Lei 2,25

PETER KARVAŠ ✦ JUMBO ELEFANTUL ALB

MERIDIANE

PETER KARVAŠ

JUMBO ELEFANTUL ALB

EDITURA DE STAT
PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

Meridiane

PETER KARVAŠ

JUMBO ELEFANTUL ALB

Cuvînt înainte
și traducerea de
JEAN GROSU

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURA ȘI ARTA

CUVÎNT ÎNAINTE

Peter Karvaš este cunoscut cititorilor noştri ca autor al piesei „Diplomaţii", care a repurtat un binemeritat succes în faţa publicului romînesc. Bogata creaţie literară a acestui tînăr scriitor slovac nu a ajuns însă decît în parte sub ochii iubitorilor noştri de literatură. Karvaš, autentic şi puternic talent, merită să fie citit şi iubit pentru originalitatea şi prospeţimea lui, pentru marea dragoste pe care o poartă omului.

Scriitorul slovac s-a născut în urmă cu 39 de ani, la Banska Bystriţa, pe atunci un orăşel neînsemnat. Pasiunea pentru literatură şi neastîmpărul creator îl încearcă încă de foarte tînăr. Îl găsim astfel — pe vremea cînd era student al Universităţii din Bratislava — afirmîndu-se ca un talentat autor de schiţe şi neobosit cronicar al spectacolelor teatrale.

Patriot înflăcărat, Karvaš participă direct, cu arma în mînă, la eroica răscoală a poporului slovac împotriva cotropitorilor hitlerişti. După Eliberare, luptător neobosit pe frontul ideologic, tînărul autor conduce secţia de teatru a postului de radio din Bratislava şi secţia literară a Teatrului Naţional slovac.

Peter Karvaš desfăşoară o activitate multiplă. Prozator remarcabil, cronicar subtil, el este, în acelaşi timp, şi un apreciat autor dramatic.

Piesele sale de tinereţe („Meteorul", „Intoarcerea la viaţă" şi „Bastionul", scrise între 1945 şi 1948) sînt primite şi astăzi

cu interes de public și critică și produc același efect asupra spectatorului, nu numai prin actualitatea stringentă a temei (lupta împotriva războiului), ci și prin admirabila lor construcție dramatică. Remarcabile sînt apoi piesele „Oamenii de pe strada noastră“, „Inimă plină de bucurie“ și „Pacientul 113“, consacrate problemelor vieții noi în Cehoslovacia. Construindu-le cu un deosebit meșteșug, aducînd în fața spectatorului oameni autentici, tipuri reprezentative ale societății cehoslovace de astăzi, Karvaš a izbutit să-și ducă mesajul și dincolo de granițele Cehoslovaciei. „Oamenii de pe strada noastră“, de pildă, a fost apreciată și jucată cu mult succes în Republica Democrată Germană și în Polonia. Iar ultima lucrare dramatică a lui Karvaš (teatrul pare a deveni din ce în ce mai mult principala preocupare a scriitorului), piesa „Diplomații“, se reprezintă concomitent în Cehoslovacia, în U.R.S.S, în R.D.G. și în țara noastră.

Prozator de mari resurse, Karvaš a scris și a publicat pînă acum numeroase lucrări: „Podul“, „Lipsesc pontoanele“, „Cu jumătate glas“, „Cu noi și împotriva noastră“, precum și primele două volume: „Această generație“ și „Generația în ofensivă“, dintr-o trilogie închinată frămîntărilor și forței în creștere a poporului slovac, începînd din perioada amenințării hitleriste, pînă la eliberarea de sub jugul nazist. Dacă ținem seama că toate acestea au fost scrise între 1946 și 1952, timp în care Karvaš a mai făcut și publicistică și a scris și piese de teatru, ne putem face ușor o imagine a efervescenței lui creatoare.

Actualitatea îi oferă lui Peter Karvaš un cîmp de inspirație rodnic și nelimitat, pe care scriitorul îl fructifică cu migală și mijloacele variate ce-i definesc întreaga creație și-i configurează în trăsături precise personalitatea artistică.

Situîndu-se pe această linie, ultimele sale lucrări, „Dracul nu doarme“ și „Copita dracului“, dezvăluie o latură nouă a spiritului creator al scriitorului, deosebită din multe puncte de vedere de spiritul autorului dramatic sau al prozatorului de

largă respirație. Din aceste două volume, care i-au adus lui Karvaš premiul pentru proză, decernat de Uniunea Scriitorilor din Cehoslovacia cu prilejul împlinirii a 11 ani de la evenimentele din februarie 1948 [1], au fost alese, pentru a fi publicate în culegerea de față, cîteva povestiri satirice.

Peter Karvaš surprinde, cu un ascuțit spirit de observație și cu o vervă plină de haz, cîteva aspecte ridicole ale orînduirii capitaliste în descompunere.

Un deputat italian, care-și închipuia că printr-un limbaj demagogic și „poetic" poate arunca un văl trandafiriu asupra mizeriei crescînde a oamenilor muncii („Italia însorită"), un *feldwebel*, educat în spiritul militarist vest-german, care repetă ca o marionetă cîteva fraze stereotipe și nu-i capabil să răspundă la cea mai elementară și logică întrebare („Idilă pe Rin"), un preot care-și pune predicile sale în slujba bunului mers al localurilor de perdiție („Clienții pastorului Richter") și atîtea alte figuri specifice societății burgheze în declin, care caută să se mențină prin fățărnicie și minciună, sînt satirizate cu un prodigios talent de caricaturist.

Dar scriitorul slovac nu se mărginește la caricatură; cu aceeași vigoare, el demască aspectele tragice ale imperialismului, crimele sale împotriva celor mai înaintați luptători pentru progres. Călăii din „Comisia pentru cercetarea activității antiamericane" nu s-au mulțumit cu electrocutarea soților Rosenberg, i-au urmărit și dincolo de moarte; s-au temut pînă și de micuții copii, pe care i-au făcut „inofensivi", arestîndu-i. Împrejurările arestării lor ne sînt înfățișate într-un chip deosebit de impresionant de pana lui Peter Karvaš („Jumbo, elefantul alb").

---

[1] În februarie 1948, cercurile reacționare, în frunte cu Beneș, au încercat să săvîrșească o lovitură de stat contrarevoluționară. Poporul cehoslovac, condus de Partidul Comunist, a zădărnicit planurile criminale ale restauratorilor capitalismului. Victoria obținută de clasa muncitoare în alianță cu toți oamenii muncii din Cehoslovacia a consolidat pozițiile regimului de democrație populară și a asigurat condițiile pentru instaurarea dictaturii proletariatului și pentru construirea bazelor socialismului în această țară.

Voi semnala că una din cărţile scriitorului, „Cu noi şi împotriva noastră“ (povestiri sub formă de amintiri şi scrisori din timpul luptelor purtate de partizanii slovaci), a fost scrisă la Bucureşti. Karvaš, care a trăit o vreme în ţara noastră, se revelează astfel iubitorului de literatură de la noi nu numai ca un nou scriitor ivit pe orizontul lecturilor lui, ci şi ca un prieten care, trăind un timp în Romînia, a învăţat s-o cunoască şi s-o iubească.

JEAN GROSU

JUMBO, ELEFANTUL ALB

Credeţi, nu credeţi, Jim Gardner era un om foarte fericit: de patru luni avea de lucru. Postul părea a fi sigur şi nu din cele mai rău plătite. Închiriase o locuinţă mică, dar agreabilă, iar micuţului şi cîrlionţatului Tommy îi cumpărase, în sfîrşit, un pătuc pe rotile, cu plasă de ambele părţi şi cu un îngeraş visător deasupra capului. De patru luni trăiau aşa, el şi familia lui, într-o linişte netulburată; lăptarul le aducea în fiecare dimineaţă laptele, erau la zi cu plata gazului şi a electricităţii; Barbara, soţia lui, îşi vopsise părul, făcuse rost de perdele cu picăţele pentru bucătărie, serile zăbovea pe la vitrinele cu frigidere şi se ducea la filmele preferate. Micuţul Tommy, pistruiatul cu ochi căprui, nu mai tuşise de loc în această perioadă, se îngrăşase cu un kilogram şi jumătate şi era temut de toţi băieţii din curte. Jim îşi cumpărase trei cărţi şi în fiecare duminică se ducea la biserică să mulţumească domnului şi să-l roage să-i ajute s-o ţină aşa măcar toată iarna.

De fapt, Jim era de profesie electrotehnician, specializat în lucrările de montaj cu curenţi slabi, dar ar fi trebuit să fie cel puţin nebun să nu accepte postul ce i se oferise. Aşa se face că a devenit şofer, şi încă în serviciul poliţiei. La început, Barbara se cam speriase, îi era teamă de împuşcături şi de alte necazuri, dar se înşelase; serviciul era obişnuit, ca

toate serviciile, chiar dacă orele erau puțin cam anapoda; Jim se dovedise un băiat destoinic și-l îndrăgiseră cu toții. Nu era curios să priceapă toate cele ce se întîmplau în jur. Pe oamenii suiți cu forța în mașina lui și pe cei doi însoțitori obișnuiți, cu pălăriile trase peste ochi și cu mîinile înfundate în buzunare, nu-i privea niciodată în față, se străduia să nu-i bage în seamă, nu voia să aibă de-a face cu ei. Uneori, însă, treaba nu mergea chiar așa de ușor și atunci Jim blestema, jurînd în sinea lui să nu se ia niciodată la harță cu legea, să nu se atingă pînă la moarte de un pahar de whisky, nici măcar cu sifon, iar din micuțul Tommy să crească un american cinstit, chiar dacă n-ar avea după ce bea apă. În asemenea împrejurări, se uita fix înainte la stegulețul ce se ridica deasupra radiatorului și-și vedea de drum, încercînd să nu audă ce se întîmpla în spatele lui. Serviciul nu era din cele mai plăcute, ce-i drept, dar altul mai bun nu găsea; în branșa lui erau oameni cu duiumul și în vechea locuință Tommy tușea îngrozitor.

Acum, în casa nouă, nu mai tușea de loc ștrengarul, căpătase bujori în obraji, se împlinise, se juca cu păpușile, călărea pe genunchii lui taică-su, iar în clipele de mare tihnă și fericire își cufunda căpșorul în poalele lui Jim și-i șoptea rugător dorința sa cea mai fierbinte.

— Tăticule, știi ce vreau să-mi cumperi...? Pe elefantul Jumbo... știi, acela alb, din cauciuc, care se umflă...! Nu-i așa, tăticule, că ai să mi-l cumperi?

Fericitul Jim Gardner, șoferul de poliție, îi făgăduia de fiecare dată băiatului să-i împlinească dorința. Desigur, sîmbătă, la leafă, îi va cumpăra elefantul Jumbo. Apoi se jucau de-a spiridușii, de-a aviatorii și de-a scafandrii, de-a indienii, iar Barbara,

în asemenea momente, se gîndea dacă nu cumva Tommy va fi prea răsfățat rămînînd singurul copil, și-și zicea în sinea ei că pe fetiță ar putea s-o boteze Dorothy, după actrița de cinema Dorothy Lamour.

Odată, în timpul unei astfel de binecuvîntate fericiri familiale, sună telefonul. Și cum Tommy călărea cu foc pe genunchii lui Jim, Barbara se duse să ridice receptorul.

— Jim, strigă ea din antreu cu o voce melodioasă, la telefon e inspectorul Brook.

Jim rămase un pic descumpănit, apoi îl așeză repede pe micul cow-boy în fotoliu și se duse la telefon. Ascultă o clipă tăcut — întotdeauna asculta tăcut — apoi se înapoie în odaie și spuse:

— Trebuie să fie ceva cu totul deosebit, dacă m-a chemat Brook, personal. Să nădăjduim că pînă diseară voi fi iar acasă.

Își îmbrăcă mantaua de ploaie impermeabilă, își alese din sertarul noptierei două gume de mestecat cu gust de ananas, își îmbrățișă copilul și nevasta și plecă. De pe scară, mai apucase să-l audă pe Tommy cum o întreba pe maică-sa:

— Nu-i așa, mămico, că tăticu o să-mi aducă elefantul, elefantul Jumbo?...

...Motorul mașinii nu voia să pornească, trebuia mai întîi încălzit, era frig, ploua mărunt; pesemne nici carburatorul nu era prea curat, iar bendixul electromagnetului se încăpățîna să nu prindă. Jim își ieși puțin din fire și cînd să cotească afară din garaj, mai-mai să izbească aripa de canatul ușii. Înjură pe înfundate, scoase din buzunar o gumă de mestecat, și-o aruncă în gură și peste o clipă simți pe limbă gustul dulce și aromat. Deschise fereastra, și aerul rece și umed îl izbi în obraji.

Inspectorul Brook împreună cu patru „băieţi" aşteptau în faţa clădirii. Cu toţii erau îmbrăcaţi, ca şi Jim, în mantale impermeabile. Erau ostentativ degajaţi în gesturi şi vorbă, voind parcă să dea impresia unor intenţii cu totul diferite de cele reale. Urcară tăcuţi în maşină şi inspectorul Brook îi spuse lui Jim adresa pe un ton răstit, parcă i-ar fi dat un ordin. Jim băgă în viteză şi, fără să scoată o vorbă, porni; nu avea obiceiul să întrebe nimic, să se mire sau să facă vreo obiecţie. Acesta era, de altfel, unul din motivele pentru care se afirmase şi era apreciat de toţi.

Ploaia se înteţise, cerul deasupra oraşului New Jersey se întunecase. Era în seara posomorîtă a zilei de 17 februarie 1954.

În clipa în care pe străzi se aprindeau luminile, Jim frînă. Maşina derapă uşor pe asfaltul umed şi încremeni pe loc. Era ora şapte fix.

Inspectorul Brook coborî însoţit de trei „băieţi". Trecură repede strada şi intrară în clădirea de peste drum. Jim stinse farurile şi aprinse semnalul de parcare. Vecinul lui Jim, care nu coborîse cu Brook, îşi aprinse o ţigară şi-i oferi şi lui Jim una; Jim îi mulţumi politicos şi îşi aprinse şi el ţigara la bricheta electrică a maşinii. Stătură aşa un timp în liniştea serii; fumau şi nu scoteau o vorbă. Încetul cu încetul, maşina se umplu de fum. Picăturile de ploaie băteau în capota automobilului şi se prelingeau pe parbriz.

Peste vreo douăzeci de minute, vecinul lui Jim scoase ceasul din buzunar şi spuse:

— Se cam lungeşte povestea... Ai dracului bastarzi...!

Jim continuă să tacă. Îl surprinse puţin faptul că omul acela vorbise de nişte bastarzi, şi încă pe un ton atît de ciudat, de parcă i-ar fi fost scîrbă. De bună seamă, nu se gîndise la Brook şi la colegii lui de

meserie. Jim îi aruncă o privire. Îl cunoştea din cele două-trei curse pe care le mai făcuseră împreună, în interes de serviciu. Avea faţa suptă şi o barbă cam mare. Părea un bărbat la vreo patruzeci de ani, destul de simpatic la înfăţişare. Jim observă că, în timp ce băgase ceasul în buzunarul de la vestă, mîna îi tremurase şi lănţişorul i se încurcase între degete. Ceasul de modă veche părea cu totul nepotrivit la un om cu o asemenea slujbă.

Mai stătură aşa vreun sfert de oră, fără să scoată o vorbă. Ploaia răpăia puternic, era o ploaie rece de iarnă. Se stîrnise şi un vînt tare. Cei doi bărbaţi din maşină aveau senzaţia că cineva spală maşina cu furtunul.

— Ce-or fi stînd atîta? întrebă din nou vecinul lui Jim.

Simţea nevoia, se vede, să stea de vorbă cu cineva, să nu fie în clipa aceea singur. Îi mai oferi lui Jim o ţigară şi cu acest prilej se uită, de aproape, ţintă în ochii lui. Poate îl invidia pentru calmul şi indiferenţa lui, sau cine ştie, încerca poate să-i surprindă gîndurile.

— Ştii unde ne aflăm? îl întrebă ca într-o doară, cu o uşoară nuanţă de mister.

După ce Jim, foarte mirat, îl asigură că el cunoştea cartierul, agentul îl întrebă din nou cu glas ceva mai ridicat:

— Ştii pe cine am venit să ridicăm?

— Asta nu mă priveşte pe mine, răspunse Jim şovăitor.

Deşi nu-i era ierarhic superior, omul acesta ar fi putut totuşi să dea referinţe proaste despre el inspectorului Brook.

Vecinul lui Jim tăcu; se ridică uşor de pe pernă, îşi netezi sub el mantaua şifonată şi se înfăşură mai

strîns în ea; apoi se cufundă din nou între perne, reluînd:

— Am venit să-i ridicăm pe copiii lui Rosenberg...

Jim trase adînc în piept fumul de ţigară şi cînd îl slobozi încercă să scoată rotocoale. Nu izbuti. Copiii lui Rosenberg.. îl cuprinse un fel de nelinişte. Se îndreptă din şale, scoase repede ţigara din gură şi, uitîndu-se ţintă în ochii vecinului, îl întrebă:

— Copiii lui Julius şi Ethel Rosenberg...?

— Da, răspunse sec poliţistul, Mike şi Robert, copiii soţilor Rosenberg, cei executaţi pe scaunul electric.

„Lacăt la gură! îşi zise în sinea lui Jim, tu nu eşti decît şofer, atîta tot; cum se va ivi cel mai mic prilej, te întorci la meseria ta, la fabrica de amplificatoare şi potenţiometri. Ţine-ţi gura şi nu te amesteca în treburile lor, asta nu-i *business*-ul tău, aşteaptă liniştit şi, în clipa în care ţi se ordonă, deschizi contactul şi bagi în viteză, pentru asta eşti plătit. Lacăt la gură, lacăt la gură, Jim, aşa te-ai impus şi te-ai făcut apreciat."

Aşadar, din nou tăcere; doar ploaia bătea în tabla maşinii, cînd mai încet, cînd mai puternic. Jim Gardner ascultase la radio emisiunea specială cu executarea soţilor Rosenberg. A fost un reportaj dramatic, sfîşietor, încordarea îţi tăia respiraţia. Prin Julius au trebuit să treacă de trei ori curentul pînă să-l omoare, prin Ethel de cinci ori. Asemenea inşi au şapte vieţi în ei. Oricum, au fost nişte oameni deosebiţi...

Deodată, pe Jim îl cuprinse groaza: dar dacă cei doi băieţi, cei doi „bastarzi" au ascultat la radio reportajul cu execuţia părinţilor lor! Se întoarse brusc către vecinul său. Şedea nemişcat, fuma şi se uita spre uşa de la intrarea clădirii în care dispăru-

seră Brook cu oamenii lui. Clădirea, deși era luminată de lampionul din stradă, părea totuși că face parte din altă lume; poarta era întredeschisă dar nimeni nu-și făcea apariția în prag.

Jim se stăpîni. Se auzea tic-tacul ceasului de la bordul mașinii.

— Trebuie să se fi întîmplat ceva, sparse tăcerea vecinul lui Jim.

— Ce putea să se întîmple? întrebă Jim căruia, pe neașteptate, îi veni o poftă nespusă să vorbească; întrebarea i se păru cît se poate de inofensivă. Eu unul nu văd ce s-ar putea întîmpla, cînd sînt patru bărbați împotriva a doi... copii...

Pe limbă îi venise să spună „bastarzi", dar în ultima clipă, dintr-un motiv inexplicabil, nu fu în stare să rostească acest cuvînt.

— Mai sînt acolo și soții Meerpol, îi răspunse vecinul.

— Cine mai sînt și ăștia? întrebă Jim, nutrind în el speranța că erau niște oameni care, de bună seamă, nu au îngăduit copiilor să asculte la radio reportajul acela înfiorător.

— Ai auzit vreodată de Lewis Allen? întrebă polițistul.

Lui Jim, numele acesta îi era cunoscut, dar nici în ruptul capului nu-și putea aduce aminte cînd și unde îl mai auzise.

— Ai auzit vreodată de cîntecul „Fructe rare"...? încercă să-l ajute polițistul.

Jim cunoștea acest cîntec. Era un cîntec despre o țară în care te îmbată parfumul suav al florilor de magnolia, pe ale cărei crengi atîrnă niște fructe amare, foarte ciudate: negri linșați. Odată, auzind cîntecul acesta sfîșietor, Barbara făcuse o îngrozi-

toare criză de nervi şi, pînă noaptea tîrziu, nu-şi putuse potoli plînsul.

— Lewis Allen este una şi aceeaşi persoană cu Abel Meerpol, continuă vecinul lui Jim. Ce zici? La ce te poţi aştepta de la un om care scrie astfel de cîntece? Ei bine, află că în casa acestui om se află copiii lui Rosenberg.

Fără să-şi dea seama de ce, Jim simţi un fel de uşurare. Cineva îi luase parcă o piatră de pe inimă. Lewis Allen era, fără îndoială, un instigator primejdios şi, desigur, îl aştepta temniţa; dar ceva inexplicabil îl făcea pe Jim să creadă că omul acesta nu-i îngăduise micuţului Robbie să asculte la radio execuţia părinţilor lui.

Pe şoseaua dreaptă se vedea venind, din depărtare, un automobil; pe măsură ce se apropia, farurile lui se transformau din două puncte luminoase în două cercuri de foc ce-ţi luau vederea; automobilul trecu uşor pe lîngă maşina poliţiei şi din nou totul se cufundă în întuneric. Iar în miezul acestei bezne, Jim Gardner fu cuprins de un gînd straniu: „Dar dacă Lewis Allen l-a dus pe Mike Rosenberg în faţa aparatului şi i-a spus: Ascultă, ascultă, Mike Rosenberg, şi ia bine aminte ce vei auzi acum; pe urmă trăieşte aşa cum vei socoti tu că e mai bine!"

Jim a înţeles de ce au fost trimişi aici inspectorul Brook cu cei patru „băieţi".

Şi numaidecît îşi zise: „Lacăt la gură, Jim Gardner!" A mai înţeles şi altceva: că erau în joc perdelele de la bucătărie, şi frigiderul electric, şi sănătatea lui Tommy Gardner...

Da! a micuţului Tommy Gardner, a năzdrăvanului cow-boy cu bujori în obraji.

— Asta întrece orice limită, izbucni deodată vecinul lui Jim cu vădită nervozitate; îşi ridică şi mai

sus gulerul de la manta și deschise brusc portiera mașinii. În clipa aceea, ca la comandă, inspectorul Brook, urmat de doi dintre băieți, își făcu apariția în fața clădirii ; trecură repede șoseaua și se urcară în mașină. Jim deschise contactul și dădu să pornească.

— Stai, îi spuse Brook cu vocea posomorîtă. Nu plecăm.

Jim se uită uimit la inspector și opri motorul. Un moment de tăcere ; ploaia se mai domolise și pe trotuare începură să treacă grăbiți cîțiva oameni îmbrăcați în mantale de nylon și ghete de cauciuc.

— Ce facem ? întrebă cineva în spatele lui Jim.

— Nimic, răspunse Brook. Așteptăm. Acum am alarma tot blocul. Ordinul e clar : pe nesimțite, fără scandal. Fii pe pace, nu plecăm fără ei.

— S-au împotrivit ? întrebă vecinul lui Jim.

— Mai întrebi ? răspunse Brook. Meerpol s-a prevalat de legi, a amenințat că se duce la guvernator, a cerut mandatul de arestare și așa mai departe.

— Prostii, interveni cineva în spatele lui Jim. De îndată ce vor adormi locatarii, mergem din nou și s-a terminat povestea.

— Dă drumu' la radio, Gardner, spuse Brook, să ne fie nițel mai vesel.

Jim întinse mîna spre butonul aparatului și dădu să-l învîrtească ; deodată, însă, trase brusc mîna înapoi de parcă l-ar fi curentat.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Brook.

— Nimic, îi răspunse Jim cu voce scăzută și răsuci butonul. Cîteva secunde așteptă într-o încordare înspăimîntătoare. Pînă se aprinse beculețul roșu. Se auzi o muzică de dans. Jim răsuflă ușurat și zîmbi fericit. Ce prostie ! Nici nu era cu putință să se transmită acum reportajul acela îngrozitor... un lucru atît de învechit, uitat, depășit...

Brook fluiera încet și cu piciorul bătea tactul în podeaua mașinii. Deodată încetă să mai fluiere și să mai bată tactul. Purtat parcă de alte gînduri, spuse:

— La drept vorbind, frumoși băieți. Dacă o fi, prin cine știe ce minune, să mă însor vreodată...

Se făcu din nou tăcere, de data asta mai îndelungată. O sparse vecinul lui Jim:

— La institut or să facă din ei oameni, spuse parcă împotriva propriei sale voințe.

— Ți-ai găsit, se auzi o voce în spatele lui Jim. Ce naște din pisică, șoareci mănîncă. Trădarea le-a intrat în sînge. N-o mai scoateți din ei nici cu apă sfințită...

Vecinul lui Jim începu să se scotocească prin toate buzunarele; căuta pesemne tabacherea. N-o găsi: încetă s-o mai caute și își sprijini mîinile pe genunchi cu palmele în jos. Jim băgă de seamă că degetele începuseră iar să-i tremure — se mișcau ciudat, uniform, parcă ar fi executat o melodie sălbatică pe clapele unui instrument neobișnuit.

— Așa e, cum vă spun eu, repetă aceeași voce din spatele lui Jim, după mine sînt niște oameni pierduți. Propaganda comunistă va profita de ei și-i va nenoroci... În definitiv, dumneata, inspectore, ce-ai fi făcut dacă părinții dumitale...?

— Știi ce? reflecțiile astea păstrează-le, te rog, pentru dumneata, izbucni Brook iritat; părinții mei nu au trădat America!

Stăteau cu toții nemișcați; numai vecinul lui Jim tremura acum din tot corpul. Îl scuturau poate frigurile sau poate înlăuntrul lui se ciocneau, într-o luptă crîncenă, slujba aceasta blestemată cu tot ceea ce moștenise de la părinți și străbuni, o dată cu ceasul de modă veche. Brook îl bătu ușor cu mîna pe umăr:

— Ascultă, Milne, la unsprezece te duci să-l schimbi pe Benton. Iar noi, băieţi, să încercăm să-i tragem un pui de somn.

În maşină se aşternu o tăcere surdă. Ploaia încetase; strada, în faţa casei în care locuiau copiii lui Rosenberg, prinse a se înviora, pentru ca apoi, încetul cu încetul, pe măsură ce noaptea înainta, totul să se învăluie într-o linişte desăvîrşită. Centrul oraşului era departe.

Brook şi cei doi „băieţi" din spate se întinseră pe pernele înguste, încercînd să aţipească. Peste cîteva minute, unul dintre ei începu să sforăie vîrtos.

Jim Gardner stătea şi medita. Îşi aminti de Barbara, soţia lui; de bună seamă, era necăjită că Jim iar nu venise la cină; băiatul era, desigur, şi el nerăbdător şi poate neliniştit că nu fusese sărutat înainte de culcare. Dar nu-i nimic. Dimineaţa, cînd se va întoarce acasă, Jim îi va îmbuna pe amîndoi cu obişnuitele cuvinte „bărbăteşti": ce să-i faci? „datoria e datorie", dar să ştiţi că duminică ne ducem cu toţi în parcul cu distracţii, iar Tommy o să se dea în bărci şi o să zboare sus, sus de tot, pînă la cer! Jim îşi ridică privirea şi observă că pe cer apăruseră stelele. Se căznea să doarmă şi el.

Stătu aşa un timp, într-o stare de semisomnolenţă, ascultînd răsuflarea şi sforăitul celorlalţi. Apoi, deodată, sări în sus ca ars, se uită la ceas şi, atingînd cu mîna umărul vecinului, îi spuse încet:

— E unsprezece fără un sfert...

— Ştiu, îi răspunse Milne.

Nu dormea. Vorbea în şoaptă şi, în şoapta lui, Jim simţi ceva ce aducea a ură, a dor de răzbunare, a cruzime, ce-l făcuse să se înfioare şi să se trezească din starea de amorţeală.

Cînd Milne coborî din maşină, pe uşa deschisă se furişă înăuntru un curent de aer rece. Brook ridică capul şi-i spuse lui Jim :

— Dă drumu' la căldură, Gardner.

Peste cîteva minute, sosi omul pe care Milne îl schimbase în faţa uşii de la intrarea în apartamentul lui Meerpol. Blestema cu glas tare în timp ce-şi freca mîinile îngheţate.

— Dracu' s-o ia de treabă... Pentru doi mucoşi... Nici cu oameni în toată firea n-am avut atîta de furcă cum avem cu puştii ăştia...

Constatînd însă acalmia ce domnea în maşină, amuţi. Se resemnă, încălzindu-şi la radiator degetele înţepenite de frig.

Jim încercă din nou să adoarmă. Dar în clipa în care somnul începu să-l biruie, îl apucă o groază de nedescris. Îl obseda gîndul că îi va visa pe copiii lui Rosenberg cum ascultă la radio reportajul acela înfiorător : „În clipa aceasta, stimaţi ascultători, funcţionarul Ministerului Justiţiei se îndreaptă spre tablou, face o ultimă verificare a acelor voltmetrului ; se apropie, stimaţi ascultători, momentul fatal cînd moartea binemeritată..."

— Nu ! strigă Jim Gardner.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebă mirat noul vecin. Jim lăsă capul în jos. Apoi deschise puţin fereastra. Trase cu nesaţ în piept aerul rece şi proaspăt. Deşi vara era încă departe, de undeva, dinspre alte zări, venea un miros îmbătător de magnolie, ca din ţara aceea ciudată din cîntecul lui Allen. Jim aţipi şi nici un vis nu-i mai tulbură somnul greu şi apăsător.

— Să mergem, băieţi, se auzi deodată, ca din depărtare, vocea inspectorului Brook.

Se crăpase de ziuă. New Jersey era învăluit în ceaţă. Stropi mici de ploaie începură să cadă din nou.

Polițiștii din spatele lui Jim se trezeau din somn, oftînd și bocănind din picioare. Jim se trezi și el. Broboane de sudoare îi acopereau fruntea. Cămașa umezită de nădușeală i se lipise de spate. Închise radiatorul. Brook și băieții săi trecură strada și intrară în clădirea de peste drum ; Jim rămase singur în mașină.

Undeva, adînc în străfundul minții sale încă zăpăcită de somn, îi fulgeră un gînd ; cel mai simplu și cel mai insistent dintre toate gîndurile ce i-au trecut vreodată prin cap : „Deschide contactul, bagă în viteză, accelerează și fugi, Jim Gardner, fugi departe, cît mai departe ; să nu fii părtaș la această fărădelege, la această răpire îngrozitoare ! Cum vei mai putea trăi cu acest gînd, cum îl vei mai putea legăna pe genunchi pe micuțul Tommy și cum te vei mai duce cu Barbara la cinematograf s-o vezi pe Dorothy L'amour... ?"

Dar șoferul de poliție nu întinse mîna să deschidă contactul, nu apăsă butonul automatului, nu puse piciorul pe pedala ambreiajului. În vechea locuință, Tommy tușea îngrozitor, acum nu tușește de loc. Iar lăptarul lasă în prag, în fiecare dimineață, o sticlă albă cu lapte.

Brook și oamenii săi apărură în ușa clădirii. Îi aduceau cu ei pe frații Robert și Mike Rosenberg.

Jim Gardner nu se uită într-acolo ; auzi numai pașii care se apropiau, zgomotul portierei din spate care se deschidea, oamenii urcînd în mașină și așezîndu-se, din nou zgomotul ușii care se închise. Apoi îl văzu pe Brook care se așeză în față lîngă el, și întrebă :

— Unde e Milne ?...

— Nu știu, răspunse un glas în spatele lui Jim. Nu l-am văzut.

„Oare, în glasul lui Milne, atunci cînd coborîse din mașină, să fi fost altceva decît ură, să fi fost oare strigătul desperării... ?“ se întrebă Jim.

Brook rămase o clipă descumpănit, dar numaidecît își reveni și hotărî :

— Gardner, dă-i drumu' !

Jim apasă butonul automatului. Dar automatul nu-l ascultă ; poate că motorul se răcise prea tare sau șoferul făcuse vreo greșeală ; dură un timp pînă cînd, în sfîrșit, motorul porni. Jim nu izbuti să degajeze cum trebuie ambreiajul, mașina se smuci brusc de două sau de trei ori. Brook se uită curios la Jim. Jim roși de emoție. În sfîrșit, mașina porni, Jim acceleră și schimbă viteza... Ploua. Jim apăsă butonul ștergătorului de parbriz, care cu un zumzet surd dădea picăturile laoparte, limpezindu-i vederea.

Dar și prin zumzetul ștergătorului și prin uruitul surd al motorului, se auzeau din spate gemetele și plînsul pițigăiat al cuiva.

— Taci, porni o altă voce plăcută, ceva mai tare, deși tot de copil ; taci, Robbie, nu plînge. Nu plînge !

— Pot să-i șterg nasul ? întrebă peste o clipă aceeași voce, de data aceasta vecină cu plînsul ; pot, domnule ? E încă mic. E încă atît de mic...

Nimeni nu răspunse. Copilul plîngea cu sughițuri. Jim Gardner privi țintă înainte și simți cum îi plesnește capul.

— Nu plînge, se auzi din nou glasul școlarului Rosenberg ; nu plînge *în fața lor.*

Copilul își stăpîni plînsul ; suspină din cînd în cînd și în acest suspin parcă ar fi bătut o inimă speriată, parcă s-ar fi zbătut în ea un suflet rănit și chinuit.

— Mike... Mike... unde ne duc ? întrebă copilul cu glas sugrumat.

— Taci, răspunse fratele mai mare, taci, Robbie. Nu întreba.

— De ce... ? De ce ne-au luat de la unchiul Abel și de la mătușa Anny... ?

— Taci, îi spuse din nou Mike în șoaptă, ca și cînd și-ar fi avertizat frățiorul, sau ca și cînd i-ar fi fost rușine pentru el în fața polițiștilor.

— Nu mai plînge, puștiule, îi spuse și Brook cu voce sugrumată. Acolo unde mergi, o s-o duci mai bine decît la oamenii aceia, zău, crede-mă.

Micuțul Robbie încetă deodată să mai plîngă. Și cînd, pe neașteptate, începu din nou să vorbească, glasul lui trăda o mare speranță.

— Mergem la mămica... ? Nu-i așa ? La mămica și la tăticu.

„Pentru numele lui dumnezeu, spuneți ceva, îi vîjîi în cap lui Jim Gardner ; dumnezeule, de ce nu răspunde nimeni... ?"

Nu se auzi decît zumzetul ștergătorului, uruitul motorului și șuieratul cauciucurilor pe asfaltul ud. Jim avu senzația că-i plesnește țeasta, respira greu, ochii îi ardeau, iar în gît i se puse un nod...

— Mergem la mămica, nu-i așa ? întrebă din nou micuțul Robbie Rosenberg.

— Doar știi, Robbie, îi răspunde Mike, fratele mai mare, știi că mămica și tăticul au murit.

— Știu, știu Mike, zise copilul, dar noi mergem la ei... nu ?

Poate că nu înțelegea încă bine ce e moartea sau poate că înțelegea prea bine și nu-și putea închipui că ea ar putea avea ceva comun cu buna și duioasa Ethel, cu blîndul și înțeleptul Julius, cu mămica și tăticul lui.

— La ei mergem, Mike, nu-i așa ?...

— La dracu', strigă cineva din spate, ca și cînd s-ar fi supărat ; ține-ți gura ! Să-și ție gura !

— Poate, continuă micul Robbie, poate că unchii aceștia ne duc acasă și acasă ne așteaptă mămica și tăticul cu o tortă mare cu lumînări, ca aceea cînd am împlinit patru ani, nu-i așa Mike ?

„Stimați ascultători, îi veni în minte lui Jim Gardner, cuprins de o tristețe sfîșietoare, funcționarul Ministerului Justiției se îndreaptă în clipa aceasta spre tabloul aparatului electric..."

— Mike, strigă deodată neliniștit micuțul Robbie, Mike, știi, l-am uitat pe Jumbo la mătușa Anny ! Trebuie să ne întoarcem, trebuie să ne întoarcem să luăm pe elefantul Jumbo !

Se auzi scrîșnetul frînei ; o smucitură puternică, cei din mașină săriră de pe perne. Mike strigă :

— Robbie, ai grijă !

Un scurt derapaj și mașina se opri oblic la marginea șoselei.

— Ce-i cu dumneata, Jim, ai înnebunit ? se înfurie inspectorul Brook.

— Cred, răspunse șoferul de poliție Gardner, cu vocea abia perceptibilă, cred că mi s-a înfundat carburatorul.

— Asta încă nu-i un motiv ca să ne ducem pe lumea cealaltă, zise cineva din spate.

Jim ieși în ploaia rece. Era o dimineață mohorîtă. Mașina se oprise în cîmp, în dreapta o pădurice, în stînga cîteva căsuțe țărănești, posomorîte. Bătea nemilos un vînt rece ca gheața.

Fără să-și dea seama ce face, Jim se duse în fața mașinii, înălță capota lată și se uită la suportul scurt în vîrful căruia pîlpîia stegulețul. Jim se uită o clipă la steluțele și dungile steagului american. Apoi se aplecă deasupra motorului. Capota îl ferea de vînt și

de privirile celor dinăuntru. Stătu aşa cîteva clipe. Respiraţia i se accelerase, îi zvîcneau tîmplele. Ploaia îi cădea pe ceafă şi pe umeri. Apa i se prelingea pe guler, pe faţă, şi se aduna în stropi pe vîrful nasului.

Brook deschise portiera maşinii şi strigă:

— Ei, Gardner, ce se aude?

— Numaidecît, inspectore, răspunse Jim cu voce răguşită.

„Nu, nu, nu, îşi zise Jim; şi Milne fugise pentru că nu mai putea îndura, pentru că nu era decît un om, pentru că moştenise ceasul de modă veche şi, o dată cu el, credinţa că oamenii nu sînt fiare. Păduricea era la 200 iarzi. Pînă acolo se poate ajunge în cîteva clipe, în spatele pădurii e ceaţă, într-o jumătate de oră poţi fi departe, departe de tot, într-o jumătate de oră poţi fi izbăvit; da, îşi zise Jim, da, da, aşa voi face."

Se îndreptă din şale, lăsă capota, care scrîşni sinistru din balamale şi căzu cu zgomot în poziţia ei iniţială. Vîntul rece şi ploaia îl izbeau pe Jim drept în faţă. Jim voi să se ferească, cînd deodată, peste steguleţul înstelat, se uită în interiorul maşinii.

Între doi funcţionari ai Ministerului Justiţiei, şedea Tommy, puişorul lui drag.

Era îmbrăcat în paltonaşul bleumarin, cu năsturei de aur, pe care nu de mult i-l cumpărase Barbara. Zulufii îi ieşeau ştrengăreşte de sub şapcă şi în ochi i se citea o tristeţe grea, dureroasă, o tristeţe fără margini. Era mistuit de dorul lui Jumbo şi de dorul tăticului, care îl trădase şi pe care nu-l va mai vedea niciodată.

Portiera din faţa maşinii se deschise din nou şi se auzi glasul inspectorului Brook care întrebă:

— Gata, Gardner?

— Gata, răspunse în șoaptă Jim. Urcă în mașină și se așeză la volan. Scoase din buzunar batista și-și șterse fața udă. Apoi porni.

— Ai înnebunit, Gardner ? strigă după o clipă, neliniștit, inspectorul Brook.

Dar Jim nu-l auzi. Gonea, gonea din ce în ce mai tare, ca și cînd ar fi vrut să scape de cineva care-l urmărea cu insistență, ca și cînd ar fi vrut să scape cît mai repede de această slujbă blestemată și să stea la un pahar de whisky, să-și înăbușe în el gîndul acela îngrozitor despre Tommy și Jumbo, despre „bastarzii lui Rosenberg", acești copii frumoși, curați și nevinovați.

Gonea nebunește, primejdios de iute. Cei din mașină își dădură seama de acest lucru. Mike, fratele mai mare, se aplecă spre micuțul Robbie, peste picioarele polițiștilor, și-i puse mîna pe umăr să-l îmbărbăteze.

— Nu-ți fie teamă, îi spuse încet, nu-ți fie teamă, Robbie. Și nu plînge, *nu plînge în fața lor.*

ITALIA INSORITA

Senatorul Luigi Franceschini şedea cufundat în perna moale a maşinii ; se lăsase pradă unei oboseli plăcute și medita. Ușoarele trepidații ale roților aproape că nu le simțea: erau complet amortizate. Luxosul Cadillac, cu excepționala-i suspensie, luneca cu un zgomot surd pe şosea ; în față, în întunericul tot mai dens al înserării, albea șapca șoferului și, din cînd în cînd, răsuna acordul armonios al claxonului. Kilometrajul şi celelalte aparate de bord ale maşinii străluceau în lumina verzuie ca veninul. Era sîmbătă. Timp de odihnă și de plăcută relaxare.

Senatorul Franceschini era după o zi agitată, obositoare, dar plină de satisfacții. Vorbise. Din nou îi izbutise unul din acele memorabile discursuri de care îi făcea plăcere să-și aducă multă vreme aminte. Tăcere mormîntală ! Toate privirile ațintite asupra lui ! Mîine va apărea în toate gazetele, ministrul Bianchi îl va chema la telefon și va glumi iar despre înrudirea politicii cu lirica, opoziția va face spume la gură de furie, dar va fi silită să recunoască — chiar dacă în învelișul unei ironii neputincioase și al unor spirite de prost gust — că Luigi Franceschini este, în felul lui, poet, un poet al senatului.

— Nu, dragi prieteni, le va spune Franceschini colegilor cînd vor veni să-l felicite, nici vorbă de talent.

Este pur şi simplu sentimentul patriotic ce bate în inima devotată a unui fiu al Italiei însorite.

Şoferul aprinse farurile. În lumina lor, se perindau porţile din fier forjat ale grădinilor, îmbrăcate în iedera înnegrită şi moartă, faţadele pitoreşti ale vilelor în stil sicilian, luminile albe ale ferestrelor din grădinile de iarnă. Senatorul Franceschini îşi încheie involuntar nasturii de la blană. Se apropiau de casă şi afară frigul se înăsprise. Toată lumea a fost surprinsă de aceste geruri neaşteptate în luna lui februarie : parcă ne-am fi aflat undeva, la cercul polar, şi nu la Roma.

După discursul de azi, bătrînul Giancolo, preşedintele clubului parlamentar, s-a apropiat de Franceschini şi, după ce şi-a netezit barba albă, i-a spus :

— Dragă Luigi, permite-mi să-ţi strîng mîna. Ai fost magistral — după care vulpoiul Giancolo trecu direct la chestiune — nu uita că pe data de cinci trebuie să vorbeşti în legătură cu problema şomajului. Venerabilii demagogi din opoziţie au şi început să-şi ascută colţii. Milioanele vor zbura ca fulgii... Trebuie să-i înfruntăm, dragul meu Luigi. Cînd e vorba de şomaj, aceşti domni se pricep de minune... Şi, din păcate, pe această temă se bucură de oarecare credit...

Luigi Franceschini zîmbi. Nu spuse nimic ; nu-i plăcea să se angajeze, avea şi el dreptul la inspiraţie. Dar se simţi măgulit pînă în adîncul inimii : după succesul de azi, poate să-l înfrunte chiar şi pe Togliatti — victoria era asigurată.

— Şi nu uita de Italia însorită, adăugă la sfîrşit vicleanul Giancolo, rîzînd sec şi ameninţîndu-l în glumă cu degetul.

„Italia însorită“ era laitmotivul tuturor discursurilor rostite în senat de Luigi Franceschini. Cine ar putea presupune măcar că în Italia însorită se pot

întîmpla fapte necugetate! Se pot urî semenii între ei în Italia însorită? Nici vorbă! Italia însorită este țara dragostei și a respectului față de om. Otrava străină îi poate învenina temporar pe revoltații fără de pămînt din Sicilia, sau pe muncitorii încăpățînați din fabricile Turinului, dar sub razele fierbinți ale soarelui de aur care strălucește în pace pe cerul Italiei, se va topi, în cele din urmă, orice semn de ură, ispita diavolului și propaganda comunistă.

De obicei, senatorul Franceschini își începea cuvîntările cu aceste cuvinte:

— Peste Italia însorită, țara belșugului și a bunei-stări, s-a lăsat umbra rușinoasă a grevei generale... Sau: Cine îndrăznește să tulbure relațiile de prietenie între Italia însorită, țara măslinilor și a lămîilor, și puternicul aliat de peste ocean?

O singură dată nu a putut Franceschini să facă uz de verificata cheie a succesului: atunci cînd apele Padului s-au revărsat spre malurile rămase pînă azi încă neîndiguite, luînd cu ele căminele a sute de mii de familii. Atunci, într-o anumită măsură, era nepotrivit a se vorbi despre Italia însorită; a vorbit, așadar, despre Italia lui Dante, a lui Michelangelo și Verdi.

Acum însă cerul e senin, inundațiile de primăvară încă n-au venit, dimpotrivă, pe neașteptate s-a reîntors iarna, iar senatorul Franceschini își compune în minte un nou discurs fulminant:

— Unele elemente turbulente vor să ne convingă că deasupra Italiei va înceta să lumineze soarele, pentru că pe ici, pe colo, cîte o întreprindere a fost nevoită, în interesul situației economice, să concedieze temporar un neînsemnat număr de forțe necalificate... Lui Luigi Franceschini îi veni o poftă teribilă să se avînte cît mai grabnic într-un nou discurs fulminant.

— Mai repede, Mario, spuse șoferului.

După un scurt timp în care limuzina se legănase lin, ca o corabie pe Adriatica, intrară într-un parc mare și opriră în fața unei vile, la intrarea căreia ardea sus un felinar, închipuind o torță mare, aprinsă. Mario ocoli sprinten mașina prin față și-i deschise senatorului portiera. Franceschini simți o adiere de vînt rece, ca gheața... Urcă repede prima treaptă, cînd, deodată, în spatele lui, auzi niște glasuri. Se întoarse și întrebă:

— Cine e ?...

Lîngă gard, pe locul unde vara înfloresc prețioasele lalele olandeze, un grup de oameni. Senatorul recunoscu pe bucătăreasa Nanna, pe valetul Giacomo și pe un tînăr gardian de la secția din apropiere, care venea pe la Nanna după resturi de mîncare, cînd era de serviciu.

Senatorul Franceschini coborî treapta, înaintă cîțiva pași, apoi se opri, tulburat de o presimțire neplăcută, și se adresă valetului.

— Ce s-a întîmplat, Giacomo ?

În grup se produse un oarecare freamăt, cineva salută cu jumătate de glas, dar răspunsul întîrzia să vină. Senatorul se apropie. Gardianul și Nanna se dădură într-o parte. Pe pămînt zăcea un om.

— E beat ? întrebă senatorul cu dezgust.

— Nu, îi răspunse cu o voce ciudată, după o scurtă pauză, Giacomo. E mort.

— Mort ? Senatorul înmărmuri. Și... cum, pentru numele lui dumnezeu, cum a ajuns aici ?...

Din nou tăcere. Senatorul nu știa ce să facă, să înceapă o anchetă severă sau să intre în vilă. Se întunecase de tot, dar Luigi Franceschini simțea ațintite asupra lui privirile celor trei oameni, care îi

vedeau silueta pe fundalul portalului luminat, îi deslușeau încurcătura, ba chiar înmărmurirea.

— Trebuie să fi fost beat! spuse din nou, cu voce nesigură.

Careva, nu s-a putut distinge cine anume, i-a răspuns :

— Beat? Nu, flămînd...

— Vreți să spuneți că... a murit de foame? șopti Franceschini.

— Nu, spuse gardianul. A înghețat.

— Înghețat?

„Italia însorită" îi veni deodată senatorului în minte.

— Vă rog, se adresă, tulburat, celor de lîngă zid, luați-l de aici... chemați pe cineva... Te rog, Giacomo, fă ceva...

— Nu-i chiar așa de ușor, interveni gardianul, e înghețat tun. E tare ca piatra.

— Tare ca... senatorul făcu un pas înapoi. Asta înseamnă... Asta... ar însemna...

Gardianul dădu din cap, încurcat. Își lăsă chipiul pe ceafă.

— Dracu' să mai înțeleagă... Parcă ar zăcea aici, dumnezeu știe de cînd...

— Dar aici... aici nu poate... începu senatorul tăios. Se uita descumpănit în jur. Ochii îi ieșiseră din orbite. Simțea că se înăbușe.

— Aici nu poate să rămînă... în grădina mea... Tocmai în grădina mea...

— S-a tîrît, spuse bucătăreasa Nanna, cu o voce cu totul ciudată, străină (poate ea spusese înainte că a murit de foame), s-a tîrît aici ca un cîine.

— Vă rog... se adresă din nou senatorul oamenilor din grădină, dar nu mai putu să continue. Își mușcă adînc buzele, apoi, repede, ca urmărit de o haită de

lupi, se năpusti pe scările de la intrare. Se opri tocmai în camera sa de lucru şi, multă vreme apoi, se uită atent, pe fereastră, să vadă ce fac oamenii lui cu mortul, acolo jos, între răzoare.

Luă un somnifer puternic, dar, cu toate acestea, se trezi pe la orele trei. Umblă nervos de colo-colo prin spaţiosul lui apartament de holtei bătrîn şi în cele din urmă se sforţă să deslușească, vreme îndelungată, dacă jos, în grădină, lîngă gard, mai zăcea trupul acela neînsufleţit. Îşi pironi ochii sticloşi într-acolo, multă, multă vreme, dar zadarnic. Era încă noapte şi umbrele grădinii se topeau în întuneric.

„Mai zace încă acolo", îşi zise Luigi Franceschini.

. . . .

Dimineaţa se sculă şi făcu o baie. Sub duşul rece îşi reaminti de nervozitatea din timpul nopţii. Îşi făcu reproşuri, zicîndu-şi că s-a purtat nedemn pentru un om de stat. Sigur, acum, de sine, se uită pe fereastră. In grădină, totul era în ordine. Giacomo era respectuos ca de obicei; Nanna continua, fireşte, să gătească excelent, Mario stătea ca o gardă de onoare în faţa Cadillacului, iar după colţ, Nannin, gardianul, îl salută zîmbitor.

. . . .

Senatorul Franceschini se întoarse de la biserică în jurul orei unsprezece. Se duse de-a dreptul în camera de lucru şi sună secretara.

— Silvano, o întîmpină el binevoitor, nu te supăra, te rog, că nu te las în pace nici duminica... E vorba numai de un discurs foarte scurt, dar important.

Şi începu să dicteze despre Italia lui Dante, Michelangelo şi Verdi.

PLICTISEALA

Deşi dezbaterile nu erau secrete, în sală nu se afla nici un suflet. Se dăduseră dispoziţii precise în sensul acesta şi, bineînţeles, ele erau respectate cu stricteţe. Judecătorul Kennedy (poate pentru a zecea oară de la începutul procesului) avea, vă rog să mă credeţi, toate motivele să se felicite pentru aceste măsuri.

Interogatoriul se desfăşura în jurul unui singur punct şi judecătorul avea senzaţia că toţi se învîrtesc într-un imens cerc vicios. Cu cît era mai aprig interogatoriul, cu cît era mai puternică presiunea asupra acuzatului, cu cît se succedau şi se încrucişau mai rapid întrebările, cu atît se îndepărtau mai mult de miezul problemei ; singura soluţie era de a reveni forţat la obiect.

— Acuzat Miller, reluă pentru a nu ştiu cîta oară judecătorul Kennedy, simţindu-se încetul cu încetul copleşit de o mare oboseală, repet : va fi numai spre binele dumitale dacă ne spui cinstit ce te-a îndemnat să săvîrşeşti fapta aceasta.

Acuzatul Miller era un tînăr înalt, chipeş, cu părul blond deschis, aproape alb, cu trăsături regulate, pielea trandafirie, sportiv şi, fără îndoială, un bun dansator. Un bărbat fără prejudecăţi şi fasoane. Tăcea. Pe faţa lui nu se putea citi nici un semn de rea-

voință ; dorea cu toată sinceritatea să se termine odată cu această mascaradă. Se căznea să-l înțeleagă pe judecătorul Kennedy, manifestînd toată solicitudinea pentru strădaniile lui de a lămuri chestiunea ; în definitiv, fiecare se bate pentru pîinișoara lui.

— Dacă ne spui de ce-ai săvîrșit fapta, spulberi anumite suspiciuni ce-ar putea plana asupra dumitale și care ți-ar înrăutăți foarte mult situația.

Miller înghiți în sec. Spusese doar atît de limpede că o făcuse din plictiseală. Acesta era adevărul adevărat și nu vedea de ce ar fi trebuit să născocească altceva. Da, din plictiseală ; din aceeași plictiseală pe care o simțeau și Tony, și Dan, și Mark, prietenii săi cu care se înapoiase din Coreea ; cu singura deosebire că el fusese mai întreprinzător, pentru că avea mai multă fantezie și mai mult umor decît ei. Era aviator, în timp ce ceilalți nu erau decît infanteriști.

— Din plictiseală, domnule judecător.

Judecătorul Kennedy îl privi îndelung. Auzise pînă atunci cazuri în care plictiseala jucase un rol important ; oameni care din plictiseală se dedaseră la scandaluri, spărseseră vitrine, trăseseră cu revolverul în ferestrele caselor, dar nu avusese încă de-a face cu un om care, din plictiseală, să fi dat foc orașului natal.

— Domnule Miller, spuse cu amabilitate judecătorul Kennedy, ai citit desigur ziarele, ai aflat că a ars o bună parte din Wichita Falls, că pagubele sînt apreciate la șapte sute cincizeci milioane de dolari și că putea să fie și mai rău. Toată presa din Texas a scris despre aceasta.

— Știu, răspunse Miller, mi-am văzut și poza, dar era una veche, încă de la Tokio...

— Ai incendiat un oraş şi vrem să ştim de ce.

— Era un oraş prăpădit, spuse aviatorul Miller cu o vădită amărăciune. Ce să faci cu un astfel de oraş?

— Miller, ripostă judecătorul Kennedy, doar nu putem da foc tuturor oraşelor din lume care nu ne sînt pe plac!

— Nu putem, recunoscu Miller.

— Şi în afară de aceasta, continuă judecătorul, care începu să nutrească speranţe că Miller va deveni mai înţelept, în afară de aceasta, Wichita Falls e un oraş american. Doar aici au trăit tatăl şi bunicul dumitale...

— Şi tatăl bunicului, preciză acuzatul.

— Vezi? spuse cu o tresărire judecătorul Kennedy. Şi apoi, Wichita Falls nu e Phenian... Wichita Falls se află în Texas!

— Ştiu, răspunse acuzatul, aici oamenii trăiesc ca sălbaticii. Trec luni de zile fără să se întîmple nimic... Un adevărat pustiu.

— Şi, mă rog, după părerea dumitale, cam ce-ar trebui să se întîmple? întrebă judecătorul. Aici nu e război, aici e pace.

— În definitiv, n-am nimic împotriva păcii, spuse Miller. Dar să se întîmple ceva. O viaţă are omul!

— Eşti încă tînăr, reluă pe un ton părintesc judecătorul. Ai înainte o viaţă întreagă. N-ai putut găsi o altă distracţie decît să dai foc unui oraş atît de frumos?

— Eu unul, zău dacă înţeleg de ce vă omorîţi după oraşul ăsta, spuse acuzatul ieşindu-şi parcă din fire. La drept vorbind, n-are nici măcar un bar ca lumea. Pînă şi la Phusan era mai bine. Cît despre femeile de aici, să nu mai vorbim.

— Sînt americane, interveni aspru judecătorul.
— Automate de măritiş. Bagi în ele un dolar şi te conduc la altar, spuse plictisit acuzatul.
Judecătorul răsfoi dosarul.
— Ne uimeşti, acuzat Miller. Apoi reluă pe un ton oarecum profesoral: Ai absolvit cu menţiune excepţională şcoala de aviaţie, iar referinţele cu privire la însuşirile dumitale militare sînt cît se poate de bune.
— O viaţă are omul! repetă Miller, strîngînd uşor din umeri.
— Ei bine, să isprăvim o dată! Judecătorul Kennedy tuşi, dînd semne de nervozitate. Acuzat! Declari, aşadar, că singurul motiv al faptei dumitale a fost plictiseala. Adevărat?
Acuzatul desfăcu braţele ca nişte aripi.
— V-am spus doar că Wichita Falls e cel mai plictisitor oraş din lume. Nimic altceva decît *baseball*, învăţămînt duminical, naşteri şi filme răsuflate. Aşa nu se mai poate trăi. Şi pe urmă... azi sau mîine, nu-i totuna? Azi au ars cîteva hambare; mîine s-ar putea să cadă peste Wichita Falls o bombă atomică. Zău dacă merită să ne pierdem vremea!
Judecătorul Kennedy se uită la acuzat. Il cercetă îndelung. Apoi ridică privirea şi se întoarse o clipă către procuror. Acesta ceru cuvîntul.
— Acuzat, începu el pe un ton oarecum diferit de acela al judecătorului Kennedy, ai beneficia de circumstanţe atenuante hotărîtoare dacă ne-ai spune cine te-a îndemnat.
— Nu m-a îndemnat nimeni, îi curmă vorba nervos Miller.
— Cred că n-ar trebui să tăinuieşti, reluă calm procurorul, ca şi cînd ar fi vrut să-l sfătuiască de bine pe acuzat. Dispunem de anumite informaţii

care... ne-ar îndreptăţi să credem că ai săvîrşit această faptă la îndemnul roşilor. Dacă ne-ai confirma acest lucru, situaţia dumitale s-ar simplifica considerabil.

— Asta e o prostie, spuse acuzatul. O prostie! N-am nimic comun cu roşii.

— Dar te-ai făcut vinovat de o faptă pe care de obicei o săvîrşeşte numai un roşu, continuă pe acelaşi ton imperturbabil procurorul, încercînd să-l convingă pe acuzat.

— Eu mă ţin departe de roşii, spuse aviatorul.

— De care anume? întrebă acuzatorul public.

— Ei, drace, de toţi! izbucni acuzatul.

— Numeşte-ne doar cîţiva din ei, reluă pe acelaşi ton binevoitor procurorul. Omul se poate ţine departe numai de cineva care există şi, dacă se ţine departe de el, înseamnă că-l cunoaşte şi ştie că-i roşu, nu-i aşa? Poate că în unitatea dumitale au fost cîţiva roşii? Nu te-au ameninţat vreodată că vor incendia Wichita Falls sau alt oraş? Adu-ţi aminte!

Acuzatul se uită uluit în jurul său.

— Nu pricep nici un cuvînt, strigă el cu o voce tremurîndă. Wichita Falls e un tîrg păcătos, unde mori de urît, asta-i tot!

Judecătorul Kennedy găsi de cuviinţă că e cazul să intervină:

— Ar trebui să te mai gîndeşti, acuzat. Eşti foarte tulburat. Apoi, oficial, cu o voce ascuţită, declară solemn: Dezbaterile se amînă cu două zile.

Avocatul care-l apăra pe acuzatul Miller se apropie de el.

— Trebuie să vă fac cunoscut că trei ziare v-au trimis oferte. Redacţiile respective doresc reportaje cu tema: „Cum am incendiat Wichita Falls". Vă mai

scrie şi o societate de filme; pe cîte ştiu, nu dispune de prea mari posibilităţi financiare, în schimb, are legături serioase la Ministerul Justiţiei. Socotesc că n-ar fi rău să reflectaţi asupra acestor oferte. Ce credeţi, domnule Miller?

În timp ce era escortat pe nesfîrşitul culoar cu pereţi albi, acuzatul simţi faţă de tot ce se petrecea în jurul lui o scîrbă şi mai mare decît în ultimii ani.

GENIUL

Dr. Adriaen de Groot intră în celulă fără să dea bună ziua, am putea zice aproape ca la el acasă, și așteptă pînă ce gardianul închise ușa în urma lui. După ce scîrțîitul cheii în broască încetă și zgomotul pașilor ce se îndepărtau pe culoarul de piatră al închisorii din Anvers se stinse, vizitatorul se adresă cu voce scăzută bărbatului tolănit pe prici, vizibil indispus că fusese tulburat din meditația lui.

— Hendrik, am venit aici pentru ultima oară.

— Slavă domnului, spuse plictisit arestatul. Ar fi și timpul să mă lăsați în pace...

Dr. de Groot își scoase pardesiul, sprijini de perete bastonul cu cap de argint și se așeză la măsuța pe care își întinse servieta neagră, îndesată cu hîrtii. Se uită binevoitor la arestat, un tînăr oacheș cu mișcări lente, dar îndărătul cărora ghiceai un temperament vulcanic, vijelios, impulsiv. Arestatul se ridică pe marginea patului și îi aruncă vizitatorului o privire indiferentă :

— Spuneți-mi, vă rog, domnule apărător, cînd o să încetați să mă mai plictisiți ?

— Cînd o să vă vie mintea la cap, îi replică prompt avocatul. Și v-am mai spus o dată că mă aflu aici nu ca apărătorul dumneavoastră, ci ca un amator de artă și, dacă îmi permiteți, ca un cunoscător în materie și ca un admirator al talentului dumneavoastră.

— Dumnezeule, explodă arestatul, iar începe! of, dar plicticos mai sînteți!

Dr. Adriaen de Groot rămase pe gînduri. Stătu așa, tăcut, un timp mai îndelungat, dînd din cap parcă a încuviințare și mormăind: „Hm, hm".

— După cîte știu, curmă tăcerea arestatul, nu aveți decît treizeci de minute.

Avocatul își lăsă în jos pleoapele obosite și, cu sinceritate în glas, începu rugător:

— De ce nu mă credeți, domnule Hendrik, că vă vreau binele?! Știți cît mă costă de fiecare dată, ca să pot ajunge aici? De ce nu vreți să înțelegeți că soarta dumneavoastră mă interesează nespus de de mult?

— Atunci, de ce nu mi-ați cîștigat procesul? se strîmbă acuzatul.

— Pentru că n-a fost cu putință, răspunse de Groot cu mîngîiere în glas, de bună seamă pentru a suta oară. Ați săvîrșit, pur și simplu, o escrocherie, care a fost dovedită! Să vinzi paisprezece Van Dyck-uri false, asta nu-i glumă!

Arestatul sări ca ars:

— N-au fost falsuri! Au fost tablourile mele! Pe temă proprie, în concepție proprie, scoase din capul meu!

— N-au fost copii, spuse de Groot pe un ton împăciutor, au fost falsuri, dragul meu. Le-ai semnat: *„A. Van Dyck fecit*[1]*."* Ce să mai vorbim, a fost o șarlatanie epocală.

Arestatul zîmbi cu amărăciune.

— Șarlatanie... De ce, de pildă, nu faceți și dumneavoastră asemenea șarlatanie, domnule doctor?...

Adriaen de Groot se agăță de un fir de speranță și deodată se învioră la față.

---

[1] Executat de A. Van Dyck (în l. latină în original) (n.r.).

— Vedeţi, domnule Hendrik, aici am vrut să ajung! Asta-i problema! Afurisiţii ăştia de trei ani vor trece nici nu ştiţi cînd şi veţi uita totul! Dar dumneavoastră rămîneţi un geniu! Ceea ce aţi reuşit dumneavoastră nu e în stare nimeni să facă! Asta vreau să înţelegeţi, că sînteţi un geniu! Iar eu am pur şi simplu pofta, dar ce tot spun eu, nu pofta, ci datoria, da! datoria patriotică de a vă descoperi, de a vă salva spre binele artei noastre!

— E de rău, făcu plictisit arestatul, iar o ia de la început...

— Da, continuă de Groot, vorbind tot mai repede şi cu sinceră înflăcărare, da, iar am luat-o de la început, zi şi noapte mă gîndesc numai la asta! S-a născut cel mai mare talent al timpurilor noastre şi, culmea ironiei, zace în închisoare pentru escrocherie! Iar dumneata vrei ca, în calitate de iubitor al artei, de cetăţean, ca unul dintre puţinii care ştiu ce însemnaţi dumneavoastră pentru arta noastră, să stau şi să privesc cu braţele încrucişate cum...?

— Eu mă simt foarte bine aici, i-o reteză scurt arestatul.

Dr. de Groot, apărător în procese penale, subtil cunoscător al picturii clasice şi contemporane, se ridică şi spuse cu emoţie în glas:

— Socotesc că ai anumite îndatoriri faţă de talentul dumitale!

— Pot să-l pun în ramă, răspunse calm arestatul. Se tolăni din nou pe prici cu privirea ţintă în plafon. Deodată întoarse capul către avocat:

— La drept vorbind, dacă stau şi mă gîndesc bine, domnule doctor, dumneata eşti un om formidabil. N-ai căzut cumva din lună? Dumneata ştii, mai bine ca oricare altul, că n-aş fi avut nici după ce bea apă dacă aş fi pictat tablourile în legea mea şi le-aş fi

semnat cu propriul meu nume? Cine le-ar fi cumpărat?...

— N-am căzut din lună, răspunse cu răbdare Groot. Știu că ai dus-o greu. La asemenea fapte omul este mînat numai de mizerie. Dar vreau să-ți vin în ajutor! Omul care a izbutit să-l imite astfel pe Van Dyck, desenul lui, draperiile lui, compoziția, stilul, atmosfera, tehnica... ei bine, un asemenea pictor trebuie să devină gloria artei noastre moderne.

— Puțin îmi pasă mie de gloria artei noastre moderne, răspunse arestatul.

Rămase o clipă pe gînduri, apoi reluă:

— Cu mine în clasă mai era un oarecare Sterke și un oarecare Quaborn, noi îi spuneam Hans-Gălușcă... Ei bine, fiecare din acești doi era de zece ori mai talentat decît mine. Unul a murit de tuberculoză, al doilea trage mîța de coadă, undeva la țară, pentru că n-a avut cu ce să-și plătească chiria. Gloria artei noastre moderne! Mulțumesc frumos, mă lipsesc!...

— Dar eu îți garantez, spuse rugător de Groot, că din punct de vedere material nu vei duce lipsă de nimic! Scandalul cu Van Dyck, procesul, blamul cunoscătorilor și, mă rog, toată vîlva ce s-a făcut în jurul acestui caz, toate acestea nu vor fi decît în avantajul dumitale. Lumea se va bate pentru tablourile dumitale! Știi doar că întreaga presă a recunoscut că ești un fenomen unic!

— Un fenomen, într-adevăr, un fenomen al foamei, dar nu unicul, spuse absent arestatul. Apoi revenindu-și continuă: Aș putea să știu de ce nu plecați odată, domnule avocat?

Adriaen de Groot își dădu seama că a sosit momentul hotărîtor. Se apropie de arestat și-l atinse cu blîndețe pe umăr.

— Ce-ai zice, Hendrik, îi spuse cu voce foarte scăzută, dacă te-aş scoate de aici ?

Arestatul se ridică uşor în capul oaselor. Se uită cercetător în ochii avocatului ; pe frunte i se adînciseră cutele. Încordarea ţinu doar o clipă. Arestatul se tolăni din nou. Spuse :

— Hans-Găluşcă era mult mai talentat şi...

De Groot ar fi avut chef să se avînte într-o polemică aprinsă, dar îşi dădu seama, la vreme, că totul ar fi fost zadarnic. Privi pătrăţelul de cer împărţit de gratii.

— Ştii ce, Hendrik, reluă mai tîrziu, oarecum încurcat : ştii, m-am gîndit să-mi vinzi cel puţin reţeta de vopsele, care dau impresia de patina vremii şi... şi aceea cu care faci crăpăturile... artificiale...

Se scurseră cîteva clipe.

— Ştii, continuă apoi de Groot, ieri a fost la mine Lisa, drăguţa aceea a dumitale... I-ar prinde grozav de bine vreo două-trei miişoare...

Arestatul nu răspunse.

— Cum crezi, suspină avocatul şi iubitorul de artă. Îşi luă pardesiul şi servieta şi ciocăni în uşa celulei, cu toate că nu trecuseră încă cele treizeci de minute reglementare. Se întoarse apoi după bastonul cu cap de argint şi ieşi, fără să dea bună ziua, aşa cum venise.

Dr. Adriaen de Groot fu toată ziua prost dispus şi surescitat. În timpul cinei, îl deranjă telefonul. Ridică receptorul şi răspunse plictisit, dar numaidecît îşi schimbă glasul şi înfăţişarea, ba chiar şi poziţia corpului în faţa biroului din lemn de stejar încrustat.

— Nu, din păcate, spuse el la telefon ; oricîtă bunăvoinţă aş avea, nu pot spune că am avut succes, domnule director. Contractul dumneavoastră nici nu i l-am arătat, l-ar fi rupt în bucăţele. Cred că e

mai curînd nebun decît genial. Trebuie să mai așteptăm... Peste un an o să încerc din nou... Şi dacă nici atunci nu va merge, va trebui să aşteptăm pînă va fi pus în libertate. După aceea — vă garantez — nu va trece nici o lună şi se va tîrî la picioarele noastre.

Dr. Adriaen de Groot salută respectuos și puse receptorul în furcă. Fu cuprins de o indispoziție și mai mare. Se întoarse la masă, împinse dezgustat farfuria cu mîncare într-o parte și întinse mîna după sticla de vin.

SFÎNTA ANNA ȘI LOCOTENENTUL CLIFFORD

— Dați-mi, vă rog, statueta aceea din vitrină, se adresă venerabilul domn Honoré Champfleury proprietarului magazinului de antichități, care apăru ca o arătare din semiîntunericul prăvălioarei sale. Dați-mi regina aceea de lemn, dracu' s-o ia.

— Nu e regină, rosti cu glas răgușit arătarea ; e sfînta Anna, o piesă rară din secolul al șaisprezecelea.

— N-are importanță, spuse indulgent domnul Champfleury, făcînd cu coada ochiului. În sinea lui, își zise : „Cu atît mai bine, dacă e sfîntă, în felul acesta îmi cîștig recunoștința Odettei, sufletelul meu neprihănit".

Odette era divina și fermecătoarea lui soție, cu 17 ani mai tînără și cu o sută de ani mai înțeleaptă decît el.

— Două mii de franci, șuieră arătarea ; și, vă rog, binevoiți a nu uita că datează din secolul al șaisprezecelea.

— Din partea mea, poate să dateze și din al cincisprezecelea, răspunse domnul Champfleury punîndu-și gambeta cu luciu mat. Principalul e să crape Guisquet de necaz.

Amintitul Guisquet îi spusese nu de mult domnului Champfleury :

— Iartă-mă, prietene, dar eu nu te înțeleg: trăiești ca un cioban. Ești proprietarul celui mai mare hotel din Vitrerose, a unei adevărate mine de aur și trăiești — iartă-mă — ca un cioban. Vino și vezi cum stau eu!

Guisquet, de meserie mănușar, locuia într-un agreabil apartament de holtei bătrîn, încărcat cu tot felul de fleacuri demne de luat în seamă: ceasuri vechi cu pendulă, arlechini de porțelan, sfeșnice, scrumiere fistichii, dar mai cu seamă obiecte rare datînd din diferite secole. Ce-i drept, nu trăia ca un cioban.

Domnul Champfleury o avea pe Odette. La ea se gîndea în timp ce o strîngea sub braț pe sfînta Anna, înnegrită de vreme și puțin mîncată de carii, dar în general destul de bine păstrată. Era în seara de ajun și, potrivit tradiției, Guisquet avea să vină peste puțin timp la ei la cină. Îl și vedea cum se minunează: „Ia te uită, de cînd au început ciobanii să cinstească arta, he?“

Cum era și de așteptat, Odette, iubita lui soție, îl luă iute la zor:

— Hotelul e veșnic gol și ție îți arde să arunci banii pe fereastră! Dacă n-ar fi bodega, nu știu, zău, ce ne-am face... am ajunge să cerșim... Ar trebui să te gîndești și la băiatul pe care poate, odată și odată, o să ni-l dăruiască bunul dumnezeu...

Dar cînd văzu că era vorba de o sfîntă, se îmbună numaidecît, își făcu de cîteva ori semnul crucii și spuse:

— Poate că are să ne aducă noroc. Apoi așeză ceremonios statueta pe cămin.

Cina se desfășură într-o atmosferă plină de afecțiune și armonie; Guisquet bău cu măsură și povesti tot felul de istorioare pline de haz și captivante, din timpul ultimelor trei războaie glorioase împotriva

„boșilor[1]". Se vede treaba că uscățivul mănușar fusese, în tinerețea lui, un adevărat mușchetar. Nici n-ai fi zis, uitîndu-te la el.

Așa petrecură, flecărind, prima parte a nopții.

Dar, după cum ni se relatează, între prima și a doua bătaie a miezului nopții, Guisquet amuți subit, puse paharul pe masă și rămase cu privirea fixată asupra sfintei Anna. În ochii lui se putea citi o spaimă de nedescris. Sări brusc de pe scaun și se năpusti spre cămin. Ceilalți se ridicară de la masă, speriați.

Guisquet holbă deodată niște ochi mari cît cepele, se retrase repede din fața statuetei și, ajuns lîngă perete, începu să tremure din tot corpul:

— Îngrozitor! bîigui cu vocea sugrumată, și — după cum ni s-a povestit — mai adăugă: Sfînta Anna transpiră sînge!

Da, transpiră sînge, așa spunea cronica serii de ajun a anului de grație 1953.

— Iertați-mă, spuse Guisquet continuînd să tremure ca varga! dar trebuie să... nu... nu mai pot rămîne... în... în... în această casă a păcatelor...

Își luă în grabă paltonul, își îmbrăcă cu o dexteritate de necrezut mănușile de sărbătoare și, peste cîteva clipe, poarta grădinii scîrții zgomotos în balamalele-i ruginite.

Odette stătea lîngă masă încremenită, albă ca varul. Sfînta Anna, în clipa aceea împurpurată, trona mută și solemnă deasupra căminului. Undeva, sus, se îngrămădeau, prevestitori de furtună, nori grei, plumburii.

Ce s-a mai întîmplat apoi, în memorabila seară de ajun, în casa venerabilului domn Honoré Champ-

[1] Denumirea, în batjocură, a nemților; cuvînt de origină franceză (n.r.).

fleury, nu se mai știe din lipsă de martori. Un lucru însă e cunoscut, că sfînta Anna s-a silit să fie la înălțime, așa cum se cuvine să fie cineva care datează din secolul al șaisprezecelea și care a costat două mii de franci. A fost un crăciun de pomină, orice s-ar spune.

Încă nu se crăpase bine de ziuă, cînd doamna Odette se îndrepta cu pas grăbit spre locuința confesorului ei, domnul Clanricard.

Clanricard era un bărbat demn, venerabil și subtil, în măsura în care aceste calități nu sînt diminuate de cămașa de noapte cam de mult neschimbată și indispensabilii peste măsură de lungi, în care apăru. Izbuti însă, din timp, să se stăpînească și nu avu nimic de obiectat nici măcar asupra zilei și anotimpului nepotrivit pentru spovedanie. O ascultă cu toată îngăduința pe fermecătoarea doamnă Odette și, foarte grav, îi prescrise cuvenita doză de mătănii; la drept vorbind, păcatele ei așa-numite veșnice îi erau cunoscute pînă în cele mai mici amănunte. De aceea, nu putea pricepe neliniștea neobișnuită a doamnei Odette și teama ei că tocmai de data aceasta ar fi săvîrșit păcate mai grave decît alteori.

Și astfel, părintele Clanricard află povestea sfintei Anna, care în seara de ajun transpirase sînge, avertizîndu-i în felul acesta pe soții Champleury că-i pîndește ispășirea unor păcate mortale.

Preotul fu oarecum dezamăgit cînd auzi că împricinata sfînta Anna nu era decît o statuetă de lemn obișnuită, și încă una cumpărată într-un magazin oarecare de antichități. Totul i se păru lipsit de gust și se simți de-a dreptul jignit.

— Și spuneți că a transpirat sînge? întrebă pastorul Clanricard pentru a patra oară.

Doamna Odette se jură pe toate cele sfinte și, vă rog să credeți că avea, slavă domnului, pe ce să se jure. Peste un ceas se înapoie acasă curată ca o floare de crin, după ce mai înainte avusese grijă să treacă pe la bisericuța Sfintei Treimi. Soțului îi spuse cu glas melodios:

— Știi, Honoré, l-am întîlnit pe stradă pe sfinția-sa părintele Clanricard, zicea că vrea să stea de vorbă cu tine. Pune-ți, te rog, cravata bleumarin.

Părintele îl întrebă și pe domnul Champfleury de vreo patru ori:

— Spuneți că a transpirat sînge?

— Da, a transpirat sînge, confirmă domnul Champfleury, ridicînd în același timp două degete, ca și cînd ar fi vrut să întărească o mărturisire cu jurămîntul sacru.

— Hm, făcu preotul îngîndurat. Nu de mult a dispărut o asemenea statuetă din biserica Sfintei Treimi...

— Una din acestea care transpiră sînge...? întrebă șiret, dar totodată cu respect, domnul Champfleury.

Părintele își drese glasul, apoi întrebă:

— Cît ați dat pe ea?

— Douăsprezece mii, răspunse domnul Champfleury, surprins parcă de faptul că aceasta ar fi putut interesa pe cineva.

Preotul căzu din nou pe gînduri. Ar fi vrut să-l întrebe pe domnul Champfleury dacă, după părerea lui, statueta va mai transpira vreodată sînge și cu ce prilej, dar după ce cîntări bine în minte întrebarea, renunță la ea.

— Socotesc, spuse în cele din urmă, că nu putem trece cu ușurință peste acest caz.

— Asta se înțelege, aprobă cu hotărîre domnul Honoré Champfleury.

— Dacă s-ar adeveri că e vorba de o minune...

hm... Pastorul își scoase din buzunar batista și își suflă nasul zgomotos. Apoi continuă: Voi vorbi despre acest caz acolo unde trebuie.

— Credeți... începu domnul Champfleury, și ca din senin îi fulgeră prin minte o idee: „Abatelui Bertram să i se trimită numaidecît un butoiaș de porto!“ Credeți... reluă apoi, că povestea asta ar putea interesa biserica...? Oare...

Domnul Champfleury tresări. Se uită cutezător la preot și continuă: „La noi, la Vitrerose, nu s-a întîmplat niciodată ceva asemănător... Ar fi deci toate condițiile prielnice...“

— Toate condițiile prielnice? pentru ce? întrebă părintele Clanricard, cu reținere.

— Pentru... amenajarea unui loc... de pelerinaj! spuse în șoaptă domnul Champfleury.

In închipuirea lui, vedea de pe acum hotelul de provincie supraaglomerat, cu camerele rezervate pe patru luni înainte: oameni dormind în baie, plătind suprapreț și alergînd după protecție pentru obținerea unei camere. „Renovez fațada și pun să-mi revopsească firma. Sau, mai știi... poate că n-ar fi rău să mai construiesc o aripă...?“ se gîndi.

— Să nu ne pripim și să nu precipităm evenimentele, spuse părintele Clanricard împăciuitor. Unde-i statueta...?

— Vă rog stăruitor, murmură cu glas tînguitor domnul Champfleury, nu mă siliți să renunț la ea. Mi-a intrat în inimă... lîngă Odette...

— Bine, vom vedea, spuse preotul. O să mă mai sfătuiesc...

Peste două ceasuri, în urma sfinției-sale domnul Clanricard se închise poarta, împodobită cu fier forjat, a străvechii și vestitei mănăstiri din Vitrerose. Abatele Bertram era bine dispus.

— Am impresia că, în sfîrşit, ochiul milostiv al domnului s-a oprit şi asupra orăşelului nostru oropsit. Dar spune-mi, te rog, crezi că povestea asta cu statueta e adevărată?

— Au fost de faţă trei martori: toţi trei credincioşi buni şi devotaţi. Doi din ei cetăţeni fără de prihană, oameni respectabili, al treilea o preacinstită doamnă, plină de virtuţi.

— Pentru orice eventualitate, cumpără statueta.

Preotul surîse, aproape invizibil. Abatele ridică din sprîncene:

— Ce crezi, ar putea să ceară mai mult de douăzeci de mii?

Preotul Clanricard nu răspunse, ridică doar puţin din umeri. Cînd dădu să plece cu banii în buzunar, abatele îl opri:

— Ascultă, îi spuse cu glas domol. Povestea asta...

Intre timp însă, se răzgîndi şi pe neaşteptate spuse:

— Sîntem doar amîndoi băştinaşi ai acestui oraş...

Preotul aşteptă.

— Inchipuie-ţi, spuse în sfîrşit, fără reţinere, abatele. Inchipuie-ţi: Vitrerose, un al doilea Lourdes[1]!

Inima în piept îi tremura de bucurie şi totuşi, pentru mai multă siguranţă, întrebă cît se poate de lucid:

— N-a fost lăsată cumva statueta aceea prin bucătărie...? Vreau să spun, dacă n-a fost pe aproape... Ştii, sărbătorile... Păsări tăiate... Sau poate s-a servit vreun sos...? Dar nu, nu... voiam doar să...

Abatele amuţi o clipă. Il fixă pe preot cu ochii lui mijiţi, apoi reluă:

— Ascultă, ce fel de om e acest Champfleury?

---

[1] Localitate în Franţa, celebru loc de pelerinaj, unde s-ar fi petrecut nişte „minuni" (n.r.).

Preotul zîmbi:

— Le-am cîntărit pe toate, sfinţia-ta, spuse cu amabilitate, şi sînt departe de orice îndoială. Honoré Champfleury şi François Guisquet sînt, amîndoi, cetăţeni onorabili şi proprietari de imobile, doamna Odette este o pildă de cucernicie şi virtute iar sfînta Anna a stat tot timpul sus, pe cămin. Îmi cunosc bine turma, mai adăugă părintele împăciuitor, nu sîntem la Paris...

— Bine, răsuflă din nou, uşurat, abatele; aşadar, să pornim, în numele domnului, la treabă.

În sine îşi zise să scrie a doua zi o scrisoare.

Scrisoarea însă nu mai apucă s-o scrie. Căci în ziua următoare, dis-de-dimineaţă, în poarta mănăstirii bătu zgomotos un militar. Judecînd după atitudinea lui, puteai zice că era cel puţin nunţiul apostolic, iar din cele ce spunea nimeni nu înţelegea o iotă. În cele din urmă ajunse, nici el nu ştia cum, în faţa abatelui; fără să stea prea mult pe gînduri, se aşeză pe scaun şi, foarte degajat, începu:

— Locotenent Clifford, firma Clifford and Son, Greenville-Mississipi, am venit pentru minunea aceea...

Luat aşa de repede, abatele nici nu avu timpul să se zăpăcească.

— Ce doriţi? întrebă totuşi, căci aşa cum spune proverbul, amabilitatea îşi are obîrşia în orăşelul Vitrerose.

— Doresc din toată inima să ajungem la o înţelegere. O sută de mii de statuete ale sfintei Anna, toate mîncate la perfecţie de cari, toate garantate din secolul al şaisprezecelea, toate transpiră sînge omenesc veritabil, sistem stilou automat — patent Parker 3.070. Patru dolari şi jumătate bucata, douăzeci de cenţi de bucată, pentru dumneavoastră, franco Vi-

trerose, reclama pe socoteala noastră; ei, ce ziceți, batem palma...?

Se scurse un timp într-o tăcere desăvîrșită. Locotenentul Clifford își aprinse o țigaretă.

— Cum ați spus? întrebă abatele cu vocea sugrumată de emoție.

— Următoarele sute de mii cu patru dolari bucata, spuse locotenentul voind să-l încerce. Dar ce-i cu dumneavoastră, nu auziți?

Abatele bău cu sete din cana cu apă.

— Despre ce tot vorbiți? șopti cu buzele-i palide, în timp ce se uita speriat la tînărul acela cu mustăcioară.

Locotenentul repetă, cu răbdare, oferta. Acumulase o vastă experiență în relațiile comerciale cu europenii și de mult nu-și mai făcea despre el nici un fel de iluzii.

Abatele își îndreptă privirea spre perete. În clipa aceea, arăta ca un om în care se stinsese orice urmă de viață. Apoi, în ciuda tuturor așteptărilor, își reveni subit în fire.

— Ascultă, domnule, îi spuse pe șleau tînărului, pe un ton cît se poate de normal. Eu am impresia că s-a produs o neînțelegere. La Vitrerose, în pitorescul nostru orășel, s-a întîmplat o minune.

— Vă felicit, răspunse fără nici un fel de scrupul locotenentul.

— S-a întîmplat o minune, domnule, în fața căreia trebuie să ne închinăm. Da, să ne închinăm cu cinste și smerenie nețărmurită, domnule.

— Eu unul mă închin, răspunse înțelegător locotenentul și salută milităreşte; cu toate că, între noi fie vorba, eu sînt presbiterian. Dar *business* [1] e *business* și eu am simț practic.

---

[1] afacere (în l. engleză în original) (n.r.).

Deodată se uită încruntat la abate și ridică glasul:
— N-a fost cumva la dumneavoastră căpitanul Cowter? Sînt în stare să pariez că v-a oferit un contract! Pot să vă asigur că v-a jefuit.
— Nici vorbă, spuse abatele strîmbînd nervos din nas; nu mi-a oferit nimeni nici un contract, și nici nu doresc așa ceva. Cu minunile, domnule, nu se face comerț.
Locotenentul Clifford se uită la abate cu aerul omului care a greșit etajul într-un zgîrie-nori și a intrat într-un apartament străin.
Fața netedă a celui mai venerat bărbat din Vitrerose se îmbujoră ușor:
— Înțelege, domnule, spuse cu fermitate aproximativă, înțelege că această statuetă e unică, că e important să fie unică, și numai aici, în orașul nostru.
Urmară cîteva clipe de tăcere mai îndelungată, după care locotenentul spuse cu oarecare nehotărîre și chiar tristețe în glas:
— Știți, vreau să vă spun că eu am cumpărat... statueta aceea.
Pastorul își reveni din nou, ca dintr-un leșin. În tăcerea încremenită, i se auzea respirația fierbinte șuierîndu-i prin nări. Ar fi vrut, de bună seamă, să-l asalteze pe tînărul ofițer cu milioane de întrebări. În cele din urmă îi puse numai una:
— Și, mă rog, cît ați dat pe ea?!
— Nu mai știu, zîmpi rușinat Clifford. Un fleac, mi se pare, dacă nu mă înșel, vreo sută douăzeci de mii. De bună seamă, individul avea nevoie de bani. Dacă nu mă înșel, trebuie să-i nască nevasta.
Abatele privi, tăcut, pe fereastră. Deasupra Vitrerose-ului cerul era limpede, azuriu. Bisericuța Sfînta Treime își înălța spre el turnulețul zvelt și delicat. În jurul lui, se îngrămădeau acoperișurile late ale

solidelor clădiri aparţinînd cetăţenilor avuţi ai orăşelului. Nicăieri, în nici un alt oraş din lume, cerul nu-i atît de frumos, de clar şi de curat... !

*

— Am impresia că Lourdes-ul nostru se amînă pentru o dată imprecisă, se adresă abatele în plină criză de cinism, chiar în seara aceleiaşi zile, părintelui Clanricard. Ce vă uitaţi aşa la mine ? Aţi adus statueta ?

Preotul plecă ochii în jos fără să scoată o vorbă.

— Aşadar... Abatele începu să se plimbe încruntat dintr-un capăt în celălalt al odăii şi, la un moment dat, pe neaşteptate, strigă din colţ, fără nici un motiv :

— Patent Parker... Ha ! şi se schimonosi îngrozitor la faţă.

Ajuns acasă, părintele Clanricard porunci să fie chemat la el domnul Honoré Champfleury.

— Fiul meu, îl întîmpină binevoitor, dumneata eşti un nătărău ; ţi-o spun numai aşa, ca să ştii...

Domnul Champfleury protestă cu toată hotărîrea şi părăsi, furios, casa parohială. Părintele aşteptă, cu convingere fermă, vizita doamnei Odette care, fără îndoială, avea să vină să-şi uşureze sufletul ; dar, de data aceasta, doamna Odette îl dezamăgi — de bună seamă, nu simţea nevoia mîngîierii duhovniceşti.

La cîtva timp după această întîmplare, trecu prin faţa magazinului cu antichităţi mănuşarul Guisquet ; în vitrină zări o statuetă ce semăna ca două picături de apă cu sfînta Anna din seara de ajun, aceea care transpirase sînge. Intră grăbit în prăvălioară şi întrebă cît costă.

— O sută cincizeci de mii, şuieră printre dinţi negustorul de antichităţi — arătarea. Dar să ştii că e din secolul al treisprezecilea şi descoperă orice păcate.

— Am plesnit-o! spuse domnul Guisquet şi cumpără statueta seducătoarei fecioare, lucrată din argilă arsă. O aşeză acasă printre arlechinii şi sfeşnicele lui ; în sufletul său, era mulţumit şi fericit că nu trăia ca un cioban.

IDILA PE RIN

Puțin mai la nord de Karlruhe, nu departe de vestita cetate, se înalță, înscriind o boltă uriașă peste apele unduite ale Rinului, un pod alb, de beton armat. Din cînd în cînd, trece peste el, uruind, acceleratul de *Mannheim*; alteori, pe sub pod se strecoară, pufăind, cîte un remorcher, trăgînd după el șlepuri încărcate. În rest, nimic deosebit de semnalat: peisajul e mut și nemișcat.

Pe mal stă, purtat de gînduri, ostașul Bundeswehrului, Frantz Wild, în vîrstă de douăzeci și unu de ani, rotund și roșcovan la față. Mestecă o bomboană de ciuing-gum. Ochii îi rătăcesc pe pilonii masivi și pe arcadele îndrăznețe ale podului; din cînd în cînd, își linge buzele cu o limbă trandafirie și se gîndește mereu.

Dinspre cetate se apropie... *Feldwebel*[1]-ul Tobias Spielhagen; nu pare grăbit, merge încet, cu pas ferm, bătînd cu nădejde pămîntul cu tălpile groase ale bocancilor săi de campanie. „Dacă ar călca pe pod, cine știe, poate că în jurul pilonilor s-ar forma în apă niște cerculețe subțiri“, stă și se gîndește soldatul Wild.

— Minunată vreme, îl întîmpină jovial Spielhagen; face parte, doar, dintr-o armată democrată...

Soldatul Wild bate călcîiele și salută:

---

[1] Plutonier (în l. germană, în original) (n.r.).

— Cu respect vă raportez, *Herr Feldwebel*[1], că vremea e minunată.

— Repaus, îi spuse Spielhagen cu amabilitate. Inspiră adînc, cu spirit critic, adierea proaspătă a vîntului. Adierea raportează, cu respect, că e proaspătă. Soarele strălucește și el ca la comandă. Da, minunată vreme, continuă Spielhagen, parcă anume făcută pentru repausul de duminică. (Îi oferă soldatului Wild o țigară, așa înțelege el să se poarte cu trupa, căci nu se află într-o armată prusacă.) Nici umbră de nor...

— Cu respect vă raportez, îl corectează soldatul nefumător Wild, că la orizont, în direcția vest-nord-vest, spre Saarbruecken, a apărut un nor.

— Foarte bine, răspunde *Feldwebel*-ul Spielhagen închizînd pe jumătate ochii, sub sprîncenele stufoase. Datoria lui este să observe tot ce se întîmplă în lumea înconjurătoare. Norul bate călcîiele, atît de puternic, încît stoarce din el o răpăială de ploaie. Spielhagen e satisfăcut. Spune-mi, Wild, de ce n-ai chibrituri? Și, în general, ce faci dumneata aci?

— Cu respect vă raportez, *Herr Feldwebel*, că mă plimb. Plimbarea însă o îmbin cu odihna spirituală și cu exercițiul ocazional de observare, din punct de vedere militar, a locurilor înconjurătoare.

— Foarte bine, subliniază Spielhagen, mareșalul cu grad de *Feldwebel*, căruia îi făcea o deosebită plăcere să audă din gura inferiorilor propriile sale cuvinte. Foarte bine, Wild. Și ce anume observi, în mod concret?

— Concret, răspunde soldatul Wild, înecîndu-se cu fumul de țigară conform ordinului superior, concret, urmăresc podul de față care trece peste marele fluviu german — Rin.

[1] Domnule plutonier (în l. germană, în original) (n.r.).

— Foarte bine, aprobă Spielhagen controlînd cu privirea podul; podul e la locul lui. Şi ce ştii, mai deosebit, despre amintitul pod, soldat Wild?

Soldatul Wild stă şi se gîndeşte... Fiind în poziţie de repaus, îşi permite să-şi treacă mîna păroasă cu fire roşcate peste faţa stropită cu pistrui de culoarea boabelor de mei, coapte. În ochii lui verzui ca ai iepurelui de casă, se poate citi devotamentul şi, pînă la o anumită limită, chiar curiozitatea. Wild clipeşte iute din pleoapele sale fără gene, lăsînd impresia unui şmecher care se înţelege cu cineva prin semne convenţionale.

— Îmi îngăduiţi o întrebare? se adresă deodată *Feldwebel*-ului, cu un ton familiar, aproape în şoaptă; dar numaidecît, fără voie, reluă poziţia de raport, cu degetele tremurătoare lipite de vipuşca pantalonilor...

— Se înţelege, îi răspunde părinteşte Spielhagen, netezindu-şi mustaţa rebelă, sîntem doar la plimbare; şi în afară de asta, în armata noastră sîntem cu toţii camarazi.

— Raportez supus că, despre podul amintit, ştiu totul. Îmi permit să vă spun că eu l-am construit. Vreau să spun că am lucrat pe şantier ca muncitor calificat. Ştiţi, eu sînt de dincolo de Rin, din Habersdorf, numărul nouă. Tatăl meu e măcelar, are prăvălie în piaţă, o recunoaşteţi numaidecît după capul de porc de pe firmă...

— Foarte bine, Wild, spuse grav Spielhagen şi muşchii de pe faţa lui ciupită se încordară. În felul acesta, faptul că Wild era originar din apropiatul Habersdorf şi se trăgea dintr-o familie de măcelari, putea fi considerat în principiu aprobat şi, de bună seamă, corespunzător. Să-i trimiţi salutări din partea mea stimatului dumitale tată... Spune-mi, Wild, dum-

neata ești logodit? Ai grijă ca logodnica să aibă zestre! Orice logodnică germană trebuie să aibă zestre. Dar, parcă ai vrut să mă întrebi ceva, Wild?

— Raportez cu respect, *Herr Feldwebel,* că am vrut să vă întreb de ce în podul acesta au fost săpate șanțuri pentru dinamită.

Pe Rin șuieră sirena unui vaporaș; ecoul cuminte și sfios se răspîndi, conform regulamentului, peste valea pitorească. *Feldwebel*-ul Tobias Spielhagen urmărea cu atenție vaporașul, strîngîndu-și fără voie buzele, ca și cînd ar fi vrut să transmită cuiva un sărut de la distanță. Soldatul Wild avu deodată impresia că superiorul lui ar fi făcut semn cu mustățile celor de pe vapor. Era o după-amiază însorită de duminică și pe soldatul Wild îl interesa nespus de mult de ce în podul cu pricina, la a cărui construcție își dăduse și el contribuția, se aflau săpate șanțuri pentru încărcătură de dinamită.

În principiu, Tobias Spielhagen era bucuros cînd oamenii lui se interesau de diferite probleme, și mai cu seamă de problemele tehnice.

Nu se știe de ce, sirena vaporului continua să șuiere. Tobias Spielhagen își privea concentrat vîrful nasului. Pe soldatul Wild îl cuprinse neliniștea.

— Hm, făcu Spielhagen, îngîndurat. În ce mă privește, n-aș crede că în acest pod ar putea să existe șanțuri pentru dinamită.

— Există, se grăbi să confirme Wild, dînd zelos din cap, unul e chiar aici, lîngă primul pilon, altul e pe partea cealaltă, în spatele pilonului al treilea. O sută zece pe șaptezeci...

— Nu-i adevărat, îl întrerupse Spielhagen. Nu există nici un șanț. Nu văd nici o logică, Wild, pentru care ar exista. Se uită la Wild cercetător și sever, apoi îl întrebă: Tot mai crezi că există?

— Cu respect vă raportez, răspunse cu voce puternică soldatul Wild, că eu le-am betonat. Au armătura dublă, cu toate că...

— Foarte bine, interveni Spielhagen, foarte bine. Văd că ești băiat deștept. Sper că ai înțeles de ce au fost făcute? Nu-i așa, Wild?

Wild încremeni din nou în poziție de drepți. Simți, pe neașteptate, în glasul *Feldwebel*-ului Spielhagen, tonul de comandă cu care era obișnuit pe cîmpul de instrucție. Cu toate acestea, Wild tot nu pricepea ce rost aveau acolo șanțurile pentru dinamită. De mic copil, avea obiceiul să pună tot felul de întrebări în legătură cu lucrurile pe care nu le înțelegea. În schimb, îi plăcea să explice și altora tot ce înțelegea. Acum dădu ușor din căpățînă, manifestîndu-și și în felul acesta nedumerirea.

— Cu respect vă raportez, *Herr Feldwebel,* că nu pricep nici în ruptul capului de ce au fost săpate în podul acesta șanțuri pentru dinamită.

— Află atunci, îl lămuri Tobias Spielhagen, că au fost făcute pentru că noi trebuie să ne gîndim la orice eventualitate! Noi nemții, continuă atotștiutor Tobias Spielhagen, am tras învățăminte serioase din ultimul război! Acum știm cum trebuie construite podurile! Da, da, flăcăule, știm ce va să zică să construim un pod.

— Podul acesta, ținu să-l informeze Franz Wild, a fost construit de filiala din Frankfurt a firmei Gordon and Jones, Philadelphia.

— Foarte adevărat, băiatule, spuse cu convingere Tobias Spielhagen, voind parcă să lase impresia că, în legătură cu această chestiune, deținea informații primite direct din Philadelphia, prietenii noștri americani se gîndesc și ei la toate eventualitățile. Mai ai vreo întrebare, Wild?

— Nu, răspunse Franz Wild din apropiatul Habersdorf, aș vrea numai să știu la ce eventualități s-au gîndit prietenii noștri, americanii... ? Doar n-o să ne apucăm să aruncăm, așa, într-o bună zi, podul acesta în aer... ?

Tobias Spielhagen se înfurie, și pe bună dreptate.

— Ascultă omule, dumneata ești sărit... ? Ce-ți veni ? De ce să aruncăm în aer asemenea mîndrețe de pod... ?

— Cu respect vă raportez, *Herr Feldwebel*, că nici prin gînd nu-mi trece de ce. Poate că nici n-o să-l aruncăm în aer... Dar atunci mă întreb ce rost au șanțurile acelea pentru dinamită ?

— *Himmeldonnerwetter noch einmal* [1], strigă Tobias Spielhagen, de parcă ar fi stat de vorbă cu cineva de pe malul celălalt al Rinului, ți-am mai spus că au fost făcute ca să fie... pentru orice eventualitate, ce dracu', nu înțelegi ? !

Soldatul Wild se uită mirat la superiorul lui : *Feldwebel*-ul Spielhagen se întunecase la față, buzele îi păliseră, pomeții obrajilor îi ieșeau proeminent în afară. Ochii lui negri îl priveau cu dispreț și bănuială pe tînărul soldat. Franz Wild, ajutorul de măcelar din Habersdorf, întrebă totuși, într-o doară :

— Pentru eventualitatea unui război ?

— Da, zbieră Tobias Spielhagen, pentru eventualitatea unui război !

— Va fi război, *Herr Feldwebel?* întrebă Franz Wild, băiatul măcelarului de dincolo de Rin.

Tobias Spielhagen se lumină pe neașteptate ; de pe fața lui, încordarea începu să dispară. Buzele, care înainte se făcuseră nevăzute, apărură din nou și în jurul lor flutură ceva ce aducea a zîmbet.

---

[1] Mii de trăsnete ! (în l. germană, în original) (n.r.).

— Nici vorbă că va fi, băiatule! Și încă ce război! De asta poți fi sigur!

— Și dacă va fi război, întrebă Franz Wild făcînd confidențial cu coada ochiului, o să aruncăm podul ăsta în aer?

— Dacă va fi război, spuse avîntat Tobias Spielhagen, o să zboare în aer toată Rusia! N-o să ne oprim nici în Urali! Le vom plăti totul cu dobîndă! Înțelegi?

— Cu respect vă raportez că înțeleg foarte bine. Dar podul ăsta, îl aruncăm sau nu?

— *Kruzitürken* [1], izbucni intrigat Spielhagen. Isprăvește o dată cu podul ăsta! De ce să aruncăm podul în aer cînd noi vom ocupa Moscova?

— Atunci, ce rost au șanțurile acelea pentru dinamită? întrebă Wild.

— Pentru că așa sînt dispozițiile! tună *Feldwebel*-ul. Niște dispoziții pur teoretice și învechite! În mod practic însă, războiul se va desfășura astfel: aruncăm peste Rusia o mie de bombe H, apoi o presărăm toată cu rachete și-i facem praf și pulbere pe toți. Acum ai priceput?

— Priceput, *Herr Feldwebel!* Praf și pulbere! Dar...

— Dacă începi iar cu șanțurile acelea, să știi că-ți mut fălcile!

— Nu, se grăbi să răspundă Wild; voiam numai să vă întreb dacă și asupra Habersdorfului o să cadă vreo bombă...?

— Nu! Spune-i tatălui dumitale că poate să doarmă liniștit! Și, ascultă-mă pe mine, Wild! Găsește-ți o fată! Orice băiat care se respectă trebuie să aibă o fată! E clar!

— Cu respect vă raportez, *Herr Feldwebel*, că e foarte clar! Să-mi găsesc numaidecît o fată!

[1] Maica ta, Cristoase! (în l. germană, în original) (n.r.).

— Păi vezi, spuse Tobias Spielhagen privindu-și triumfător inferiorul. Cu toate că era cu un cap mai scund, se uită la el de la o mare înălțime; într-un cuvînt, își cunoștea meseria.

— *Herr Feldwebel*... curmă tăcerea soldatul Wild, îmi îngăduiți o întrebare? De ce se fac, la urma urmei, șanțurile astea pentru dinamită în poduri...?

— Intrebi așa, în general, nu? Răspunsul e simplu: ca să poată fi aruncate în aer.

— Pe cîte știu, spuse Wild și făcu, iar, confidențial, cu coada ochiului, podurile se aruncă în aer numai în timpul retragerii.

— Foarte adevărat! strigă *Feldwebel*-ul. Tobias Spielhagen se uită o clipă încremenit la soldatul Wild, apoi continuă: Așa e. Pentru noi însă, e valabilă numai ofensiva. Înțelegi, Wild? Numai ofensiva!

— Dar pe aici, răspunse Wild înmărmurit, pe aici nu-i nici un drum care duce spre Rusia! Pe aici, pe cîte știu, drumurile duc spre Franța...!

— Foarte bine, Wild. Intr-adevăr, ne aflăm la granița apuseană a patriei noastre.

— Hm... făcu Wild, încurcat.

Pe pod trecea garnitura lungă a unui tren accelerat. Podul duduia, șasiurile Pullman cîntau, coșul locomotivei aerodinamice slobozea un fum des și alb. Apa Rinului era liniștită, soarele portocaliu de primăvară se oglindea în luciul ei, cerul era limpede, azuriu. O adevărată duminică germană, ca în pasteluri, așa cum scrie la carte.

— Hm, făcu din nou Wild, nesigur. Cînd ne-au făcut șanțurile astea sub pod, nu s-au gîndit cumva americanii că va fi nevoie vreodată de o retragere spre apus? Peste podul ăsta...?

— Măi băiatule, i-o reteză scurt *Feldwebel*-ul, eu nu te înțeleg...!

— Cu respect vă raportez că voiam să spun așa: Cînd au construit americanii podul acesta, nu s-au gîndit oare că s-ar putea cîndva să ne retragem spre apus?

— Soldatul german, spuse Tobias Spielhagen cu glas ridicat, nu cunoaște cuvîntul retragere! Ține minte asta, Wild!

— Cu respect vă raportez că am să țin minte. Dar americanii, se pot retrage... ?

— Cred și eu, răspunse prompt subofițerul Spielhagen și zîmbi satisfăcut. De ce n-ar putea americanii să se retragă? Sigur că pot...

— Aha, făcu Wild. Pesemne că americanii s-au gîndit că odată vor trebui să se retragă peste podul ăsta și pe urmă au să-l arunce în aer.

— Soldat Wild! urlă Spielhagen, ce tot îndrugi? De ce să se retragă americanii din Germania?

— Cu respect vă raportez, nu știu. Dar de ce vor să arunce podul acesta în aer... ?

— Cine ți-a spus, omule, că vor să-l arunce?

— Atunci de ce au pus să se facă șanțurile pentru dinamită... ?

Tobias Spielhagen încremeni.

— Moscova, continuă Wild, e destul de departe de aici...

— Drepți! zbieră Spielhagen. Ia poziție cînd stai de vorbă cu un gradat!

Apoi își aprinse resemnat o țigară și începu să fumeze nervos:

— Pe loc repaus. Ai noroc, Wild, că ai dat peste un om ca mine. Un altul de mult... Dar așa sînt eu de felul meu, democrat. Și apoi, nu sîntem în S.S... Stau de vorbă cu dumneata ca și cum aș vorbi cu un egal în grad. Mai vrei să spui ceva... ?!

— Cu respect vă raportez că vreau să-mi exprim bucuria pentru faptul că am dat peste domnul *Feld-*

webel Spielhagen. Să știți că toată compania prețuiește acest lucru.

— Foarte bine, spuse, mulțumit, Spielhagen. Așa... Și ai grijă, Wild, pe viitor, să nu mai îndrugi asemenea prostii, s-a înțeles? Spuneai... că întreaga companie...?

— Întreaga companie, *Herr Feldwebel!*

— Foarte bine. Deodată, însă, Spielhagen se încruntă. Simți cum i se face părul măciucă. Nu cumva vrei să spui că... la companie s-a vorbit despre șanțurile acestea...

— Cu respect vă raportez că s-a vorbit, *Herr Feldwebel!* răspunse cu candoare soldatul Wild.

Urmară cîteva clipe de tăcere. După o matură chibzuință, *Feldwebel*-ul reînnodă firul discuției:

— Ascultă, Wild, tu ești un băiat deștept, dacă nu mă înșel, tatăl tău a fost sergent în armată, nu-i așa?... Păi vezi...? Explică-le, așadar, tuturor, ca un specialist încercat ce ești, că astăzi podurile se construiesc, pur și simplu, cu șanțuri, pentru dinamită și cu asta basta... Doar nu-ți închipui că vreodată americanii se vor retrage dincolo de Rin și așa, netam-nesam, or să arunce în urma lor toate podurile în aer...? Nici să nu îndrăznești măcar să-ți închipui una ca asta, Wild! Ai înțeles?!

— La ordin, *Herr Feldwebel!*

— Pentru că asta ar însemna... știi ce-ar însemna...? *Sacrament,* în definitiv, ce-ar însemna...? Vreau să sper că nici nu te-ai gîndit la așa ceva! Nu-i așa, Wild?!

Soldatul Wild holbă la superior ochii săi căprui și umezi:

— Nu, șopti timid, asta nu mi-a trecut niciodată prin minte...

— Așa și trebuie, spuse Spielhagen amenințător. Soldatul nu trebuie să aibă fantezie!

— Dar... reluă tot în șoaptă Wild...

— Dar? spuse aspru Spielhagen. Apoi deodată începu să țipe în falset: Vrei să spui, ce rost au atunci șanțurile acelea pentru dinamită, așa-i?

— Nu... bolborosi cu teamă, Wild, voiam numai... să întreb dacă... dacă cumva ar surveni o asemenea situație... ce s-ar întîmpla cu... cu Habersdorful...? Ar fi și el lovit...? Dacă ar ajunge pînă la podul ăsta... doamne-dumnezeule... pentru, că de fapt, americanii aici îi așteaptă... da, da, cu siguranță că nici Habersdorful nu va scăpa...!

— Lua-te-ar dracu', urlă furios *Feldwebel*-ul Spielhagen; sînt sigur că nu va scăpa nici nenorocitul vostru de Habersdorf. Sper însă să-l facă praf cu tot, cu cîrnații și costițele voastre afumate... și că tu ai să apuci ziua asta, nătărăule!

— Și pe urmă... pe urmă... americanii au să arunce podul ăsta în aer...? întrebă Franz Wild aproape plîngînd.

Spielhagen își ieși din fire:

— Ascultă, pușlama ordinară, demagog bolșevic! Ai de gînd să răspîndești panică?! Vrei să ne bagi în cap că toate podurile peste Rin sînt prevăzute cu șanțuri pentru dinamită?... pentru ca atunci cînd armatele aliate vor fi izgonite de nenorociții aceia, să se poată retrage dincolo de Rin, iar pe noi să ne lase agățați aici?! Că americanii își fac socoteala că tot noi vom sîngera, că aici va fi teatrul de război și că pînă la urmă oalele sparte le va plăti tot Habersdorful tău nenorocit...?

Feldwebelul Tobias Spielhagen se schimonosi și se făcu negru la față; în clipa aceea, semăna cu negativul unei fotografii nereușite. Cuprins de o furie nestăvilită, începu să urle fioros la inferior:

— Drepţi! Stînga-mprejur! Înainte marş! Culcat! Drepţi! Fuga marş! Culcat! Te învăţ eu minte, strigă cît îl ţinea gura, cu o voce străină, răguşită, ca din pivniţă; te învăţ eu minte să faci propagandă defetistă! Îţi arăt eu şanţuri pentru dinamită! Îţi arăt eu retragere! Nătărăule!

Luciul fluviului patern, al eroicului şi legendarului fluviu, luciul fluviului dătător de viaţă stătea netulburat, ca o oglindă; la fel de netulburată era, deasupra lui, bolta maiestoasă a cerului albastru; de jur împrejur, se desfăşura pitorescul şi divinul peisaj german, îmbinat cu tehnica, mistica şi disciplina germană. Tehnica era reprezentată de minunatul pod american prevăzut, din motive de precauţie, cu toate cele necesare, disciplina de cei doi bărbaţi de pe malul apei, care se îndreptau spre tabăra de instrucţie, instalată nu departe de Karlsruhe, şi, în sfîrşit, mistica, mistica modernă, nucleară, sugerată de o problemă rămasă în suspensie: care a fost rostul pregătirii şanţurilor de dinamită pentru distrugerea podului peste Rin, a podului de la graniţa apuseană a ţării? Ce învăţăminte putea să tragă din toate astea soldatul Wild, fiul măcelarului din Habersdorf...?

De pe malul celălalt, începu să adie uşor vîntul. Uitase, se vede, să-şi mai raporteze sosirea şi să ia poziţia de drepţi. Gonea slobod peste văi şi dealuri, ducînd cu el miresmele primăverii; din cînd în cînd, aducea miros de fum; poate, pe undeva, prin apropiere, explodase fără veste vreo încărcătură de dinamită sub un pod... sau poate că nu era decît fumul coşurilor de pe acoperişurile cu creste ale caselor din Habersdorf, sau, mai ştii, poate de la focurile de tabără ale copiilor care se jucau veseli de-a armata. De oriunde ar fi venit mirosul acesta, aducea cu mirosul urît al prafului de puşcă ars.

LEGEA CERERII ŞI A OFERTEI

În dimineaţa aceea, Lionel O. Perkins coborîse din pat cu stîngul; pe deasupra, mai făcuse şi un pas greşit, alunecase pe parchet şi se lovise rău de colţul încrustat al patului. Afurisita de podagră se anunţase iar cu dureri sfîşietoare; în plină criză, Perkins spărsese străvechea oglindă veneţiană pe care o avea de mai bine de douăzeci de ani, se tăie cumplit cu lama de bărbierit — dumnezeu ştie dacă nu era ruginită! — şi acum, colac peste pupăză, acest Bloor! Numai dracii i l-au putut aduce astăzi în cale! De bună seamă, era o zi rezervată numai necazurilor şi catastrofelor.

Bloor stătea nemişcat în faţa judecătorului Lionel O. Perkins, în una din frumoasele cancelarii ale tribunalului orăşenesc din Southwille (South Carolina); încăperea era îmbrăcată toată în lemn de nuc lustruit şi luminată de o fereastră uriaşă, care ocupa aproape tot peretele din spatele impozantului birou al judecătorului, deschizînd o minunată perspectivă spre elegantul parc englezesc ce strălucea de culori pitoreşti şi răsuna de ciriptul vesel al păsărelelor.

Vizita lui Bloor avu darul să trezească în sufletul judecătorului Perkins sentimentul nelămurit al unui deznodămînt fatal; lucrurile ajunseseră aşa de departe, încît nu mai putea da înapoi cu nici un chip, orice s-ar fi întîmplat; iată de ce, era stăpînit de o

singură dorință : să sfîrșească cît mai repede discuția aceea penibilă, iar pe Bloor să-l vadă cît mai curînd undeva în fundul iadului.

— Ascultă, omule, i se adresă Perkins, sucindu-se nervos în fotoliul decorativ, dar mai ales nespus de tare, ți-am arătat cum stau lucrurile. În definitiv, dumneata ești american ori nu ești ?

— Sînt american, răspunse demn Bloor, și nimeni nu poate să spună nici un cuvînt rău despre mine. Dar orice ați spune, cincizeci de dolari e prea puțin... Uitați că am nevastă și copii, domnule judecător.

— Eu te înțeleg, îi replică Lionel O. Perkins, cu toate că îi era cam greu să-l înțeleagă, în calitatea lui de holtei bătrîn, dar și dumneata trebuie să mă înțelegi pe mine, Bloor. Încearcă și îți voi rămîne îndatorat, te asigur... Cu ce se ocupa tatăl dumitale ?

— Tata a fost un negustor cinstit, bucurîndu-se de cea mai bună reputație ; confecționa și vindea măturoaie, domnule judecător. Dar ce legătură are asta cu cei cincizeci de dolari pe care mi-i oferiți ?

— Care va să zică, reluă judecătorul Perkins, confecționa măturoaie. Dacă nu mă înșel, a avut și ajutoare. De bună seamă că a avut. Dumneata, personal, socotești că ar fi fost un lucru înțelept ca tatăl dumitale să fi angajat ajutoare cu optzeci de dolari, dacă ar fi putut să aibă oricîți ar fi vrut cu cincizeci de dolari ?

— Optzeci de dolari unui ajutor ? Nonsens, domnule judecător ; faliment sigur, în doi timpi și trei mișcări.

Judecătorul se întoarse nervos spre fereastră și privi în grădină ; în clipa aceea, singura lui dorință era să se vadă hoinărind pe colina din față, să aibă douăzeci și cinci de ani și să nu știe de Bloor. Răsuflă din greu, ca în mijlocul unei munci istovitoare.

— Ți-am dat numai un exemplu, spuse Perkins, închizînd pe jumătate ochii. Voiam să te fac să înțelegi că, probabil, nu voi plăti optzeci de dolari cînd pot avea, de fiecare deget, zece ca dumneata cu cincizeci de dolari.

Bloor rămase o clipă descumpănit. Se făcu pămîntiu la față și încruntă sprîncenele. În culmea enervării, își plimbă de cîteva ori, dintr-o mînă într-alta, pălăria tare. Apoi își desfăcu iute pardesiul de covercot gri, clipi de mai multe ori nervos și rosti pe un ton categoric:

— Domnule judecător, eu nu fac comerț cu măturoaie. Vă rog să țineți seama de asta.

L. O. Perkins era gata-gata să-l întrebe: „Da, mă rog, ce fel de comerț faci dumneata?", dar se răzgîndi, aducîndu-și aminte că întrebarea l-ar fi iritat și mai mult pe Bloor. De aceea, își ridică spre el privirea obosită.

— Liniștește-te, dragul meu, încercă judecătorul să-l potolească. Noi prețuim serviciile dumitale. Ai, într-adevăr, merite deosebite. Dar trebuie să înțelegi că mai sînt și alții; mai capabili, mai destoinici, mai de nădejde...

Judecătorul își lăsă mîinile pe masă și le întoarse cu palmele în sus. Zîmbi discret, lăsînd să i se vadă dantura scumpă, de porțelan. Apoi continuă:

— Să luăm, de pildă, procesul Green. Orice școlar ar fi sezisat încotro ținteam.

— Și vreți să spuneți că eu n-am sezisat?

— Ba da, dar mult prea tîrziu. Cînd sinuciderea n-a mai putut fi dovedită.

— Asta, fiindcă n-am avut instrucțiuni precise, domnule judecător. N-a fost vina mea!

— Instrucțiuni... Judecătorul împinse disprețuitor înainte buza de jos și, uitîndu-se absent spre por-

tretul președintelui, continuă : Omul are ochi să vadă și urechi să audă. Asta-i tot. Colegul dumitale Wentworth, de pildă, a funcționat în procesul Sanders ca un ceasornic.

Bloor întrebă în șoaptă, cu un aer confidențial :

— Lui îi dați optzeci de dolari ?

— Nu, replică prompt judecătorul. Cu toții primiți cîte cincizeci de dolari. Democrația nu admite excepții.

Lionel O. Perkins întinse mîna și, cu un gest degajat, împinse spre Bloor bancnotele pe care acesta le zvîrlise indignat pe masă cu cîteva clipe înainte.

— Ascultă-mă pe mine, Bloor, ia banii. Ia-i și cumpără jucării copiilor.

Bloor rămase neclintit. Se scurseră cîteva clipe de tăcere. În acest timp, judecătorul Perkins privi din nou, cu nostalgie, colina înverzită. Un moment simți o ură nesfîrșită față de profesiunea lui și față de toată viața pe care o ducea. Și din nou îl cuprinse dorința sfîșietoare de a avea douăzeci și cinci de ani și de a se tăvăli ca un flăcăiandru prin iarbă.

În fața lui stătea Bloor ; încruntat, amenințător, prevestitor de rele, chiar dacă, în ultima instanță, demn de compătimire. Aducea leit cu o figură de panopticum.

— Îmbătrînești, Bloor, îi spuse pe neașteptate judecătorul, cu toate că nici prin gînd nu-i trecuse să-i spună ceva asemănător. Îmbătrînești... Dar, ce să-i faci, așa-i viața.

— Optzeci de dolari, rosti aproape în șoaptă Bloor.

Judecătorul dădu ușor din cap, dezaprobator.

— Te rog frumos, Bloor. Fii rezonabil. Ar rîde și curcile de noi ; înțelege, pentru numele lui dumnezeu ! Ce dracu', nu pricepi ? Așa-i legea cererii și a ofertei...

— Aici nu-i vorba de măturoaie, strigă Bloor. Vocea lui enervată făcea o notă discordantă și suna foarte ciudat în tăcuta cancelarie în care, de cînd lu-

mea, se vorbise numai cu jumătate de glas. Aici nu-i vorba de măturoaie, domnule judecător! E în joc mîndria mea de patriot!

— Nimeni nu se atinge de ea, îl înfruntă sever Perkins, cu toate că, de fapt, se speriase cumplit; noi prețuim spiritul de sacrificiu de care dai dovadă în slujba justiției.

Pe chipul lui Bloor, și așa destul de schimonosit, apăru deodată o grimasă înfiorătoare. Începu să horcăie de furie.

Lionel O. Perkins se prinse speriat de marginea somptuosului său birou. Dar întrucît nu se întîmplă nimic deosebit, numără în gînd pînă la zece, se stăpîni, făcu o mișcare cu capul și spuse cu un calm aparent:

— Cincizeci de dolari.

Rămase singur. Ușa înaltă și grea de stejar canadian, cu vulturul american încrustat pe ea, se închisese zgomotos. În sfîrșit, Bloor se cărase. Bancnotele zăceau pe masă; afară, grădina strălucea, judecătorul Perkins avea șaizeci și patru de ani, era holtei bătrîn și, în afară de afurisita de podagră, nu avea de fapt nimic de seamă.

Se trezi din visare. Apăsă pe butonul soneriei și spuse morocănos ușierului care sosise în fugă:

— Să vină Harper!

Harper veni numaidecît, slugarnic ca întotdeauna, gata oricînd să satisfacă dorințele șefului, cu obișnuitu-i zîmbet amar pe buze.

— Lista B, îi spuse sec judecătorul.

Harper se uită mirat la judecător:

— Aveți nevoie de martori? întrebă sfios, neascunzîndu-și uimirea.

— Lista B, strigă furios Lionel O. Perkins, aproape cu același ton pe care-l folosise, cu cîteva clipe mai înainte, Bloor.

Harper se făcu nevăzut, într-o clipită. Întors în biroul lui, deschise repede seiful, scoase lista cu martorii ocazionali ai tribunalului orășenesc din Southwille și în gîndul lui își spuse: „Ce mai, s-a ramolit bătrînul. Sîntem în plină vacanță și dumnealui are nevoie de martori... Da, la urma urmei... facă-se voia domnului..." Și, resemnat, se duse iar spre biroul judecătorului.

Între timp, Bloor ajunse la întretăierea străzilor Șaptesprezece cu Patruzeci și doi. Acum nu mai clocotea în el furia: doar o ură tăcută ardea în sufletul lui, așa cum arde firul radiatorului electric. Și grija pentru nevastă și copii.

Se hotărî. Mai merse cîteva minute pe strada Șaptesprezece, apoi se opri în fața barului „Angelo" și intră. Se simțea cam stingher în atmosfera localului și mergea mai mult cu ochii în jos; căci își închipuia — și asta nu fără o anume doză de curiozitate — că din toate părțile îl pîndeau tot felul de ispite și de ființe seducătoare. Dar știa una și bună. Avea planul lui. Străbătu neînfricat localul pînă în încăperea din fund.

Wentworth juca biliard. Cînd îl zări pe Bloor, își scoase repede trabucul din gură și își împinse pe ceafă pălăria gri, cu borurile late. Era în vestă, aprins de joc și bine dispus.

— Ia te uită, domnul Bloor în persoană! Ce vînt vă aduce în acest bîrlog al păcatelor, stimabile?...

Era cu două capete mai înalt decît Bloor și îl cuprinse, cu un aer protector, pe după umeri. Bloor nu suporta mirosul îmbîcsit de alcool și tutun tare, îl deranja intimitatea lui Wentworth și împrejurarea că mai erau de față și alte persoane. Îi solicită dar lui Wentworth o convorbire între patru ochi și îi povesti, repede și în puține cuvinte, ce i se întîmplase în biroul judecătorului Perkins.

Wentworth se uită la el, și din privirea lui se vedea limpede că nu înțelesese prea bine cuprinsul expunerii. Apoi spuse:

— Bine, așteaptă să termin partida.

Pierdu repede și fără drept de apel, după care amîndoi se așezară la o măsuță mică de marmură și Bloor trebui să-i repete întreaga convorbire cu Perkins. Wentworth deveni foarte serios, lucru aproape neobișnuit la un om de teapa lui.

— Cum, cincizeci de dolari de cap?

— Da, cincizeci de dolari.

— Cum s-ar zice, bătrînului cocoș de munte i s-a deschis pofta de bănișorii noștri...?

— Nu cred, spuse Bloor îngîndurat. E vorba pur și simplu de legea cererii și ofertei... Sîntem prea mulți... cîte zece de fiecare deget...

— Ia te uită, făcu Wentworth, nu mai spune. Apoi schimbă subit tonul și se adresă lui Bloor cu un aer degajat, de parcă l-ar fi invitat la un meci de rugbi: Știi ce, domnule Bloor, dacă diseară n-ai nici un program, vino aici, în fund, în spatele biliardului. Mai stăm puțin de vorbă. Ce zici, ești liber?

Cu toate că nu era liber, Bloor veni. Băieții lui Wentworth încropiră la iuțeală, din cîteva măsuțe de joc așezate una lîngă alta, o masă lungă, îngustă și verde, parcă anume făcută pentru o conferință. În jurul ei, luară loc vreo cincisprezece bărbați, unii mai vîrstnici, alții mai tineri; pe unii Bloor îi cunoștea: Gates din procesul Banning, Kirkendoll cu afacerea Reed, celebrul Wickersham, cel care l-a trimis pe scaunul electric pe Abraham Cran pentru violarea unei femei albe, și alți cîțiva pe care nu-i știa decît din vedere, din sala de judecată.

De cum intră, îl luă în primire Wentworth, care îl

pofti să ia loc și să povestească din nou cele întîmplate în biroul lui Perkins.

Înfipt în scaun, drept ca o lumînare, cu pălăria pe genunchi, Bloor vorbi scurt și răspicat. În glasul lui se putea citi jignirea, dar și avertismentul. Cînd sfîrși, în jurul mesei începu agitația :

— Nemaipomenit ! Parcă am fi salahori !

— Nu permitem tîrguieli cu conștiința noastră cetățenească !

— Cincizeci de dolari ! Omul mai are și onoare, domnilor !

— Sîntem americani !

Cel mai rău își ieși din fire micuțul și rotofeiul Wickersham, care într-un rînd depusese mărturie chiar în fața Comitetului pentru cercetarea activității antiamericane, dovedind o mare îndemînare în meseria lui ; în culmea indignării și pe bună dreptate, acum striga cît îl ținea gura :

— Dar ce sîntem noi ? vă întreb. Măturători sau slujitori ai justiției !

— Așa-i legea, legea cererii și a ofertei, observă sceptic Bloor.

— Liniște ! strigă deodată Wentworth, liniște !

Înțeleseră cu toții că în joc era interesul lor comun, de breaslă. Auzi dumneata ? ca și cînd a depune mărturie în fața tribunalului din Southwille, ar fi fost un act mai puțin onorabil, mai puțin necesar sau mai puțin eroic decît să tragi cu arma în niște coreeni sau în alți... ! Tăcură și-l ascultară pe Wentworth.

— E limpede, prieteni, începu acesta cu o voce marțială ; e limpede că nimeni, niciodată, n-a avut nevoie de mai multă solidaritate decît noi, acum ! Ce trebuie să facem ? Să-i coacem lui Perkins una bună de tot, care să semene cu un răspuns categoric ! Și pun rămășag pe mai mult de un dolar, pe cel puțin doi, că

nimeni, niciodată, n-a fost mai în stare ca noi s-o facă! Dacă am avut vreodată ceva care să prețuiască mai mult ca un milion, apoi asta-i practica noastră în slujba justiției! Ceea ce ne rămîne de făcut, e să încetăm a mai depune mărturie! Da, da, asta cred că trebuie să facem, ca să nu ne pară rău cîndva! Asta-i tot ce-am vrut să spun.

„In fund, la Angelo", răsună o furtună de aplauze. Numai Bloor se uită de jur împrejur, cu ochii lui candizi și nevinovați.

— Dacă nu mă înșel, e vacanță judecătorească, ținu el să sublinieze.

— O lună mai rezistăm noi, replică Wentworth. Și pe urmă om vedea...!

Cu asta, conferința luă sfîrșit și sala de joc își recăpătă înfățișarea și menirea inițială. Bloor își luă, cuviincios, rămas bun și plecă. Se îndreptă spre casă, mergînd pe strada Șaptesprezece, gîndindu-se cu bucurie la familia lui și la masa de seară.

*

În prima zi de toamnă, cînd prin verdele nepătat al parcului englezesc începuseră să se furișeze tonuri roșietice, galbene și portocalii, judecătorul Lionel O. Perkins porunci să fie chemat Harper.

— Harper, începem, i se adresă judecătorul, profesional. Pregătește dosarul pentru procesul Nevergreen.

Harper încuviință slugarnic din cap și se întoarse repede în biroul lui.

— Nevergreen! strigă el tare, într-o direcție nedefinită.

Într-o clipită, dosarul se afla pe masa lui de lucru. Harper îl luă la subsuoară, ieși pe coridor și se îndreptă grăbit spre cancelaria lui Perkins. În biroul

judecătorului se afla procurorul Samuel Philbrick, un bărbat cărunt, frumos bronzat, cu trăsături clasice, regulate și ochi luminoși.

— Alo, Harp, îl întîmpină jovial Philbrick.

— Bună ziua, domnule Philbrick, îi răspunse Harper ; ce mai faceți ? Arătați minunat. Ca un atlet din Cambridge. Ați avut vreme frumoasă în Florida ? Cum o mai duceți cu sănătatea ? Dar domnișoara ce mai face ?

— Harper, îl întrerupse cu un ton glacial judecătorul, fă rost de Wentworth.

— Foarte bine, domnule Perkins, răspunse prompt Harper. La revedere, domnule Philbrick.

— ...bai, răspunse binevoitor procurorul.

Peste cîteva minute, ușa străjuită de vulturul american se deschise din nou și Harper raportă :

— Wentworth nu poate veni !

— Atunci să vină Wickersham.

Dar, după puțin timp, Harper se întoarse din nou și vesti că nici Wickersham nu voia să vină.

Procurorul încruntă din sprîncene.

— Ascultă, Harper, întrebă el ; nu cumva băieții noștri s-au pocăit ?

— Kirkendoll ! porunci judecătorul ușor enervat.

Cînd Harper apăru din nou și le aduse la cunoștință, cu oarecare sfială în glas, că Kirkendoll îi transmitea salutări judecătorului, cei trei oameni ai justiției își dădură seama că era ceva putred în Danemarca.

— Crezi că avem neapărată nevoie de ei ? întrebă judecătorul cu îndoială. Vinovăția lui Nevergreen nu-i destul de limpede și fără... ?

— Cu un martor instruit, totul ar merge mai simplu, spuse îngîndurat procurorul. Am intenția să dau procesului o turnură politică. Nu-i un caz obișnuit... Și chiar dacă ar fi, continuă numaidecît, după Nevergreen

urmează Butter. Doar n-o să-l punem în libertate pe spionul ăsta... ?

Judecătorul tăcu un timp și medită.

— Cheamă-l pe Bloor, îi spuse apoi lui Harper. Spune-i, te rog, că îl invit la ceai la ora cinci sau... născocește și dumneata ceva...

Bloor se lăsă așteptat trei ore. Se lăsase de mult întunericul peste parc, iar pe biroul judecătorului ardea de mult lampa susținută de balerina aproape goală, din bronz mat, cînd în ușă se auzi un ciocănit și Bloor intră sfios. Închise încet, nefiresc de încet, ușa străjuită de vulturul american, apoi își scoase ceremonios pălăria și-l salută politicos pe reprezentantul legii.

— Spune-mi, te rog, Bloor, începu judecătorul fără nici o introducere, uitîndu-se pe sub lampă la martorul tribunalului din Southwille, care stătea în fața lui mai țeapăn ca oricînd, cu fața parcă presărată cu cenușă, cu cearcăne în jurul ochilor, cu mustața în furculiță și cu chelia lucind provocător. Spune-mi, te rog, ce ați pus iar la cale... ?

Bloor ridică ușor din umerii lui înguști, și atîta tot.

— Vorbește, strigă Perkins, e isprava dumitale ?

— În linii mari, da, spuse martorul de ocazie, încuviințînd din cap.

— Și ce vrea să însemne asta ? urlă judecătorul.

— Grevă, răspunse Bloor foarte liniștit.

Fără să-și dea seama de ce, judecătorului îi veni deodată să rîdă. Dar se stăpîni. Wentworth ar fi spus că în clipa aceea nimeni, în tot orașul, nu rîdea așa de puțin ca Perkins, sau că ceea ce făcea atunci Perkins nu aducea cîtuși de puțin a rîs. Judecătorul surîse doar printr-un colț al gurii.

— De fiecare deget pot să am cîte zece ca dumneata, spuse Perkins turbînd de furie.

Bloor îl dezaprobă dînd ușor, cu tristețe, din cap:

— Nu, nici măcar unul de ambele mîini, răspunse el cu un aer de compătimire.

— Du-te dracului! explodă Perkins. Du-te dracului!

Nevergreen fu condamnat la un an închisoare pentru o insultă imaginară la adresa Senatului și a Constituției americane. Drept care, procurorul Philbrick îl vizită pe judecătorul Perkins și, după spusele lui Harper, se certară ca la ușa cortului, timp de două ore. Apoi porunci să fie chemat Bloor.

— Bloor, îl luă cu binișorul procurorul, te știu un cetățean leal, un bun american. Dar ne-ai încurcat puțin socotelile. Fii bun dar și scoate-ne din încurcătură. Ai să primești din nou optzeci de dolari. Comunică asta și celorlalți.

— O sută, replică prompt cinstitul cetățean. O sută de dolari.

— Niciodată, izbucni furios Perkins, niciodată! Asta-i șantaj!

— O sută, rosti blajin procurorul Philbrick, ai să primești o sută de dolari, domnule Bloor. Asta are să fie taxa de acum înainte... Și acum, du-te și-i convinge și pe ceilalți.

— Cinci sute de dolari, se auzi surprinzător de calm glasul martorului de ocazie.

Cei doi oameni ai legii se uitară la el, încremeniți.

— Ce mai e și neobrăzarea asta? întrebă Philbrick.

— Nu-i nici o neobrăzare, răspunse Bloor. E pur și simplu legea cererii și a ofertei. Știți, domnilor, eu sînt familist... Nu cer decît cinci sute de dolari misitie ca să-i conving pe tovarășii mei.

— Afară! strigă de data asta Philbrick.

Judecătorul ar fi vrut să bea puțină apă, dar mîna îi tremura așa de tare, încît nu izbuti să-și umple paharul.

— Am să pun să-i aresteze pe toți, rosti el cu voce răgușită...

— Bravo, excelent, făcu ironic Philbrick; să-i arestați pe toți, iar pe Butter o să-l puneți în libertate; fiindcă nu veți avea martori cu care să-i dovediți vinovăția... În afară de asta, nu știu, zău, ce s-ar întîmpla dacă arestații dumneavoastră ar fi supuși unui interogatoriu... Indivizii ăștia sînt în stare de orice...

— De orice, încuviință Perkins. Atunci, ce ne rămîne de făcut?

— Nu știu, răspunse întristat Philbrick. Dar un lucru e limpede: fără ei sîntem ca legați de mîini și de picioare... Și asta tocmai acum, cînd trebuia să-mi vină avansarea... Ah, și ce grozavă campanie anticomunistă putea să iasă din procesul Butter! Un fost soldat care în Germania a pactizat cu rușii, a semnat Apelul Păcii, îl citește pe Dostoievski...

— Eu nu mai am nici o pretenție de la viață, spuse resemnat Perkins. Am îmbătrînit... Plec în California la fratele meu... Are acolo o plantație... am să cultiv cactuși...

— Aveți puțină răbdare, îl îmbărbătă Philbrick; mai întîi, fiți amabil și porunciți să fie chemat Wentworth. Se poate?

Wentworth ceru o mie de dolari, Wickersham două mii; Kirkendoll ceru în plus eliberarea unui frate care înfundase pușcăria pentru dezertare din armată; pe deasupra, mai și amenință că va da ziarelor amănunte în legătură cu felul în care au fost băgați în închisoare Banning și mulți alții.

— Se pare că, totuși, Bloor e cel mai ieftin, remarcă pe la miezul nopții Philbrick, cu un aer de expert; dar

judecătorul Perkins nu-l asculta; nu-l mai interesa nimic, acum toate îl lăsau indiferent; visa la cactușii din California...

— Cinci sute de dolari, spuse Bloor cu un calm imperturbabil, fără să-și mai scoată pălăria. Știți, sînt familist, am nevastă și copii... încă cinci sute de dolari despăgubire de boală; știți, Wentworth și ceilalți n-au să se poarte cu mănuși pentru asemenea ispravă...

Oamenii legii încuviințară.

Așa se face că Lionel O. Perkins nu demisionă din postul de judecător al tribunalului orășenesc din Southwille, procurorul Philbrick obținu avansarea mult așteptată, Butter fu condamnat la închisoare pe viață, pentru „legături secrete“ cu Moscova, iar Bloor, candidul Bloor, deși bătut zdravăn de colegii lui, începu să fie cotat de ei drept cel mai șmecher bărbat din Carolina de Sud... Își ducea mai departe viața lui cinstită și fără de prihană, din cînd în cînd aducea prețioase servicii justiției americane, iar numele și conștiința îi rămîneau curate, așa cum îi șade bine unui cetățean cinstit și unui venerat tată de familie.

CLIENȚII PASTORULUI RICHTER

Pastorul Richter ședea în cămăruța lui, la o măsuță simplă de stejar, cufundat în cucernica-i lectură, departe de toate frămîntările cotidiene cînd, pe neașteptate, cineva bătu la ușă ; preacuviosul părinte ridică ușor capul, se uită mai întîi spre acoperișurile și streșinile clădirilor din cartierul Montrouge, spre coloanele cenușii de fum care se înălțau și spre turnul vechii biserici de pe Grande Rue Barbes, apoi își îndreptă privirea spre ușa simplă, așa cum sînt de obicei ușile chiliilor mănăstirești și ale celulelor de închisoare, uși din acelea care scîrțîie chiar numai cînd te uiți la ele ; în sfîrșit, își mîngîie bărbia rotundă, pe care îi mijeau cîteva firișoare rare, incolore, de păr și cu o voce poruncitoare strigă :

— Intră !

Ușa se deschise încetișor. În odăiță intră sfios un bărbat de vreo cincizeci de ani, care parcă în clipa aceea s-ar fi ridicat ghiftuit de la o masă copioasă, un bărbat corpolent, congestionat la față, obosit de urcușul scării de lemn, îngustă și răsucită în spirală, cu ochii mici, înecați aproape în osînză și cu părul lipit de țeastă, năclăit de sudoare și de pomadă. Era bine și curățel îmbrăcat ; în mîini avea mănuși din piele de căprioară, de o mărime neobișnuită, iar în picioare purta niște ghete cu vîrfuri ascuțite, confecționate din piele combinată, galbenă și portocalie. Își plimbă pri-

virile prin mica odăiță, cu ferestre înalte pînă la cer și, înclinîndu-se, prezentă omagiile sale mai întîi mîntuitorului, apoi pastorului Richter.

— *Mă* numesc Lancimettelles, spuse cu o voce solemnă, ca și cum s-ar fi găsit în fața altarului. Charles-Frédéric Lancimettelles. Vă deranjez ?

— De bună seamă, fu replica promptă a pastorului.

Oaspetele nepoftit rămase o clipă înmărmurit, ca atunci cînd se produce o neînțelegere, cu toate că nici vorbă n-ar fi fost de așa ceva. Se uită la ușa deschisă ; se gîndea, poate, dacă mai era sau nu cazul s-o închidă. De undeva, se auzeau acordurile unui armoniu ieftin, din acelea folosite în unele școli și seminare, la ora de muzică.

Odăița pastorului Richter avea patru laturi ; era simplă dar îngrijită, cu mobilă puțină ; în schimb, sălășluia aici mila nețărmurită a domnului. Elegantul domn Lancimettelles își linse buzele și răsuflă din greu.

Pastorul întinse mîna sa cărnoasă către cartea pe care o citea, îl fixă pe Lancimettelles cu ochii săi verzui și vioi și-l întrebă :

— Veniți cumva din partea „Surorilor caritabile" ?

— Nu, nu, răspunse grăbit oaspetele și o lumină foarte ciudată îi flutură în jurul buzelor ; nici vorbă, aș zice mai curînd că... dimpotrivă..

— Atunci pentru predica inserată în ziare : „Fericiți cei cu credință care umili și... !

— Nu, spuse Lancimettelles, din păcate n-am citit-o... Vin pentru...

— Închideți ușa, îl întrerupse cu voce blajină pastorul Richter și închise și el, suspinînd, cartea, după ce mai înainte avusese grijă să introducă, în locul unde își întrerupse lectura, o iconiță în culori vii, poleită generos cu aur. Și luați loc, vă rog.

— Am venit... bîigui timid domnul Lancimettelles; tuşi şi-şi scoase din buzunar batista albă ca zăpada. Furat parcă de un gînd, uită însă s-o folosească şi o introduse tacticos în celălalt buzunar. Preotul îşi încrucişă mîinile pe piept şi se pregăti să-l asculte cu răbdare pe oaspetele neaşteptat. Din stradă se auzea, insistent, pînă la desperare, urlînd claxonul unui autocamion.

— Am avut cinstea să vă ascult două predici, spuse subit înviorat şi cu voce tare Charles-Frédéric Lancimettelles; o dată aici, la Sainte-Vierge, şi o dată la Vincennes, sub cerul liber, cum s-ar zice, în mijlocul naturii. Cel mai tare însă m-a impresionat predica de la Vincennes. Grozavă acţiune, sfinţia-ta.

— Asta mă bucură, spuse pastorul.

Oaspetele, mai familiarizat oarecum cu locul şi puţin încălzit, zîmbi chiar, discret, apoi, ceva mai degajat, continuă:

— Celui cu frica lui dumnezeu îi face bine cînd mai vede şi în altă parte, decît pe stadioanele de fotbal sau la cursele de cai de la Auteuil, cîteva mii de oameni în transă.

Se uită cercetător la pastor, dar îşi dădu numaidecît seama că această manifestare de admiraţie nu avu efectul dorit.

— Dacă vă mai amintiţi, reluă după o scurtă pauză, aţi binevoit atunci să biciuiţi, fără milă, mocirla morală, perdiţia şi alte manifestări asemănătoare, preacinstite părinte...

Faţa rotundă şi palidă, cu buzele strînse, a pastorului, rămase nemişcată. Cucernicul părinte stătea neclintit la masă şi aştepta. Înţelesese că jovialul şi zelosul Charles-Frédéric Lancimettelles nu avea să plece chiar atît de curînd. Răstignitul de ipsos se uita compătimitor de pe perete la naivul parizian, care,

pe căi întortocheate, se apropia de ținta, deocamdată neclară, a vizitei sale.

— Ca un arhanghel ați binevoit a ridica sabia de foc împotriva unor păcătoși blestemați și a unor proprietari de case de perdiție, dacă nu mă înșel, continuă înflăcărat Lancimettelles, și în această ordine de idei, ați binevoit să rostiți textual numele unui local deocheat din Place Pigalle, pătat de faima unor destrăbălări dezgustătoare, demne de tot disprețul.

— Da, spuse calm pastorul, „Les Amoureux Innocents".

— Exact, exclamă cu însuflețire Lancimettelles și flutură din mănuși, voind parcă, în felul acesta, să întărească confirmarea ; da, chiar ăsta era, și sînt de aceeași părere cu dumneavoastră, preacinstite părinte ! Blestem nerușinaților ! Nici noi nu sîntem chiar ușă de biserică, hm, voiam să spun că... nici eu nu sînt ușă de biserică, dar știu o măsură ; nu-i așa ? Auzi dumneata, pe scenă, în fața publicului... și nu numai că se dedau fără nici un fel de... dar, mai bine să nu intrăm în amănunte. Într-un cuvînt, sînt întru totul de acord cu dumneavoastră !

— În definitiv, ce doriți ? întrebă nedumerit pastorul Richter ; se ridică de pe scaun și, în așteptarea răspunsului, se apropie de musafir ; se opri în fața lui și în clipa aceea amîndoi, răstignitul și pastorul, îl priviră în tăcere, de sus, cu compătimire. Cui datorez această prețioasă ?...

— Zelului meu credincios, se grăbi să precizeze elegantul domn Lancimettelles, flăcării puternice pe care ați binevoit să o aprindeți în pieptul meu. Sînt un păcătos, de ce aș tăgădui ; slavă domnului, trăiesc de patruzeci și opt de ani în Montmartre ; dar știu oricînd să mă apropii de cuvîntul lui dumnezeu, mai cu seamă atunci cînd e transmis cum îl transmiteți dum-

neavoastră, preacinstite părinte, cu atîta foc, și, aș spune, cu atîta succes. Păcat că după predici ca acestea nu se cade să aplauzi. V-aș garanta catedrala Nôtre-Dame zilnic, cu casa închisă! Și fără impresar! Acesta ar fi un număr de atracție într-adevăr senzațional!

— Nu înțeleg prea bine, spuse cu glas reținut pastorul Richter.

— Am ajuns în miezul problemei, se grăbi să sublinieze oaspetele.

Acum se ridică și el de pe scaun, își descheie emoționat pardesiul de culoare închisă, își desfăcu fularul de mătase și se apropie de fereastră. Jos, în stradă, se încărcau cu zgomot niște butoaie într-un autocamion; la întretăierea străzilor, doi șoferi în scurte de piele se înjurau copios și sonor, blocînd circulația; în gangul de peste drum, la lumina zilei încă, se îmbrățișau nerăbdători îndrăgostiții, iar undeva, departe, peste Bois de Boulogne, soarele se pregătea de asfințit. Dar domnul Lancimettelles nu observa nimic din toate astea; se uită la umilul slujitor al domnului și spuse inspirat:

— M-a adus aci numai conștiința mea de creștin, preasfinția-ta; de asta sînt sigur.

Preotul începu să-și piardă răbdarea.

— Asta e demn de toată lauda, spuse dînd ușor din cap. Dar...

— Dar, îi curmă vorba zelosul domn Lancimettelles. Foarte înțelept ați remarcat: Dar! Dar puterea diavolului nu o veți frînge, arzînd cu blestemul sfînt numai un singur bîrlog al desfrîului. Asta e, vă rog să mă credeți, limpede, după cum limpede e că doi și cu doi fac patru. Căci, slavă domnului, „Les Amoureux Innocents", preacistite părinte, nu e unicul local deocheat în vestitul și cucernicul nostru oraș! Iată, așadar, de ce mă aflu aici.

Pastorul se uită mirat la Charles-Frédéric Lancimettelles, care se plimba precipitat, tăind în diagonală odăița eminentului predicator al cartierului Montrouge; deodată Lancimettelles începu:

— Cînd v-am ascultat în noaptea aceea memorabilă, la Vincennes, și inima mea, la fel ca și miile de inimi ale celor prezenți, s-a aprins la flacăra sfîntă, mi-am dat numaidecît seama că trebuia să vă atrag atenția și asupra altor firme de aceeași speță. De pildă, „Les Délices Infinis", 1219, Rue Condorcet, îndată după colț, părinte, cum ieșiți din Place Pigalle... Ceea ce se întîmplă la „Les Amoureux Innocents" e ca o piesă pascală de mănăstire în comparație cu cele ce se petrec acolo! Vă conjur! Un asemenea prilej nu trebuie să vă scape! Acolo e calamitatea mondială! O adevărată beție a sexelor! Culmea destrăbălării! Focul și pucioasa asupra lor, preasfinția-ta!

Pastorul Richter, îndrumător luminat și priceput al turmei sale, se uită cercetător la oaspetele nepoftit, care-i întrerupsese lectura; înflăcărarea lui era, fără îndoială, sinceră, neprefăcută. Acum se oprise din mers și stătea în fața preotului cu picioarele depărtate unul de altul, cu mîna dreaptă ridicată în semn de răzbunare, cu pumnul strîns amenințător și prevestitor de cataclisme. „Orice motive personale l-ar fi adus la mine — gîndi în sinea lui pastorul — un lucru e sigur: diavolul trebuie izgonit, cu atît mai mult cu cît e vorba de o «calamitate mondială». Domnului acestuia cam sclivisit i se poate trage o scărmăneală morală, dacă va fi nevoie, și mai tîrziu."

— Bine, fiule, i se adresă pastorul Richter, în cele din urmă, domnului Lancimettelles, punîndu-i familiar mîna pe umăr. Cuvintele tale n-au căzut pe pămînt sterp. Cu zel neobosit, vom seca fîntîna otrăvită a păcatului. Și vai de ticăloșii care-i ademenesc pe cei slabi,

îi duc în ispită pe cei credincioşi şi tulbură minţile celor creduli.

— Excelent, strigă entuziasmat Lancimettelles, ca şi cînd i s-ar fi luat o piatră de pe inimă. Să aruncăm blestemul asupra lor, să-i ardem cu pecetea ruşinii şi s-a zis cu ei. Doriţi să vă procur bilete de intrare?

*

Rămas singur, pastorul se aşeză încetişor la masa lui simplă, de stejar, deschise cartea sfîntă şi se uită la cerul ce roşea peste acoperişurile şi coşurile cartierului Montrouge.

„Necunoscute sînt căile tale, doamne, şi de nepătruns e vrerea ta... în timp ce în minte îşi însemnă: «Les Délices Infinis». Deliciile nesfîrşite! Parcă anume destinate unei predici populare sub cerul liber! De-a dreptul create pentru un semănător înflăcărat! Pentru sfintele megafoane de la Vincennes!" Pastorul zîmbi satisfăcut, scoase iconiţa sfîntă din carte şi se cufundă din nou în cucernica-i lectură.

Domnul Lancimettelles se înapoie în Rue Condorcet extrem de bine dispus. Comandă cu un singur gest şapte feluri de salate, peştişori prăjiţi şi o jumătate de Bordeaux, apoi porunci să fie chemat domnul Lassonier.

— Gérard, i se adresă cu gura plină, gesticulînd aprins cu furculiţa în mînă, spune, te rog, fetelor, că astă-seară le dau cîte patru sute de franci peste tarif.

— Bine, răspunse Lassonier, un bărbat uscăţiv, cu faţa zbîrcită, asemănător unei imagini răsfrînte în apă şi plin de o tristeţe funebră; bine, asta o să le bucure. Şi ce trebuie să facă?

— Tot, spuse domnul Lancimettelles cu hotărîre şi generozitate. Tot, Gérard, tot ce ştiu.

— Sosesc nişte americani? întrebă Lassonier cu aceeaşi mină acră, de parcă ar fi avut lămîie în gură.

— Nu, răspunse Lancimettelles; vine pastorul Richter.

— Pastorul Richter? repetă uluit Gérard după ce-şi recăpătă răsuflarea; ochii îi rătăciră pe sticla de Bordeaux: era totuşi prima, şi încă negolită. Vestitul predicator Richter?...

— Chiar el, se grăbi să-l asigure Lancimettelles. Trimite-i două bilete. În rîndul întîi. Nu, în ultimul! Stai puţin, îi ajunge şi un singur bilet, nu-i membru în consiliul municipal şi e celibatar... Sau, ce-ai zice să-i dăm o lojă? Mă gîndesc serios să nu-mi provoace aici vreun scandal; rezervă-i o lojă, ai înţeles?

— Am înţeles, răspunse buimăcit domnul Gérard. Dar să ştii, patroane, că după asta s-a zis cu noi.

Domnul Lancimettelles îşi şterse gura, trase pe gît un pahar de vin, apoi, cu bună intenţie, îl atrase atenţia salariatului său:

— Ascultă, Lassonier, dacă cumva, vreodată, din întîmplare, îţi vei frămînta capul întrebîndu-te de ce, de fapt, nu ai devenit ministru, atunci află de la mine că unul din motive, deşi nu cel mai important, a fost prostia dumitale. Dar în legătură cu asta nu trebuie să faci nimănui nici o aluzie, ar dăuna localului.

Satisfăcut de această replică, domnul Lancimettelles se îndreptă spre culise pentru a o aştepta pe domnişoara Yvonne Perettier, cu care urma să aibă o discuţie ce nu suporta nici o amînare. Asemenea discuţii se terminau întotdeauna în favoarea domnului Lancimettelles, nu atît din pricina farmecului său natural, cît pentru faptul că era patron; şi, înţeleaptă, de la începutul carierei sale, domnişoara Yvonne s-a ţinut întotdeauna numai de patroni. Apărea aici, printre altele, în rolul Stelei Păstorului, ca număr culminant

al programului și — după spusele domnului Lancimettelles — Yvonne mai avea și alte calități de neprețuit. Această remarcă nu făcea decît să sublinieze gustul galic al darnicului Charles-Frédéric pentru paradoxuri.

Programul începu tîrziu, după miezul nopții, în fața sălii pe jumătate goală a „Plăcerilor nesfîrșite". Nici farmecul domnișoarei Yvonne, îmbrăcată în limitele pudoarei, deci foarte sumar, nu izbuti să înmulțească numărul ofițerilor din Indochina și Algeria veniți în concediu să-și risipească banii, și nici pe acel al delegaților la Conferința internațională pentru cercetarea fundului mării, care, plictisiți, veniseră aci din adîncuri să-și găsească cîteva clipe de destindere. Domnul Lassonier circula pe culoarul dintre garderobe, cu aerul omului acrit pînă în fundul sufletului de regretul tinereții trecute și, de bună seamă, din multe puncte de vedere, irosită fără rost; din cînd în cînd, se uita prin deschizătura specială din culise spre loja rezervată, apoi se ducea să raporteze patronului, care în această seară nici nu-și îmbrăcase fracul, preferînd să nu se arate de loc în sală:

— Încă n-a venit!...

Fetele făceau, pentru banii primiți suplimentar, ce știau și le stătea în putere; prefăceau, alternativ, în rai și iad, localul din ce în ce mai puțin rentabil al domnului Lancimettelles; se străduiau cu un zel deosebit să prefacă sala într-o adevărată fîntînă a păcatelor, într-o vizuină a viciului, într-un cuib al depravării. Dar totul era în zadar. Pastorul Richter nu-și făcea apariția.

Pe la orele unu și jumătate, Charles-Frédéric Lancimettelles ieși în strada Condorcet, își aprinse o havană și, cu un pas măsurat, bătînd resemnat în trotuar cu bastonul de bambus, pe care obișnuia să-l

poarte cînd ieşea la plimbare, se îndreptă spre piaţa Pigalle.

Cînd ajunse aproape de portalul localului „Les Amoureux Innocents", iluminat feeric cu tuburi de neon verzi și galbene și cu reflectoare roșii mobile, Lancimettelles trase, mormăind, o înjurătură. Grupurile de oameni ce așteptau cu nerăbdare în fața localului dovedeau că sala era din nou plină pînă la refuz. Trei săptămîni au trecut de la acea faimoasă predică, în care pastorul Richter amintise doar de acest blestemat lăcaş al păcatelor, și seară de seară „Les Amoureux Innocents" lucra cu casa închisă. La drept vorbind, programul nu era mare scofală, nici una dintre fete nu-i ajungea nici măcar la călcîie fermecătoarei Yvonne Perettier şi, cu toate acestea, de cînd pastorul Richter aruncase asupra lui anatema, „Les Amoureux Innocents" concura chiar și localuri de mîna întîi, ca „Moulin Rouge" sau „Folies Bergères"...!

Domnul Lancimettelles aruncă furios ţigara scumpă. Și iar înjură. Să nu fim oare noi în stare să ne măsurăm în destrăbălare cu aceşti diletanţi... ?! Ce-i drept, au şi ei cîteva numere serioase și aş păcătui faţă de dumnezeu dacă aş tăgădui acest lucru; dar principalul a fost reclama. Principalul a fost afurisitul acela de blestem al pastorului Richter!

„Poate că are să vină mîine", încercă să se consoleze domnul Lancimettelles și oftă adînc. „Nu poate îngădui doar, așa cu una cu două, ca turma lui să se înece în mocirla descompunerii morale... E un om serios..."

Dar pastorul nu veni nici a doua zi. În schimb, veni iar agentul de publicitate — misitul — Maurice Petitbranche. Şedea cocoţat pe o masă în localul gol, în care munceau de zor femeile de serviciu, își bălăbănea

picioarele scurte și încerca să-l convingă pe Lancimettelles:

— Vinde-l, Charlot! Vinde-l cît mai e timp! Datorezi pentru localul ăsta milioane mai multe decît picioarele frumoase pe care le poți aduce pe scenă! Vinde-l, însoară-te cu Yvonne și ocupă-te de grădinărit!

— Taci, taci, răcni furios la omulețul acela prăpădit proprietarul „Deliciilor nesfîrșite"; taci, sau pun să te dea afară.

— Vinde-l, *mon cher,* repeta melancolic misitul; astăzi am cumpărător, mîine s-ar putea să nu-l mai am; cursul deliciilor e în scădere, oamenii n-au astăzi bani pentru păcate, bărbații se mulțumesc cu propriile lor soții; vinde-l, Charlot, căci altfel, în două luni ești pe drojdie...

— Nu, se revoltă domnul Lancimettelles, încă nu! Mai am eu un atu! O să vedeți!

— Ce fel de atu poți avea Charlot?! îl întrebă sceptic și somnoros Maurice Petitbranche. Ședea pe masă între două scaune întoarse și cu un chibrit ascuțit își scobea tacticos dinții. Pe dracu' ai, nu atu. Vinde-l, Charlot, te sfătuiesc să-l vinzi pînă nu ți-o suflă cineva și pe Yvonne.

Pastorul Richter nu venea. Lancimettelles îl bombarda cu scrisori anonime în care îi atrăgea atenția asupra ciumei, leprei și a altor flagele ce se răspîndeau ca o pacoste din strada Condorcet, contaminîndu-i pe bieții francezi, temători de dumnezeu, și îl conjura pe pastor să nu-și lase oile în părăsire.

Fetele continuau să primească prime suplimentare, îi îmbătau pe ofițeri și pe diplomații străini, cărora le convenea de minune localul gol, se dedau la cele mai deșucheate gesturi, domnul Lassonier avea grijă de local ca de propria lui umbră, iar loja rezervată ră-

mînea goală la fel ca și celelalte loje, nerezervate. Charles-Frédéric Lancimettelles se ducea zelos la toate predicile pastorului Richter, pe care acesta le ținea în capele, catedrale, în aer liber, la serbările și mitingurile religioase de masă, cu bufete și cofetării ambulante. Popularitatea pastorului creștea, pumnul lui se ridica amenințător spre cer, cuvintele lui înflăcărate aprindeau mulțimea, nimiceau fără milă pe renegați și detracați, măturau cu o mătură de fier îngîmfarea diavolească și nerușinarea depravării, dar cea mai dezgustătoare casă de perdiție, calamitatea mondială, rușinea Parisului, „Les Délices Infinis" de pe strada Condorcet, nu era amintită niciodată. Pe Charles-Frédéric Lancimettelles îl cuprinse desperarea.

Pipernicitul, ponositul Maurice Petitbranche venea acum din ce în ce mai des, se așeza fără jenă pe ce apuca, pe mese, pe tejghele, își bălăbănea picioarele scurte și mormăia monoton și insistent:

— Ascultă sfatul meu, Charlot; îți sînt prieten, nu mă interesează comisionul, renunț la el, dar vinde...! Vinde cît mai e timp!

Și într-o noapte, copleșit, Charlot cedă și vîndu localul pe un preț de nimic.

Semnară contractul în biroul lui, ai cărui pereți erau de sus pînă jos îmbrăcați cu fotografiile cele mai studiate ale impudicei Yvonne Peretier și ale predecesoarelor ei; băură trei sticle de Bordeaux, apoi ieșiră amîndoi la aer curat; coborîră încet spre Sacré-Coeur, priviră cu melancolie Parisul, iar Lancimettelles începu să-și facă planuri de ce să se apuce ca să-și poată păstra nivelul și stilul de viață. Dar agentul de publicitate Maurice Petitbranche parcă amuțise; fața i se prelungise în chip nefiresc, se închise în el ca un breton și nu mai scotea nici o vorbă; se vedea limpede că îl apăsa o suferință grea. Lanci-

mettelles, fostul proprietar al „Deliciilor nesfîrşite", nu pricepea ce se întîmplase cu el...

A doua zi, pastorul Richter vorbi în fața mulțimii de pocăiți. În lumina orbitoare a reflectoarelor, cu vocea amplificată de mii de ori de puternicele difuzoare arhiepiscopale şi valorificată de o regie şi un decor magnific, pastorul se aruncă, în mînă cu vechiul şi noul testament, asupra nelegiuiților care necinstesc poruncile domnului, asupra fioroşilor traficanți de carne vie, asupra diavolilor travestiți în oameni, care cu biciul luxurei îi transformă pe paşnicii parizieni în bestii gonindu-i în beția nestăvilită a poftelor şi storcîndu-i, în chipul cel mai murdar, de ultima lețcaie... Iar ca exemplul cel mai dezgustător al acestor fărădelegi, prezentă acea blestemată grotă a lui Priap [1], îmbîcsită de duhoarea iadului, localul orgiilor nesfîrşite, „Les Délices Infinis", 1219, Rue Condorcet, îndată după colț, cum ieşi din rău-famata Place Pigalle.

Miile de oameni se cutremurară de dezgust şi indignare, îşi puseră cenuşă în cap şi îşi smulseră de pe ei veşmintele de sărbătoare. În schimb, în aceeaşi seară, la casa de bilete a localului „Les Délices Infinis", era o asemenea înghesuială, cum nici bătrînul Lassonier nu-şi amintea să mai fi apucat vreodată. Pe trotuar, în fața localului, se speculau biletele, se vindeau în dolari cu de trei ori prețul, iar pînă la orele zece şi jumătate, locurile fură vîndute pe trei săptămîni înainte: persoane sus-puse, în jurul cărora trebuia păstrată discreție absolută, telefonau de la cele mai diferite instituții de stat, transmiteau rugăminți umilitoare, ordine de intimidare şi amenințări; fetele cerură, solidare, mărirea indemnizațiilor

[1] zeul fecundității şi al procreației, devenit sinonim cu zeul destrăbălării (n.r).

și dorința le fu satisfăcută fără întîrziere; în foaier se produseră — anume parcă organizate pentru ziarele de ultimă oră — cîteva puternice ciocniri între un grup de ofițeri patrioți aflați în concediu și niște marinari americani veniți în „interes de serviciu". În sală forfoteau fotoreporterii care se strecuraseră neobservați, după ce mituiseră portarii. O casă de filme îi oferi Yvonnei Perettier un contract strălucit. Bătrînul Lassonier se uita în sală prin deschizătura anume lăsată între culise și în inima lui închircită și împietrită se aprinse o flăcăruie.

Charles-Frédéric Lancimettelles stătea neputincios în mijlocul acestei vîltori, încremenit de uimire, la început neînțelegînd nimic din tot ce se petrecea în jurul lui; apoi, încetul cu încetul, asaltat de un val îngrozitor de simțăminte, ascultîndu-și ca hipnotizat bătaia tîmplelor, tot mai accelerată și mai năprasnică, îl cuprinse o sete nebună de a ucide. Cînd însă răsunară primele acorduri, vestind deschiderea programului, Lancimettelles intră ca un lunatic în fostul său local. În sală era o animație ca în Piața Concordiei, chelnerii alergau agitați, Lassonier întinerise, pereții duduiau de atîta vacarm. Programul era mediocru — acum Lancimettelles își putea îngădui această observație; cu nimic superior celui de la „Les Amoureux Innocents", de pildă, și cu mult inferior celui de la „Moulin Rouge". Dar reclama își făcuse efectul: oamenii erau înnebuniți.

Domnul Lancimettelles se duse în cămăruța lui întunecoasă și bău cu înverșunare pînă căzu în nesimțire. O ținu așa, într-o băutură, cîteva zile în șir. Se întîlni în acest timp, ca în vis, cu Maurice Petitbranche, îmbrăcat într-un elegant costum nou la două rînduri; Yvonne Perettier, cu pleoapele grele, apăsate de o grea suferință, îl dădu afară cu scandal,

punîndu-l într-o situaţie cît se poate de penibilă şi de dureroasă, logică în felul ei — îngrozitor de logică ; bătrînul Gérard Lassonier îşi îngădui să-i adreseze fostului patron cîteva fraze neaşteptat de grosolane, în legătură cu o veche neînțelegere datînd de mai bine de cinci ani (amînase de bună seamă, cu o răbdare fanatică, această răfuială pentru o ocazie foarte puțin probabilă) ; în rest, totul i se învălmășise în minte, într-un haos infernal : avalanşa ameţitoare de oameni de la „Les Délices Infinis", succesele epocale de odinioară ale revistelor sale răsuflate, nonsensul a tot ceea ce i se întîmplase lui, piosului parizian Charles-Frédéric, venerabil băştinaş al cartierului Montmartre.

Se trezi din beție cu gîndul, la început tulbure, apoi cît se poate de limpede și de dureros, la pastorul Richter. Ah, trebuie să se ducă să i se uite în ochii lui cei verzi, umili și fără de prihană ! Trebuie să-i arunce în față cîteva cuvinte jignitoare acestui slujitor al domnului care se lasă mituit fără rușine ; trebuie să-l umilească, să-l împroaște cu noroi pe acest Iuda Iscariot, pe acest comedian ipocrit și blestemat... !

Cu spume la gură, urcă scara îngustă de lemn pînă deasupra coșurilor și mansardelor pitorești ale cartierului Montrouge. Dar ușa îi fu deschisă de un alt preot, cu totul necunoscut. Pastorul Richter... ? S-a mutat. Adresa ? Bineînțeles, adresa lui e foarte cunoscută. Strada Rivoli, vizavi de Tuileries, nu departe de Louvre. Un cartier, bineînțeles, foarte nobil.

— Ce doriți ? îl întrebă cu voce liniștită portarul pe domnul Lancimettelles. Am dispoziţie să anunţ pe oricine...

Pe scara lată cu trepte de marmură roz, ușor răsucită și împodobită în stil baroc, cobora agale agentul

de publicitate Maurice Petitbranche. Ajuns în dreptul domnului Lancimettelles, care împietrise de uimire, ridică spre el ochii săi vinovaţi, şterşi şi obosiţi, şi-i spuse ca o scuză:

— Ce să fac, asta mi-e meseria. Trebuie să mă înţelegi, Charles...

Charles-Frédéric Lancimettelles ieşi în parcul inundat de soare, plin de tinere englezoaice însoţite de mamele lor, privi o clipă, absent, fîntînile arteziene, apoi, sleit de puteri, se lăsă uşurel pe o bancă şi avu senzaţia că lumea din jurul lui se prăbuşeşte.

Căci, dacă întîmplător nu s-ar fi prăbuşit, ar fi zărit-o, desigur, pe seducătoarea Yvonne Perettier, femeia cu calităţi de nepreţuit, intrînd în casa din care el, Lancimettelles, ieşise cu cîteva clipe înainte. Domnişoara Yvonne, slavă domnului, nu suferea de scrupule morale, iar în anumite împrejurări era, cum s-ar zice, consecventă şi se purta ca un om de caracter.

MESAJ DIN UNIVERS

— Mai mult decît captivant, spuse cu interes domnul Milton Fenimore Miller, în timp ce-şi introducea cîte două din degetele fin îngrijite ale ambelor mîini în buzunarele strîmte ale vestei, căutînd parcă nişte bani mărunţi să dea de pomană cuiva. Împinse înapoi scaunul, executat de o mînă iscusită, imitînd la perfecţie stilul gotico-saxon, se ridică, se plimbă meditînd pe sub impozanta copie a Madonei din stîncă, încadrată într-o originală ramă aurită de şase sute de dolari, apoi se sprijini de biblioteca lui, care, de fapt, în cea mai mare parte, nu era o bibliotecă adevărată, ci o ingenioasă uşă camuflată, îngăduind pătrunderea discretă spre barul său intim, ce nu depăşea capacitatea unei cîrciumi din port de dimensiuni mijlocii.

— Foarte interesant, Kraus, continuă, te rog.

Doctorul Jack Washington Kraus, specialist al serviciului de radiotelegrafie de pe lîngă observatorul astronomic din Kansas City, trase adînc din ţigară, clipi nervos din ochii întunecaţi îndărătul ochelarilor cu douăsprezece dioptrii şi, torturat, stînd cu jumătate de şezut pe marginea impozantului fotoliu, neobişnuit de tare şi de incomod, continuă:

— Semnalele, pe care am izbutit să le surprind, se aseamănă ca structură cu semnalele noastre Morse, spuse aproape în şoaptă doctorul J. W. Kraus, şi

țeasta lui străluci în semiîntunericul aristocratic ce domnea în cabinetul particular al domnului Miller. Nu-mi dau seama încă dacă este vorba de un sistem independent de semnale de comunicare, cu mai multe tonuri, sau de niște unde electromagnetice, făcînd parte dintr-un alt sistem de emisiune, fără îndoială mult mai precis decît radiotelegrafia noastră.

— Semnalele acestea de care vorbești, domnule Kraus, le-ai înregistrat pe film sau pe altceva? întrebă M. F. Miller, apropiindu-se de căminul florentin, care de fapt nu era un cămin autentic, ci o cutie ornamentală, îmbrăcată peste radiatorul caloriferului. Căruntul domn care purta o panglică îngustă, de culoare galben-albastră, la reverul stîng al hainei, și ai cărui pantofi — un model exclusiv — scoteau un scîrțîit discret și decent, nu-și ascundea interesul sincer față de cele expuse.

— Le-am înregistrat pe bandă sonoră, răspunse doctorul Kraus. Dar dacă vom reuși să le descifrăm, asta nu mai știu.

Miller trădă o ușoară tulburare și Kraus consideră aceasta drept un semn bun. Îl urmări cu privirea în timp ce, cu vioiciune și optimism, se plimba pe sub străvechea lampă venețiană, cumpărată cu un an în urmă, cu franci elvețieni, la Nissa, și confecționată cu doi ani mai înainte la Boston. Miller își frecă ceafa cu palma și spuse:

— În definitiv, nici nu mă interesează descifrarea. Mă interesează dacă dumneata poți dovedi că semnalele pe care le-ai înregistrat proveneau de pe Venus.

— Asta oricînd, replică prompt doctorul Kraus, jignit oarecum de faptul că Miller — chiar dacă într-o formă nu lipsită de tact — se îndoia de descoperirea lui științifică. Cea mai bună dovadă sînt cei patru factori importanți: Primul...

— Cît timp îți trebuie, îl întrerupse M. F. Miller, privind pe fereastră grădina luminată feeric ca într-un miez de noapte, deși totul se petrecea într-o însorită după-amiază de iulie, cît timp îți trebuie ca să prezinți o lucrare științifică în legătură cu descoperirea dumitale ?

— Se și află sub tipar, sări triumfător J. W. Kraus ; azi-dimineață am trimis-o redacției *Kansas Miror and Sun.*

— Foarte bine, foarte bine, spuse domnul Miller și strînse în mînă silueta de porțelan a fermecătoarei balerine de pe masa sa de lucru, balerină care, în afara calităților amintite mai sus, suplinea și butonul soneriei electrice.

În ușă, de data aceasta o ușă adevărată, pe care se putea intra în voie, își făcu apariția Mr. Thomson, secretarul lui Miller. Intră în birou cu o mină care făcea să nu i se simtă de loc prezența. Thomson aducea la înfățișare cu un fost asistent universitar din Chicago, și aceasta cu atît mai mult cu cît era chiar una și aceeași persoană cu fostul asistent.

— Thomson, i se adresă grav domnul Miller. Ai grijă ca articolul doctorului Kraus să apară în *Kansas Miror and Sun* abia duminică dimineața. Pentru vineri după-amiază convoacă, te rog, Consiliul de administrație. Telefonează-i și senatorului Neverhors. Se află undeva prin Europa.

— Foarte bine, făcu Thomson surprins. Va fi război, domnule Miller ?

M. F. Miller se uită distrat la ceas. Spuse :

— Încă nu, Thomson. Și la urma urmei, eu nu te plătesc ca să mă descoși, ci pentru a executa întocmai dispozițiile pe care ți le dau.

— De bună seamă, încuviință umil Thomson, conștient că săvîrșise o greșeală. Căci un secretar veri-

tabil — și Thomson era într-adevăr un astfel de secretar — intră ca și cînd n-ar intra, iese ca și cînd n-ar fi călcat vreodată pe acolo și îndeplinește orice dispoziție ca și cînd dispoziția ar fi fost îndeplinită cu mult înainte de a fi fost dată. Aceste cuvinte pline de tîlc îi aparțineau de fapt domnului M. F. Miller și, din ziua în care, sosit din Germania cu singura-i avere, o balalaică bolșevică autentică, cu care cîntase *Oci Ciornie* pe terenurile de *baseball,* își găsise cel puțin o ocupație, locotenentul Thomson era fericit.

Doctorul Jack Washington Kraus, ilustrul om de știință de la Observatorul astronomic, fu oarecum șocat de faptul că șeful lui suprem nu voia să asculte amănuntele și dovezile categorice, din care reieșea limpede că sunetele, pe care el le înregistrase, proveneau într-adevăr de pe planeta Venus. Atitudinea șefului avu darul să-l neliniștească puțin. În inima lui creștea tot mai mult îndoiala asupra intențiilor lui Milton Fenimore Miller.

Dar *mister* Miller nu-l lăsă mult să se frămînte și-și dădu, cum s-ar zice, repede arama pe față. Mai întîi întrebă :

— La urma urmei, ce este Venusul ăsta al dumitale ?

Doctorul Kraus răspunse printr-o scurtă prelegere.

— Excelent, îl întrerupse după un timp mister Miller și-și aprinse o țigaretă turcească, de fapt o imitație de țigaretă turcească. Foarte bine, Kraus ; nu voi uita să amintesc despre aceasta în Consiliul de administrație.

Specialistul de la serviciul de radiotelegrafie al Observatorului astronomic făcu o plecăciune și profită de mișcare pentru a-și schimba poziția față de fotoliul în stil gotic modern, înlocuind, discret, fără

să se observe, partea obosită a șezutului cu cea odihnită. Neliniștea din inima lui crescu și mai mult.

— Latura științifică a descoperirii mele, reluă cu glas tremurat, latura științifică o...

— Foarte bine, spuse Miller binevoitor, foarte bine.

Strînse încă o dată balerina lipsită de apărare și secretarul Thomson apăru în ușă, semănînd ca o picătură de apă cu un om inexistent.

— Thomson, îl luă repede M. F. Miller, pentru vineri seara invită, te rog, cinematografia, radiodifuziunea și televiziunea. Iar doctorul Kraus să fie dus acasă cu mașina... Da, și ca să nu uit, ai grijă să mi se pregătească date cu privire la zborurile interplanetare și o informație despre Venus.

— Despre care Venus? întrebă Thomson, în clipa aceea întruchipînd, la un loc, solicitudinea și erudiția. Despre Venus din Milo?

— Despre care Venus, se adresă domnul Miller savantului cu vădită nervozitate; despre Venus din Milo? Căci Miller era omul situațiilor clare. Nu-i plăceau echivocurile.

Pe doctorul Kraus îl trecură nădușelile:

— E vorba de planeta Venus, bolborosi el cu glas scăzut.

— Mulțumesc, spuse Thomson ca și cînd această îndrăzneață alegere i-ar fi furnizat o mare satisfacție personală.

Doctorul Kraus se despărți de domnul Miller care, bine dispus, îl bătu jovial pe umăr. Gestul îl impresionă foarte neplăcut pe savantul nostru; căci, orice s-ar spune, există totuși o oarecare deosebire între un centru atacant care înscrie direct din „vole“ golul hotărîtor al unei partide de fotbal și un om de știință care a făcut o descoperire epocală.

Chiar și în ascensor, doctorul Kraus simți o senzație neplăcută sub coșul pieptului său plat ca o scîndură, iar acasă, urcînd scara ce ducea spre ușa apartamentului său, mai medita încă, surexcitat, asupra vizitei făcute la reședința domnului Miller. Nici un cuvînt care să trădeze adevăratul entuziasm! Nici un cuvînt de admirație pentru omul despre care mîine — pardon, duminică — se va vorbi peste tot în Statele Unite! Despre care vor scrie toate ziarele americane, începînd cu cele din Yokohama și sfîrșind cu cele din Frankfurt!

„Nu-i totuși decît un simplu cizmar", conchise cu amărăciune dr. Kraus cînd ajunse la etajul trei. Reflecția se referea, de bună seamă, la mister Miller, dar, credeți-ne, îl nedreptățea profund.

M. F. Miller nu era un cizmar oarecare. Dimpotrivă, toate fabricile lui precum și cele ale concernului, al cărui Consiliu de administrație era măgulit de a-l avea ca președinte, produceau, în exclusivitate, încălțăminte ortopedică specială, pe lîngă așa-numitele „Miller's-Record-Flying-Shoes" — faimoasele ghete de baschet, confecționate în întregime din cauciuc, folosite de sportivii de toate categoriile și cărora, de altfel, în unele țări li se spune simplu: „bascheți". Și cum concernul Miller's Universal Shoes Ltd. plătea impozite exagerat de mari față de beneficii, hotărî să se ocupe, printre altele, și de probleme științifice. Așa se face că înființă un luxos observator astronomic, prevăzut cu o stațiune experimentală de radiotelegrafie, unde fu angajat ca cercetător șomerul intelectual, doctorul în științele fizice Jack Washington Kraus. În felul acesta, impozitele concernului Universal Shoes au fost diminuate, iar remarcabilul cizmar Milton Fenimore Miller ajunse șeful suprem al doctorului

Kraus, care devenise proprietatea lui absolută, inclusiv chelia, dioptriile și — precum s-a văzut — inclusiv planeta Venus.

*

Doctorul J. W. Kraus sosi acasă foarte prost dispus. Nu răspunse soției la importanta întrebare dacă prostănacul de Miller fusese cel puțin generos, străbătu niște efluvii de carne friptă în drum spre camera sa și peste puțin timp începu să cînte cu talent din piculină, aceasta fiind marea lui pasiune și totodată singura chestiune în care, cu aproximație, Miller nu avea dreptul sub nici un motiv să se amestece. În sunetele mișcătoare ale nobilului instrument, gîndurile începură să-i zboare la ziua de duminică, la primele telegrame de felicitări sosite de la Harward și Heidelberg, la vîlva colosală ce se va produce în lumea științifică și, în ultima instanță, la Premiul Nobel.

Dar dacă omul poate, în general, să afle cu precizie și fără prea mari dificultăți ce se întîmplă în fiecare clipă pe planeta Venus, nici nu poate presimți măcar ce se va întîmpla a doua zi în Kansas-City, Honeymoon Street 634, la etajul trei, în camera a cărei fereastră dă spre curte.

În jurul orei zece, pe aeroportul societății *Kansas Air Lines and Chewing Gum Comp.*, ateriză un avion particular din care coborî un bărbat impozant cu pălărie de fetru, însoțit de o domnișoară elegantă cu pieptănătură lungă. Domnișoara, nefăcînd obiectul preocupărilor noastre, va fi trecută cu vederea. Așadar, îndată după sosire, distinsul domn, cu înfățișare de star cinematografic, urcă într-un somptuos Cadillac, un adevărat iaht terestru, din care se lăsă debarcat în fața locuinței doctorului Kraus. Îndată după aceea, străbătu mirosul de lapte afumat din

bucătărie şi, intrînd cu elan în camera de lucru a savantului, se prezentă: Doctorul Warth, expert al Observatorului astronomic din Ohio. Îşi exprimă interesul pentru excepţionala descoperire a colegului Kraus; el însuşi — îi explică — e preocupat de foarte multă vreme de planeta Venus, convins fiind că acolo există aceeaşi viaţă ca şi în Marte, dacă nu chiar ceva mai mult.

— Hm, făcu doctorul Kraus. Îşi ridică ochelarii aburiţi pe fruntea-i lată şi îşi frecă îndelung ochii obosiţi; apoi întrebă plin de curiozitate:

— Şi, mă rog, de unde aţi aflat despre excepţionala mea descoperire?

— Am citit astăzi amplul dumneavoastră articol în *Kansas Miror and Sun,* răspunse oaspetele, vă felicit din toată inima.

— Mulţumesc, replică doctorul Kraus, dar, ştiţi, articolul n-a apărut...

— N-a apărut? se miră sincer expertul din Ohio. Atunci cum se face că eu l-am citit?

— De necrezut, răspunse dr. Kraus, şi în sinea lui făcu anumite reflecţii asupra redactorilor, utilizînd cu acest prilej un vocabular special, despre care nimeni n-ar fi bănuit vreodată că poate aparţine limbajului acestui om de ştiinţă; de necrezut, nu văd cum. În afară de aceasta, la Observatorul din Ohio lucrează prietenul meu Cummings, aşa că îmi permit să cunosc foarte bine situaţia îmbucurătoare de acolo. La Ohio nu există nici un dr. Warth. Un oarecare Warth a lucrat la Observatorul din Rocky Mountains, dar acesta era ceva mai înalt decît dumneavoastră, purta barbă şi avea ochi albaştri; în viaţa lui n-a purtat cravate atît de scumpe şi era încadrat pe post de portar. În plus, a murit de gripă în anul 1950. Şi acum spuneţi, vă rog, ce doriţi?

Elegantul domn hiperatomic se așeză comod pe scaun, se jucă neglijent cu elegantele sale mănuși de căprioară și spuse:

— Constat, spre marea mea surprindere, că sînteți un om foarte înțelept și nu mă îndoiesc că ne vom înțelege foarte ușor. Am sosit azi-dimineață cu avionul de la New York, ca să vă lămuresc că nu ați surprins nici un fel de semnale de pe Venus și că totul n-a fost decît o eroare.

— Și o escrocherie, nu-i așa? interveni dr. Kraus.

— Dacă vreți, răspunse cu un aer de îngăduință și oarecum recunoscător domnul din New York.

— Vor fi complicații cu dovezile, spuse grav dr. Kraus; și asta din patru motive foarte serioase. Vă prezint numai unul din ele: aflați, așadar, că nu-i vorba de nici o escrocherie.

— Ne înțelegem? încercă oaspetele, în glumă.

— Nu vreau bani, spuse sfios dr. Kraus, făcîndu-se roșu și asudînd de mînie; sînt un om de știință.

— Înțeleg, răspunse oaspetele, arătînd o neobișnuită solicitudine; înțeleg, nu vreți bani puțini, în schimb vă interesează bani mulți. Asta e foarte lesne de înțeles.

— Sînt doctor în științele fizice, repetă dr. Kraus, de data aceasta nu cu reținere, ci dimpotrivă.

— Nu face nimic, îl calmă domnul cu pălărie de fetru; personal, nu țin la prejudecățile sociale. Iar pe nătărăii aceia de la New York, îi pot convinge, jucîndu-mă, că sînteți un băiat cît se poate de simpatic, aproape un gentleman. Unde mi-o fi oare carnetul de cecuri?

Doctorul Kraus se ridică în picioare.

Oaspetele continuă să șadă. Își roti cu interes privirea prin micuța încăpere ticsită de cărți, mobilă și haine răvășite. Privirea i se opri asupra fotografiei

îngălbenite a unui tînăr, mîndru la înfățișare, purtînd ochelari cu numai șase dioptrii.

— Dumneavoastră sînteți? întrebă pe un ton familiar oaspetele, cu vizibilă intenție de a lua cu gazda un contact mai intim.

— Dimpotrivă, răspunse dr. Kraus, e Abraham Lincoln.

— Grozavă asemănare, remarcă plin de admirație distinsul domn. Apoi îi adresă brusc neospitalierei gazde următoarea întrebare:

— În definitiv, cît vă oferă Miller, tîlharul acela bătrîn?

Dr. Kraus tăcu.

— Cincisprezece la sută? întrebă imaginarul expert din Ohio.

— Cincisprezece la sută din ce? făcu mirat dr. Kraus.

— Cincisprezece la sută din acțiuni, îl lămuri domnul cu cravată scumpă. Mai mult nu vă dă, cu siguranță, îl știu cît e de hapsîn și de murdar.

— Ce fel de acțiuni? întrebă timid dr. Kraus.

Oaspetele se întoarse cu tot corpul către omul de știință. Fluiera în surdină și căuta un loc unde să-și sprijine picioarele; dar nu găsi, pentru că, peste tot unde te uitai, pînă în plafon, zăceau vrafuri de hîrțoage.

— Așadar, nici nu știți că Milton Fenimore Miller al dumneavoastră, șarlatanul, înființează vineri, cu mare pompă, cu fanfare și salve de tun, o societate pe acțiuni care va purta denumirea: *First National Venus Comp.*? Da, domnule, va pune în vînzare parcelele de pe Venus! Țineți minte ce vă spun: e o afacere dubioasă! Lăsați-vă păgubași, miroase a faliment!

Dr. Jack Washington Kraus se așeză din nou. Se uită un timp, uluit, la interlocutorul său, apoi își șterse chelia care îi ajungea pînă la ceafă și întrebă :

— La urma urmei, cine sînteți, pentru numele lui dumnezeu ?

— Sînt reprezentantul societății *General Mars Ltd.*, zîmbi savantul expert. E o firmă serioasă, nu ca scamatoria lui Miller et Co. Vă propun o afacere cinstită.

— Un moment, spuse omul de știință și clipi de cîteva ori din ochi, încercînd parcă să se dumirească. Așadar și dumneavoastră vindeți parcele... în Marte. Aha, înțeleg... Și vă e teamă ca nu cumva să vă scadă acțiunile la bursă și o dată cu ele și prețul parcelelor, în clipa în care Miller va începe licitația cu planeta Venus.

— Teamă, n-aș putea spune, răspunse oaspetele cu multă siguranță de sine, netezindu-și ușor părul, în care scop își scoase în sfîrșit pălăria de fetru ; dar știți, oamenii de afaceri trebuie să fie prevăzători. Este așa, sau nu ?

— Dar știți, eu sînt un om de știință, sună din nou răspunsul stereotip al doctorului Kraus, care se zăpăcise de-a binelea.

— Fir-ar să fie, replică nervos vizitatorul ; v-am spus doar că nu trebuie să aveți complexe din pricina aceasta.

— M-a apucat o durere cumplită de cap, izbuti să articuleze dr. Kraus, oftînd neputincios. N-ați vrea să veniți mîine ?

Oaspetele ezită o clipă ; se uită cercetător pe fereastră, apoi încuviință :

— *All right.* Transmiteți-i salutări lui Miller. Un cec... nu doriți ? Bine, atunci pe mîine. Și ascultați sfatul meu... În definitiv, ce reprezintă Venusul du-

mitale? La drept vorbind, nu poți manevra pe el nici un Cadillac. Credeți-mă, e o planetă nerentabilă, capital mort. Așadar, la revedere. Oferim de două ori mai mult decît Miller. Cu noi se poate sta de vorbă... Astăzi la prînz aveți fulgi de ovăz, nu-i așa? Cu bine...

În aceeași clipă, Mr. Thomson, secretarul domnului Milton Fenimore Miller, anunța stăpînului — arborînd o mină ca și cînd n-ar fi avut nimic de comunicat — cum că dr. Kraus începuse să ducă tratative cu General Mars Ltd.

— Ia te uită, exclamă amuzat M. F. Miller; care va să zică omul acesta nu e chiar un idiot atît de perfect precum arată.

— Se torpilează? întrebă profesional Mr. Thomson, ca și cînd s-ar fi adresat bucătarului-șef cu întrebarea: „Turnăm o glazură de ciocolată?"

M. F. Miller stătu o clipă pe gînduri:

— Nu, răspunse în cele din urmă, ridicînd ochii spre fresca medievală autentică de pe tavan, cumpărată cu castel cu tot undeva la Neapole, sau la Utrecht, sau cine știe unde; să faceți din el, cît mai repede, o adevărată stea. Trimiteți reporteri, aranjați ca mîzgălitura aceea a lui să apară încă în seara aceasta, comandați o piesă de teatru sau un roman de o sută de mii de cuvinte despre viața lui, faceți-i repede rost de un cămin conjugal, procurați-i strămoși, copii și tot ce este nevoie ca să impresioneze. Și nu uitați să amintiți că marele savant nu poartă decît încălțăminte ortopedică Miller's Universal.

Mr. Thomson adoptă imediat un aer ca și cum în clipa aceea tot continentul n-ar fi vorbit despre nimic altceva, decît despre doctorul Kraus.

— Și ca să nu uit, adăugă domnul Miller, schimbați-i numele în Crossing.

— Se înțelege, răspunse prompt Mr. Thomson.

Cu douăsprezece ore mai tîrziu, aproape de miezul nopții, doctorului Crossing îi fu anunțat un tînăr, pe nume William Gloomy, de profesie profesor de dansuri moderne și maniere elegante. Dorea să vorbească, neîntîrziat, cu celebrul J. W. Crossing, într-o chestiune foarte urgentă și de mare interes pentru propășirea științei. Dr. Crossing ieși din camera rece a laboratorului de radiotelegrafie a observatorului și, în lumina palidă albăstruie, zări un om cam de douăzeci și cinci de ani, cu o figură destul de expresivă, pepit din cap pînă în picioare, cu excepția mustăcioarei, un personaj ciudat care mesteca alene și ostentativ o bomboană de *chewing-gum.*

— *Halo, doc* [1], îl salută tînărul cu un aer foarte degajat.

— Ce doriți ? îl întrebă celebrul dr. Crossing, cuprins de o sumbră presimțire.

— Numai un cuvințel, spuse tînărul, între patru ochi, atîta tot. Pariez că are să te amuze. Cinci contra unu.

În camera albă unde, pe masa de lucru a doctorului Crossing, erau întinse ziarele cu fotografia celebrului savant, tînărul își scoase ceremonios din gură guma de mestecat, o aruncă în sus cu perfectă rutină, în așa fel încît să rămînă lipită de plafon, apoi, pe un ton familiar, se adresă doctorului Crossing ca și cînd i-ar fi povestit o anecdotă :

— Am venit să-ți propun un *business, doc;* pun rămășag că ai să sari în sus de bucurie cînd ai să auzi despre ce e vorba.

---

[1] Sal'tare, doctore, (în l. engleză, în original) (n.r.).

— Eu sînt un om de știință, răspunse dr. Crossing, cuceritorul planetei Crossing, fostă Venus.

— Cu atît mai bine pentru dumneata, replică prompt profesorul de samba în haine pepit. Eu nu sînt om de știință. Sînt un simplu amator. Vreau să spun, radioamator. Locuiesc colea, vizavi, pe dealul Green Hills, Bennet Road 4. În timp ce dumneata înregistrai semnalele de pe Venus, eu mă distram transmițînd pentru un amator, ca și mine, din Frisco[1]. Am avut însă o defecțiune la aparat și, în loc de semnalele obișnuite, au ieșit niște sunete ciudate. De altfel, știi și dumneata foarte bine. Ei, ce spui, grozavă păcăleală... nu-i așa?

Dr. Jack Washington Crossing își scoase ochelarii și, cu degetele gros și arătător de la mîna dreaptă, își atinse pleoapele lăsate. Spuse obosit:

— Socot că dumneata ești mai curînd o lichea fără de pereche decît profesor de dansuri moderne precum pretinzi.

— Fiecare cu profesiunea lui, răspunse îngăduitor tînărul gentleman. La noi există cea mai largă libertate în direcția aceasta. Ei, ce zici? Să mă duc la redacția ziarului *Kansas Friday Afternoon Post?* Fac pariu că ai o idee mai bună.

— Nu, răspunse dr. Crossing clipind miop și trăgînd adînc în piept din aerul nopții îmbibat cu miros de insecticid; nu, vino mîine. Mă doare capul.

— Nu s-ar putea, eventual, acum? întrebă cu insistență tînărul; ar fi, poate, mai avantajos.

— Nu, răspunse categoric dr. Crossing, și asta din cel puțin patru motive foarte serioase. Am să-ți împărtășesc numai unul din ele: Cu toate că mi-a apă-

[1] Denumirea prescurtată a orașului San Francisco din S.U.A. (n.r.).

rut fotografia în toate ziarele, nu am asupra mea nici o lețcaie.

În jurul orei unu noaptea, în dormitorul domnului Miller zbîrnîi telefonul de culoare crem și, puțin timp după aceea, dr. Crossing se află în veranda maură a domnului Miller, iluminată cu lămpi elegante, asemănătoare lampioanelor japoneze, cu singura deosebire că erau confecționate din nylon și difuzau lumină fluorescentă. Doctorul Crossing îi povesti mai întîi lui Miller cum s-a desfășurat a doua vizită. Mr. Miller îl sună pe Thomson. Secretarul sosi ca și cînd ar fi fost acolo de cînd lumea, stătea nemișcat în minunata-i pijama violetă-portocalie, pe care o purta cu atîta demnitate, încît părea îmbrăcat în ținută de seară. Zîmbi discret și, cu un aer atotștiutor, spuse plin de satisfacție:

— Foarte bine, William Gloomy va fi arestat. E limpede, doar, că e vorba de un caz clasic de șantaj, nu-i așa?

— Nu-i așa? se adresă M.F. Miller faimosului cercetător dr. J. W. Crossing.

— Bineînțeles, nu încape nici o îndoială, spuse dr. Crossing. Bănuiesc că așa i se spune în termeni de specialitate.

— Excelent, făcu Thomson, nemailăsînd nici o umbră de îndoială că singura lui bucurie în viață era, de bună seamă, să azvîrle oameni în pușcărie.

— Dar sînteți sigur? îl întrebă încă o dată domnul Miller pe doctorul Crossing, că nu ați înregistrat, din eroare, semnalele acestui Gloomy?

— Mai mult decît sigur, răspunse Crossing, transmițînd semnale luminoase cu țeasta-i strălucitoare. Și aceasta din patru motive cît se poate de bine întemeiate. În primul rînd...

— Așadar, vreți să spuneți, îl întrerupse remarcabilul cizmar Miller, că sînteți în stare să vă susțineți teoria cel puțin patru săptămîni de acum încolo... Nu-i așa ?

— Hotărît, răspunse prompt dr. Crossing. Poate chiar și mai mult.

— Foarte bine, se bucură din nou Mr. Thomson, de parcă ar fi fost vorba de gloria lui și nu de gloria doctorului Crossing ; lui Gloomy îi aplicăm legea.

— Aș mai fi avut ceva de spus, adăugă dr. Crossing.

— Aha, zîmbi cu semnificație Milton Fenimore Miller, ai dreptate, era gata-gata să uităm. Thomson, ordonanțează doctorului niște bani.

— Nu numai asta, reluă Crossing.

Avu deodată sentimentul că cele două vizite lăsaseră asupra lui anumite urme. Așa cum lutul lasă urme pe mîini la ora de lucru manual, sau vizita într-un pavilion de boli contagioase asupra întregului organism.

— Nu numai asta, reluă el, și își ascultă propriul glas povestind liniștit întîmplarea cu dr. Warth, reprezentantul societății *General Mars Ltd.*

M.F. Miller se întoarse către Mr. Thomson :

— Ce face mister Warth ?

— Doarme, răspunse prompt Mr. Thomson, doarme în camera domniei-sale.

— Adă-l aici, porunci Miller secretarului său.

— Asta e mai greu, răspunse cu un aer de regret, dar și cu fermitate Mr. Thomson, care știa bine că dacă ar fi fost un bun secretar, Warth ar fi trebuit de mult să stea acolo, într-un fotoliu, cu pălăria de fetru pe cap, spălat și proaspăt ca un pui de păstrăv.

— Am avut cu domnul Warth o mică discuție, îl lămuri pe Crossing domnul Miller. Cu acest prilej,

Warth a băut o sticlă întreagă de whisky fără sifon. De altfel, problema alcoolului a fost singura problemă asupra căreia n-am putut ajunge la o înțelegere deplină. Mai aveți ceva de spus, domnule doctor ?

Doctorul Crossing privi o clipă înainte, cu o căutătură ageră în ochii săi de miop.

— Da... v-aș ruga — spuse apoi, și vocea lui sună acum din nou ca dintr-o oală — aș mai avea ceva de spus !

Savantul își linse buzele și continuă :

— Sînt uneori... și sceptic. S-ar putea, de pildă, să mi se întîmple să mă îndoiesc eu însumi de exactitatea descoperirii mele. Știți, există anumite îndoieli creatoare. Ieri-noapte, spre exemplu, mi-am pus subit întrebarea dacă semnalele pe care le-am surprins nu proveneau cumva de pe Saturn sau Uranus, sau... savantul tuși ușor spre a-și drege glasul, apoi urmă... sau chiar de pe Marte.

— Cincisprezece la sută ? întrebă Miller.

— Treizeci și cinci, răspunse Crossing, de data aceasta cu o voce ca dintr-un butoi.

Căzură de acord la douăzeci și cinci. La despărțire, domnul Miller spuse admirativ :

— Nici nu bănuiam că printre colaboratorii mei se află cercetători științifici atît de capabili.

În timp ce coborau împreună treptele înguste de marmură, șlefuite fidel după modelul unei scări dintr-un vechi castel venețian, Mr. Thomson îl întrebă pe doctorul Crossing :

— Spuneți-mi, vă rog, domnule doctor, sînteți sigur că într-adevăr nu ați înregistrat semnalele Morse ale nenorocitului aceluia de Gloomy ?

Dr. Crossing se opri sub un candelabru care (minune!) arăta a candelabru autentic și spuse :

— Sută la sută, Mr. Thompson, cu toate că pînă atunci nu se exprimase niciodată în procente. Şi pentru a-mi susţine afirmaţia, dispun de cel puţin patru dovezi zdrobitoare.

— Aţi putea să-mi prezentaţi cel puţin una? întrebă, foarte amabil, secretarul.

— De ce nu?... răspunse Crossing. Cu cea mai mare plăcere. Semnalele de pe Venus mi le-am fabricat chiar eu cu ajutorul piculinei. Ştiţi, serviciul la observator e nespus de plictisitor, de altfel e şi nerentabil...

Mr. Thomson oftă melancolic; îşi amintise, poate, de vremurile cînd şi el aspirase la o carieră ştiinţifică; ei, dar nu fiecare izbuteşte în viaţă...

— Iar pe acest Gloomy îl arestăm, spuse apoi promiţător, la despărţire, în dreptul porţii în faţa căreia staţiona Buick-ul lui Crossing; nu mai încape nici un fel de îndoială că e un şantajist şi un escroc de ultima speţă. Noapte bună, mister Crossing.

— Noapte bună, spuse Crossing, apoi strigă şofe-rului: Acasă, dar repede!

Vineri seara, domnul Milton Fenimore Miller vorbi la posturile de radio şi televiziune, în faţa obiectivului cinematografic şi a gazetarilor, despre constituirea noii societăţi pentru exploatarea planetei Venus, bazată pe descoperirea, care va revoluţiona ştiinta, a celebrului profesor Crossing, directorul Observatorului astronomic din Kansas. Societatea îşi rezervase, în mod legal, dreptul preferenţial asupra tuturor terenurilor de pe planeta Venus, oferindu-le celor interesaţi, la preţuri mult mai avantajoase decît alte societăţi obscure, înfiinţate pentru a specula terenurile de pe alte planete. Nu uitaţi, aşadar, să vă rezervaţi din timp terenurile necesare construcţiilor de case, plantaţiilor, stadioanelor de *baseball*, minelor de platină,

grădinițelor pentru copii și altor investiții, a căror valoare va cunoaște în viitorul apropiat o tendință de creștere rapidă. Terenurile vor fi puse la dispoziția celor interesați de îndată ce Statele Unite vor fi ocupat planeta Venus. După părerea profesorului Crossing, evenimentul se va produce, probabil, mai devreme decît ocuparea altor planete de calitatea a doua și, în mod hotărît, cu mult mai repede decît și-ar putea închipui cineva.

Doamna Crossing, ascultîndu-l pe M. F. Miller la radio și pregătind concomitent masa de seară, arse de emoție primul fel, care pe lista de bucate americane figurează sub numele de „Wienerschnitzel". Dr. Crossing habar n-avea însă de neplăcuta întîmplare, pentru că în acest timp el ședea fericit, în dezordinea divină a camerei sale de lucru și, inspirat, cînta la instrumentul său preferat valsuri vieneze bătînd tactul cu piciorul. Ca pregătire, era, ce-i drept, un om de știință, dar sufletul îl avea de artist.

În încheiere, mai e necesar de adăugat că această întîmplare nu a fost relatată aici întocmai. În realitate, pe dr. Kraus nu-l chema Jack, ci John.

MOŞTENIREA

În prima zi a primăverii anului 1957, a murit la Boston, ajunsă la binecuvîntata vîrstă de optzeci de ani, Melpomene Harrison, văduva regelui neîncoronat al pălăriilor. Ferparele de doliu publicate în ziare anunţau că încetase din viaţă după o scurtă suferinţă, cu toate că, din cele ce vom încerca să descriem mai jos, reiese tocmai contrariul. Ziarele mai pomeneau că doamna Harrison fusese cunoscută pentru modestia şi bunătatea ei, dar toate acestea nu vin de loc în contradicţie cu povestea noastră. Fusese o femeie bogată şi plină de virtuţi, calităţi care, precum ştim bine, se leagă de obicei una de alta, iar la Boston îndeobşte mai des decît în oricare alt oraş de pe ţărmul răsăritean al noului continent.

Ajunşi aici, am putea foarte bine să spunem de-a dreptul, fără multe ocolişuri, că moştenitoarea universală a bătrînei şi preadistinsei doamne devenise SYLVIA LENNOX-LAMOUR şi să descriem consternarea pe care această ştire senzaţională a produs-o în rîndurile opiniei publice. Dar, mai puţin din pedanterie reportericească şi mai mult dintr-un cultivat simţ pentru ierarhia faptelor, vom încerca totuşi să atragem atenţia cititorului asupra împrejurării că executorul ultimei dorinţe a doamnei Harrison devenise — cum era de aşteptat — bătrînul şi veneratul notar

Thomas Morton, prietenul stimat şi iubit al casei Harrison, autor al cîtorva voluminoase lucrări juridice, surprinzător de des citate.

Aşadar, în spiritul sfintei sale îndatoriri, căruntul Thomas Morton convocă pe îndureratele rude ale răposatei, în al căror cerc, mai mult larg decît restrîns, se făceau în special remarcaţi Betty Hogan, supranumită şi Betty-Clopoţel, cîntăreaţă în cele mai deocheate localuri de perdiţie din Boston, şi Bob Harrison, talentatul desenator de reclame şi celebrul autor al ambalajului igienic pentru guma de mestecat „Spleen". In prezenţa lor deci, după cuvenita verificare a deplinei legalităţi şi valabilităţi formale a actului, notarul Morton a purces la deschiderea testamentului. Şi astfel, a ieşit la iveală ceea ce un povestitor mai puţin îndemînatic, grăbit şi indiscret, àr fi trădat de la bun început, anume că întreaga avere mobilă şi imobilă a reginei neîncoronate a pălăriilor, însumînd, după aprecierea aproximativă a experţilor, peste două milioane de dolari, îi revenea Sylviei Lennox-Lamour.

Majoritatea celor prezenţi se văzu în situaţia de a face lucida constatare că era mai bine aşa, decît să fi încăput milioanele pe mîna uneia ca Betty Hogan, persoană cu reputaţie îndoielnică, mai precis, persoană a cărei reputaţie de mult încetase a mai constitui un semn de întrebare, sau pe mîna lui Bob Harrison, a acestui tînăr usuratic, inconştient şi căruia nu-i pasă de nimic. Dar aceeaşi majoritate, căreia de data aceasta i s-a alăturat şi opinia publică a oraşului Boston, se văzu din nou în situaţia de a face lucida constatare că nu în fiecare zi se întîmplă minunea ca un foxterier — căci Sylvia Lennox-Lamour nu era altceva decît un foxterier de sex femeiesc — să moştenească deodată o asemenea sumă de bani.

Două milioane ar fi fost prea mult chiar și pentru un dog.

Nouă nu ne revine însă rolul de a urmări vîlva și agitația ce s-au produs în jurul acestui eveniment; dimpotrivă, ne-am propus ca sarcină să-l urmărim pe Thomas Morton, pe acest înțelept om al legii care, așa cum poruncea testamentul, a alcătuit numaidecît, din trei vechi prieteni ai familiei și venerabili cetățeni ai orașului, o comisie pe care a învestit-o cu funcțiunea administrării moștenirii și totodată cu răspunderea justei folosiri a averii în favoarea moștenitoarei. Trebuie să spunem că, chiar din primele clipe ale prodigioasei sale activități, comisia a avut de întîmpinat serioase dificultăți. Astfel, un oarecare specialist îndrăznise să calculeze că Sylvia ar fi trebuit să trăiască patru mii șapte sute de ani pentru a putea face, în numele domnului, toată moștenirea praf; și aceasta cu condiția să trăiască în lux și risipă, chiar dacă reducem luxul și risipa la proporții canine; un alt specialist făcuse calculul că valoarea moștenirii va crește chiar, dacă Sylvia se va limita la nivelul de trai de pînă atunci, deoarece cu stomacul ei nu ar putea epuiza nici măcar dobînda dobînzilor încasate de pe urma capitalului global; în sfîrșit, un al treilea specialist, de bună seamă un răuvoitor, complicase și mai mult socotelile declarînd că, într-un anumit sens, comisiei de tutelă îi revenea răspunderea pentru viața moștenitoarei și că orice schimbare bruscă survenită în modul ei de viață de pînă atunci ar putea avea o influență nefastă, chiar fatală, asupra stării sănătății sale. Apoi s-au mai ivit și alte neclarități de natură să îngreuneze misiunea comisiei de tutelă: se punea chestiunea dacă moștenitoarea trebuia sau nu să locuiască mai departe în vastul apartament de treizeci și șapte de camere al răposatei; dacă va avea sau

nu nevoie de toţi slujitorii acesteia, de automobilele permanente şi de sezon, de orchestra particulară şi de astrolog, sau dacă nu era mai potrivit să i se ofere confortul într-un mod mai corespunzător cu aspiraţiile ei, de pildă sub forma unui coteţ din aur cizelat, cu încălzire centrală, instalaţie de aer condiţionat şi televiziune cu program specific canin.

Ar fi greu de spus cum a suportat moştenitoarea aceste evenimente de covîrşitoare importanţă pentru existenţa ei. Se ştie numai că la înmormîntarea stăpînei a avut o comportare lipsită de cel mai elementar simţ al recunoştinţei, dînd somptuoaselor saloane de primire ale răposatei — de ce n-am spune-o — o întrebuinţare, cred, cu totul necorespunzătoare.

Thomas Morton a angajat cîţiva slujitori noi, printre care un bucătar de specialitate, un veterinar şi un specialist în vopsitul cîinilor; ar fi fost în stare, în spiritul testamentului, să întreprindă şi alte măsuri radicale, dar nu-l mai ajuta imaginaţia. În afară de aceasta, pe neaşteptate, au izbucnit certuri în sînul comisiei de tutelă: „Să fie sau să nu fie mutată moştenitoarea la ţară, la aer curat? Să fie sau nu consultată de comisie în problemele fundamentale juridice legate de administrarea averii ei? Să aibă sau să nu aibă acces la dînsa agenţii de publicitate? Şi, în sfîrşit, precum se ştie, un foxterier tînăr, de sex feminin, mai are şi el dorinţele şi visurile sale particulare, neconsfinţite prin lege; să li se dea frîu liber sau să fie stăvilite prin putere oficială...?“ În scurtul şi categoricul testament al răposatei, scris în stare de deplină luciditate şi în toată puterea fizică şi spirituală, nu se pomenea nici o vorbă despre aceste delicate probleme.

În ciuda caracterului dramatic şi delicat al chestiunii, comisia amînă dezbaterea ei pentru ziua urmă-

toare. Între timp, vestea despre originala moştenitoare a străbătut ca fuglerul Statele Unite şi pe neaşteptate au început să sosească peţitorii.

S-au prezentat, aşadar, s-o cucerească pe frumoasa Sylvia Lennox-Lamour, tot soiul de celebrităţi : stele de cinema, juni primi cu pedigree, cîştigători la concursuri internaţionale, nobili pursînge şi alţi moştenitori parfumaţi şi răsfăţaţi. Se aflau printre aceştia faimosul Francis Bourbonne din Texas-City, Lincoln-Danagorski şi Mike Donovan-Popovici din Palm Beach şi mulţi alţii. Comisia a intervenit energic şi radical : în primul rînd a respins, cu unanimitate de voturi, rasele străine. Astfel s-au văzut refuzaţi, la modul cel mai categoric, ogarul Bourbonne, pechinezul Danagorski, numeroşi lupi, St. Bernarzi, şoricari, focşi sîrmoşi precum şi numeroase alte corcituri. Un număr considerabil de foxterieri a fost apoi descalificat cu menţiunea neclarităţii datelor asupra strămoşilor îndepărtaţi sau a deficienţelor de caracter ale stăpînilor. Şi astfel procedînd, comisia de tutelă ajunse în cele din urmă să se întrebe dacă testamentul îi îngăduia bogatei moştenitoare măcar să se mărite.

Aici însă a interevnit presa. „Corespunde oare cu tradiţiile luminoase ale acestei ţări, se întreba *Boston Evening News,* în editorialul său intitulat *Libertate integrală şi fără rezerve,* încercarea de a îngrădi dreptul, de a acţiona şi hotărî singur în chestiunile de ordin personal ?" Iar fiţuica-revolver *The Boston Cathedral,* în foiletonul intitulat *Maşinaţiuni în jurul frumoasei Sylvia,* striga cu desperare : „Să nu fim ipocriţi şi să nu ocolim întrebarea cine administrează averea frumoasei moştenitoare şi cine are interes ca această avere să ajungă, pe cale legală, în alte mîini !" În deplorabila revistă muzicală a cabaretului Boston Blue

Star, a fost introdus un cuplet pe care încîntătoarea Betty-Clopoțel îl interpreta cu temperamentul ei cunoscut : „Milioanele tale, draga mea, și ale tale giuvaieruri..." Talentatul Bob Harrison desenă o caricatură, înfățișînd cîțiva gentlemeni mai în vîrstă dansînd după ritualul indian în jurul unui foxterier ce sta grațios, cu focul sacru în labe, pe un sac de dolari. În sfîrșit, comentatorul jurnalului sonor făcu următoarea remarcă la o scenă în care Sylvia se plimba prin grădină în compania îngîmfatei sale guvernante : „Pînă cînd oare vor mai fi purtate milioanele în lesă ? Iar dacă stăm și ne gîndim bine, aici nu-i vorbă doar de o simplă lesă, ci de un laț în toată legea..." Societatea pentru protecția animalelor convocă un congres general, iar lui Thomas Morton i se trimiseră nenumărate scrisori de amenințare anonime.

În această stare de încordare, venerabilul nostru notar primi pe neașteptate cartea de vizită a unui oarecare Michael M. Sutter ; bătrînul, care se afla încă în toaleta de holtei, intră grăbit în baia sa cam demodată și de acolo îi strigă menajerei să conducă oaspetele pe terasă. Vila lui Morton era situată în mijlocul unui parc bătrîn și sălbatic, mai mult neglijat decît englezesc, care tocmai se pregătea să înmugurească ; era o zi frumoasă, însorită, una din primele zile cu adevărat calde de primăvară.

Cînd notarul, la ora aceea fără îndoială cel mai popular om din Boston, ieși pe terasă, oaspetele stătea lîngă balustrada împodobită cu stucatură barocă plesnită de vechime și privea îngîndurat peste coroanele copacilor, încă despuiate, din parc. Nu prea departe fremăta orașul și se auzeau zgomotele puternice ale aeroportului pe care aterizau și decolau, fără întrerupere, avioane de tot felul. Michael M. Sutter era un bărbat de treizeci de ani, comun ca înfățișare și ținută,

cu mişcări distinse şi cu o voce calmă şi agreabilă. După alergătura obositoare şi încordarea din ultimele zile, prezenţa lui avu asupra notarului o influenţă binefăcătoare.

— Vă rog, i se adresă bătrînul, arătînd spre mobila de paie adăpostită într-un colţ al terasei, sub o uriaşă umbrelă de soare multicoloră.

Oaspetele făcu o uşoară plecăciune, ca un locotenent care cunoaşte manierele elegante, apoi se aşeză cu multă grijă, foarte atent la dunga pantalonilor.

— Cu ce vă pot fi de folos ? îl întrebă notarul.

— Mi-am îngăduit să vă deranjez, răspunse foarte degajat Michael M. Sutter, în chestiunea căsătoriei, a căsătoriei cu Sylvia Lennox-Lamour.

Thomas Morton nu-şi putu ascunde indispoziţia care îl cuprinse ; în faţa acestui tînăr simpatic, care îl dezamăgea, oboseala îl copleşi din nou. Era gata să-l poftească la birou în orele de primire, dar deodată se răzgîndi, hotărî să nu mai tărăgăneze lucrurile şi-l întrebă :

— Despre ce fel de rasă e vorba ?

— Sînt yankeu, răspunse prompt Michael M. Sutter, tînărul cu ochi albaştri. Străbunii mei s-au statornicit la Boston acum o sută cincizeci de ani.

Morton zîmbi, îşi simţi pleoapele grele.

— Mă refeream la cîine, spuse binevoitor.

Surprins parcă de întrebare, oaspetele declară :

— Regret, domnule, regret foarte mult, dar eu n-am nici un cîine.

Omul legii clipi de cîteva ori şi cearcănele din jurul ochilor se mişcară aşa cum se mişcă cerculeţele pe care le provoacă o piatră aruncată în apă.

— Cum ? nu aveţi nici un cîine ? Atunci... cu cine vreţi s-o împerecheaţi pe Sylvia ?

Tînărul făcu o mină ca omul care, simţind mirosul acrişor de bucătărie adus în salon de un curent nedorit de aer, încearcă totuşi să manifeste faţă de gazdă o atitudine plină de bunăvoinţă.

— Nu vă supăraţi, domnule, dar nu cred că a împerechea e cuvîntul cel mai potrivit.

Thomas Morton ridică capul și se uită la tînărul din fața lui cu o spaimă de nedescris. Dar Michael M. Sutter continuă netulburat :

— Nu e nici un secret că Sylvia Lennox-Lamour are sute de pretendenți. Nu văd în aceasta nimic deosebit, dimpotrivă, e cît se poate de firesc să fie așa, iar eu sînt unul dintre ei.

Notarul se uită instinctiv împrejur să vadă dacă nu cumva se află cineva prin apropiere ; fotoliul de pai în care stătea scîrțîia neplăcut ; terasa era pustie, pe cer zbura greoi un avion de mărfuri, iar adierea vîntului se juca cu franjurile umbrelei multicolore.

— Am avut, spuse Morton cu voce răgușită, cîteva zile extrem de obositoare, vă rog să mă scuzați dacă n-am înțeles bine. Dumneavoastră vreți să spuneți...

— Că mă interesează Sylvia Lennox-Lamour, îl lămuri cu promptitudine Michael M. Sutter, făcînd o nouă plecăciune, de data aceasta nu ca un ofițer, ci ca un cavaler atunci cînd invită o femeie la dans.

Notarul simți cum i se ridică părul măciucă ; în adierea răcoroasă a vîntului, își dădu seama că tot corpu-i era lac de transpirație. Prin minte îi străfulgeră subit ideea că omul din fața lui nu era de loc nebun, ci dimpotrivă, în felul lui captivant, original, fascinant, cît se poate de normal. În culmea deznădejdii, bătrînul se agăță ca înecatul de un fir de pai ; cu un zîmbet larg, generos, spuse :

— Bravo, tinere, excelent ! Asta e cea mai bună glumă pe care am auzit-o în ultimii zece ani ! Ai drep-

tate, accept critica dumitale în numele meu personal și al întregii noastre societăți...!

Dar chipul prea simetric al tînărului Michael M. Sutter rămase grav. Se putea citi pe el o oarecare nedumerire.

— Glumesc, stimate domn, tot atît de puțin ca și ceilalți pretendenți...

Notarul închise ochii pentru cîteva secunde, apoi bîigui încurcat:

— Sper că n-oți fi vrînd să... să... cred... pentru numele lui dumnezeu... nădăjduiesc că nu vă gîndiți seserios la... la... ?!

— Singurul lucru la care mă gîndesc, zise calm tînărul, sînt, firește, cele două milioane de dolari, legate în momentul de față, printr-o întîmplare nefericită, de foxterierul dumneavoastră. Sincer mă îndoiesc ca vreunul din concurenții mei să urmărească altceva.

— Maica ta Cristoase! exclamă desperat notarul — dar ceilalți s-au prezentat, cel puțin, cu animalele lor.

— Eu cîine nu am, răspunse cuviincios Michael M. Sutter, parcă cu regret, ce-i drept, cîine nu am. Dar dumneavoastră îi considerați pe ceilalți mai cinstiți pentru că vor să ajungă să pună mîna pe bani cu ajutorul cîinilor?

Notarul își șterse fruntea de sudoare.

— Mulțumesc, tinere, pentru sinceritate. Din fericire, însă...

Notarul se strădui să mai zîmbească o dată, dar nu izbuti să redea decît expresia sugestivă a înecatului:

— Din fericire, legislația noastră democratică nu ar îngădui niciodată o asemenea absurditate.

— Nu? întrebă tînărul cu vădit interes. Sylvia Lennox-Lamour poate, însă, să moștenească în mod

legal milioanele de dolari, să-și cumpere, să zicem, o bancă, sau un sanatoriu, sau o casă de toleranță; poate, așadar, prin intermediul dumneavoastră, să angajeze sau să concedieze funcționari, să hotărască în privința căsniciei altor oameni, de fericirea și de viitorul acestora, în schimb ea însăși nu ar putea...

— Aveți dreptate, domnule, spuse notarul cu voce gravă. Sylvia este într-adevăr, în felul ei, o persoană particulară cu drepturi legale... Dar, de bună seamă, veți recunoaște și dumneavoastră... căsătoria este un act legal cu un conținut și un scop ceva mai deosebit... Știți, ea presupune și alte condiții, fundamentale... Dumnezeule, societatea noastră s-ar revolta numai la gîndul că...

— Nu orice căsătorie — interveni foarte serios Michael M. Sutter, petrecîndu-și picior peste picior ca și cînd discuția ar fi ajuns, subit, la un moment de cotitură — nu orice căsătorie presupune acele condiții fundamentale de care ați vorbit. Să nu mergem prea departe. De pildă, chiar doamna Harrison, a cărei ultimă dorință o îndepliniți cu un devotament demn de toată admirația... s-a măritat la vîrsta de nouăsprezece ani cu Hugo Harrison. Harrison avea pe atunci șaptezeci și patru de ani, dacă nu mă înșel. Credeți... că în acest caz, au fost îndeplinite... acele condiții... fundamentale...? Și totuși, societatea nu s-a revoltat...

— Domnule! spuse cu voce sugrumată notarul.

— De altfel, frumoasa Melpomene, continuă avîntat Michael M. Sutter, nici nu a încercat să nege faptul că pe ea o interesau banii lui Harrison, fabrica lui de pălării, și nu condițiile fundamentale.

— Nu vă supărați, scrîșni cu răutate Thomas Morton, dar cum vă închipuiți: un om și o necuvîntătoare...

— E adevărat — îl luă repede oaspetele, dînd aprobativ din cap — recunosc că, din toate punctele de vedere, e o mare diferenţă şi sînt convins că oricine ar urmări altceva decît banii s-ar simţi într-o asemenea împrejurare oarecum stingherit. Dar să revenim la răposata: Oare ea nu a iubit-o mai mult pe Sylvia decît pe Harrison? Asta se poate dovedi cu fapte, nu-i aşa?

— Încetaţi strigă notarul cu o faţă nădușită şi congestionată; încetaţi, pentru numele lui dumnezeu!

Dar Michael M. Sutter, întreprinzător, concret şi operativ, nu-i dădu pas să răsufle:

— Sau să-l luăm, de pildă, pe domnul Danielson, membru în comisia dumneavoastră de tutelă. Cînd s-a căsătorit, avea douăzeci şi şase de ani. Soţia lui, văduva fabricantului de spirt Hopkins, era cu cel puţin treizeci de ani mai în vîrstă. A murit anul trecut, la vîrsta de şaizeci de ani bătuţi pe muche, iar pe tînărul Danielson l-a făcut persoana cea mai influentă din orașul nostru. S-a revoltat cineva pentru că n-au fost îndeplinite... cum se zice... condiţiile fundamentale...?

— Dar bine, domnule... un om... un alb... şi Sylvia... se tîngui notarul.

— Onorate domn, replică sceptic şi oarecum întristat Michael M. Sutter, la noi oamenii se însoară cu... lucruri mult mai îngrozitoare decît un foxterier inteligent şi bine dresat, care e dus în fiecare săptămînă la coafor şi ştie să întindă lăbuţa. Am un prieten care, după o matură chibzuinţă, s-a însurat cu un abator de vite; un altul, care s-a însurat cu un post... la morgă... Legile noastre, pe cîte ştiu, nu cuprind nici un paragraf care să interzică unui cetăţean liber să se însoare chiar şi cu un foxterier; în schimb, ele interzic în mod categoric căsătoria cu un alienat min-

tal; și totuși, cum bine știți, primarul orașului nostru, domnul Shoemaker, și-a măritat fiica, în vîrstă de șaisprezece ani, cu senatorul McIntosh, pentru simplul motiv că vrea să devină guvernator... Societatea știe acest lucru, după cum tot atît de bine știe că eu aș avea față de Sylvia o atitudine cu mult mai umană decît aceea pe care o are senatorul McIntosh față de sărmana Lily Shoemaker. De aceea, domnule notar, v-aș ruga să fiți fără grijă; societatea nu se va revolta nici în cazul meu. Dimpotrivă, oamenii vor spune: „Sutter ăsta e un băiat și jumătate și are haz; banii au încăput pe mîini bune". Și vă asigur că pînă la urmă nici Societatea pentru protecția animalelor nu m-ar condamna; aș deveni, fără doar și poate, un adevărat sfînt pentru ea. Vă puteți da seama cu ce perspective minunate și-ar crește de acum înainte javrele, fetele acelea bătrîne...?

Urmă o tăcere prelungită. Thomas Morton, notarul și aprigul apărător al legii, privea absent peisajul. Printre copacii rari, se zăreau contururile periferiei. Soarele intrase sub nori și adierea vîntului devenise mai răcoroasă. În ușa dinspre terasă apăru menajera. Dîndu-și seama însă de tăcerea adîncă și gravă care domnea sub uriașa umbrelă de soare, se retrase încetișor, sfioasă.

— Știți, de fapt ideea nici nu-mi aparține, spuse deodată, cu timiditate, tînărul, plecînd un pic ochii în jos. E a lui Bob Harrison.

Dar bătrînul nu-l auzi. Sînt în viață momente de care am dori să ne putem aminti fără rușine și strîngere de inimă, ca de un trecut îndepărtat. Dar Thomas Morton era în clipa aceea îngrozit tocmai de această retrospectivă. Să-l sperie, să-l gonească, să-l facă inofensiv pe acest cinic impecabil, asta n-ar fi constituit pentru el o problemă. Dar, oare, acest tînăr

n-a exprimat aci un lucru care ar fi putut da întregii vieţi a notarului Thomas Morton, slujitorul legii, o poantă colosală şi neaşteptată... ? Sylvia Lennox-Lamour face băltoace pe parchet, dar, serios vorbind, asta e un fleac faţă de...

Notarul se trezi din visare. Se uită la tînăr cu o privire ştearsă, inexpresivă. Spuse :

— Voi supune chestiunea în comisia de tutelă. Vă rog să veniţi duminică.

— Vineri, răspunse Michael M. Sutter, nu aş vrea să pierd emisiunea : „Cu microfonul în societate".

Bătrînul încuviinţă, dînd aprobativ din cap.

În noaptea aceea, cineva îi servi Sylviei Lennox-Lamour cîrnat de Chicago cu otravă ; făptaşul şi motivele crimei au rămas nedescoperite.

Moştenitoarei i se făcu o înmormîntare de pomină, cu publicitate zgomotoasă, iar pe mormînt i se puse o piatră funerară de toată frumuseţea ; cîteva zile nu se vorbi în oraş decît despre tragica moarte a foxterierului, apoi deodată toată zarva în jurul moştenirii se stinse — pe scenă îşi făcuse apariţia tînăra Lilly Shoemaker, care-l părăsise pe senatorul McIntosh.

Comisia de tutelă rezolvă la iuţeală şi cu unanimitate de voturi cîteva probleme de ordin strict juridic (dacă puteau fi consideraţi Bob Harrison, Betty Hogan şi ceilalţi drept moştenitori direcţi ai Sylviei Lennox-Lamour, dacă era sau nu întemeiată, din punct de vedere juridic, revendicarea Societăţii pentru protecţia animalelor, care pretindea cu insistenţă trecerea în patrimoniul ei a celor două milioane de dolari ; dacă puteau fi decontate, în dauna moştenirii, anumite sume achitate unor persoane oficiale şi particulare îndată după moartea prin violenţă a foxterierului etc. etc.) şi, procedînd din nou la analiza spiritului testamentului, de data aceasta cu mai multă

grijă, hotărî înființarea *Fundațiilor Sylvia Lennox-Lamour*. Astfel luară ființă un spital, o maternitate, un azil și alte cîteva instituții canine. Cum era și de așteptat, administrația fondurilor acestor importante instituții fu preluată imediat de aceeași onorată comisie.

Thomas Morton, notarul și cunoscătorul de odinioară al legilor, nu desfășură în acest proces inițiativa care, de fapt, i-ar fi revenit. Își petrecu timpul răsfoind prin cărțile sale și de cîteva ori întrebă pe menajeră dacă nu se anunțase cineva în vizită. In tăcere și cu îndoială în suflet, se gîndea la tînărul acela spilcuit; de fapt, nici nu mai era sigur dacă Michael M. Sutter fusese la el în realitate sau dacă abia urma să vină. Acum, amintirea lui nu-i mai provoca mînie, nici inimă rea nu-i făcea. În schimb, ori de cîte ori avea de susținut — animat de cele mai bune intenții și cu conștiinciozitatea-i proverbială — vreun proces în chestiuni de familie (civile), îi revenea în minte gestul acelui tînăr monden, care petrecîndu-și, degajat, picior peste picior, îl înfruntase cu atîta fermitate. Această amintire îl făcea să retrăiască de fiecare dată clipa în care pe cerul azuriu zbura alene avionul de marfă, iar pe terasă, în adierea ușoară a vîntului de primăvară, se legănau ușor franjurile umbrelei de soare multicolore. Thomas Morton trăi tot restul vieții cu sentimentul omului care se îndeletnicește cu ștersul băltoacelor într-o uriașă crescătorie de cîini.

DOAMNA SIMPSON ŞI GOETHE

Se auzi cheia pătrunzînd în broasca forjată, uşa se deschise încet, cu un scîrţîit uşor, şi în prag îşi făcu apariţia doamna Simpson însoţită de respectabilul domn Dürer. O clipă rămaseră amîndoi nemişcaţi, apoi doamna Simpson scoase aparatul de fotografiat şi începu să fotografieze de zor.

Doamna Simpson nu era una şi aceeaşi persoană cu celebra doamnă care, în deceniul al patrulea al secolului nostru, a tulburat Imperiul Britanic primind, fără să clipească din ochi, căsătoria cu alteţa-sa ducele Eduard al VIII-lea de Windsor. Era, de altfel, cu mult mai frumoasă şi mai tînără şi vorbea într-un pitoresc dialect din Texas, al cărui farmec sui-generis nu putea să scape cu vederea unui cunoscător în materie. Soţul ei, domnul Tiberius D. Simpson, era proprietarul a trei cotidiene şi al unei reviste săptămînale pornografice din Texas-City şi, întrucît nimic nu poate fi mai plictisitor decît căsătoria cu un milionar, doamna Simpson călătorea. Domnul Simpson, fiind la rîndul lui un om practic şi, cum pentru un milionar nimic nu e mai plictisitor decît să fie mereu soţul uneia şi aceleiaşi femei, încuviinţă bucuros ca doamna Simpson să plece în Europa în calitate de reporter al uneia din publicaţiile sale. Aşa cum era şi firesc, doamna Simpson nu ştia să scrie, în schimb, avea aparat de fotografiat. Apara-

tul, de bună seamă, era cu mult mai scump decît cele obișnuite, dar în semiîntunericul încăperii se putea fotografia cu el tot atît de puțin cît se putea fotografia cu primitivele și învechitele aparate din Europa. Dar doamnei Simpson, ca de altfel tuturor Simpsonilor, prea puțin îi păsa de ceea ce se putea și de ceea ce nu se putea...

Încăperea era sobră, totul fusese rînduit cu grijă și pedantă ostentație. Nici urmă de lux. Călimara, vasul cu praf de uscat, cărțile din rafturi, oglinda și micuțele portrete artistice de pe pereți, patul modest din odăița alăturată, mai întunecoasă decît camera de lucru, ba poate chiar și cerul de dincolo de ferestre și buturugile din grădină, toate stăteau împietrite la locul lor, așa cum le-a părăsit Maestrul cu o sută douăzeci de ani în urmă.

Domnul Dürer, care nici el nu era una și aceeași persoană cu celebrul pictor, ci un fel de doctor particular în științele specifice ale acestei case și în același timp însoțitor calificat al oaspeților de seamă, nu se oprea niciodată în pragul acestui sanctuar fără să-și plece cu smerenie capul încărunțit și fără să simtă în pieptu-i plăpînd bătăile neostoite ale inimii sale bătrîne și umile.

— Asta e camera lui de lucru, începu ca de obicei, după o prelungă clipă de pioasă tăcere, tulburată de țăcănitul febril al aparatului de fotografiat al doamnei Simpson. Își închipuia că și inima distinsei vizitatoare avea să fie cuprinsă de aceeași adîncă tulburare.

— Ei, nu mai spuneți, făcu doamna Simpson care, în sfîrșit, terminase filmul. Apoi, fără să-și ascundă admirația, adăugă : Într-adevăr, ingenios.

— Iar alături e dormitorul, continuă domnul Dürer, care se aștepta la obișnuita replică : „Ce geniu, și cîtă modestie ! și ce ordine lucidă în toate ! Da, și semi-

întunericul acesta póetic!" Și la sfîrșit: „Toată cinstea și lauda pentru administrația acestei case; pînă și cărțile din rafturi stau în aceeași ordine în care a binevoit să le așeze mîna Maestrului; și penele din sertar au încremenit în aceeași poziție în care au fost lăsate în anul 1832. Intr-adevăr, merită toată cinstea și admirația...", la care domnul Dürer, modest, dar profund măgulit, ar fi răspuns zîmbind cu satisfacție: „Da, așa a trăit Maestrul!"

Deodată, însă, se trezi din visare:

— Ingenios? Și, mă rog, de ce ingenios? întrebă el mirat.

— Ingenios, repetă doamna Simpson care, în cartea lui Carnegie, intitulată: *Cum trebuiesc cîștigați prietenii,* citise că e bine să împarți cu generozitate elogiile. Dumneavoastră, europenii, mai aveți totuși din cînd în cînd și cîte o idee originală.

„Ce fel de idee"? ar fi vrut să întrebe domnul Dürer, care nici în ruptul capului nu putu pricepe despre ce era vorba. Preferă însă să tacă, nedorind să apară un prostănac în ochii distinsei vizitatoare, cu toate că, între noi fie vorba, n-ar fi schimbat Weimar-ul lui nici pentru trei Texas-uri. Voia tocmai să-și continue expunerea despre fiecare obiect în parte, cînd doamna Simpson, închizîndu-și pe jumătate ochii albaștri-azurii și privind cu un aer de cunoscător, spuse:

— Spune-mi, te rog, cît v-au costat toate vechiturile astea? dar sincer, ca între prieteni...

— Care vechituri? întrebă cu voce sugrumată domnul Albrecht Dürer, cuprins de o rea presimțire (pe numele mic îl chema, într-adevăr, Albrecht).

— Ei, cum să zic, toată afacerea asta, îl lămuri doamna Simpson.

— Asta nu-i afacere, răspunse domnul Dürer, abia stăpînindu-se, e camera de lucru a lui Johann Wolfgang Goethe.

— Știu, spuse doamna Simpson cu un aer foarte degajat (în definitiv, soțul ei era membru în Consiliul de administrație al Universității din Texas), știu, asta scrie și în catalog. Totuși, trebuie să fie cineva care a făcut proiectul, mai trebuie să fie cineva care a făcut mobila, și încă altcineva care a făcut aranjamentul, nu ? Cum văd, aici nu-i treabă de mîntuială, se simte mîna unui atelier serios.

Domnul Dürer amuți. Stătea și se gîndea : „Să cheme sau să nu cheme salvarea ?“

Doamna Simpson aflase mai de mult că europenii sînt, în general, cam grei de cap.

— Ascultă, dragă domnule Dürer, spuse cu îndelungă răbdare de înger, și în clipa aceea îi trecu prin minte : „De ce dracu' nu mi-or fi făcut ăștia rost de un însoțitor mai tînăr ?“ Ascultă, dragul meu. Ideea inițială a fost excelentă. Să bagi oamenilor în cap că marele Goethe a lucrat în această cameră modestă, aș zice de plebeu, asta place poporului. Dar...

— Nu vă supărați, interveni domnul Dürer, de data asta ceva mai energic, căci la urma urmei era în joc propria lui onoare, nu vă supărați, dar aceasta este într-adevăr camera de lucru a celebrului poet. Noi nu băgăm nimănui în cap, noi...

— Ei, bine, bine, îl luă repede doamna Simpson, n-are rost să ne certăm. Nu vreau să mă amestec în secretele voastre comerciale. Dar...

— Dar vă rog să credeți, asta e, într-adevăr... încercă s-o convingă domnul Dürer, gata-gata să-l podidească plînsul.

În clipa aceea, doamna Simpson își pierdu răbdarea; în definitiv, milionarii nu sînt nici ei decît oameni:

— Ajunge, spuse pe un ton foarte nepoliticos. Prostiile astea n-au decît să le creadă weimarenii dumitale. Eu nu m-am născut ieri!

— Nu, bîigui domnul Dürer.

— Cum spuneam: ideea merită o mie de dolari, execuția însă e naivă și făcută aiurea. În primul rînd, nu era nevoie de toată sărăcia asta.

— Asta nu e sărăcie, doamnă, interveni domnul Dürer, e simplitatea unui geniu.

— Tîmpenie de geniu, spuse doamna Simpson pe un ton categoric. Iar dumneata, te rog să încetezi cu glumele. Vrei poate să mă faci să cred că Mister Goethe, care ținea o casă atît de luxoasă cu statui și cuconet, venea să lucreze în văgăuna asta? E de-a dreptul ridicol, domnule...

— Casa în care vă aflați a fost proprietatea Maestrului, vorbi, prin buzele tremurînde ale domnului Dürer, broșura *Das Goethehaus in Weimar*[1], iar aici a fost camera de lucru a marelui poet.

Doamna Simpson surîse binevoitor, cu unul din acele surîsuri care cîndva l-au costat bani grei pe venerabilul Tiberiu D. Simpson, îl cuprinse cu duioșie pe domnul Dürer pe după umeri și-i spuse cu blîndețe:

— Bine, Durry. Așadar, pe scaunul ăsta amărît a stat domnul Goethe al dumitale?

— Da, oftă domnul Dürer.

— Și în nenorocitul acela de pat a dormit?

— Daa, se auzi în șoaptă ecoul.

— Și pe masa asta murdară l-a scris pe... pe cum îi spune?... ei, drace!

---

[1] Casa lui Goethe din Weimar (în l. germană, în original) (n.r.).

— Pe *Don Carlos,* spuse într-o doară domnul Dürer.

— Exact, pe *Don Carlos,* repetă doamna Simpson; chiar la el mă gîndeam.

— Imposibil, spuse cu satisfacție domnul Dürer, din întîmplare pe ăsta l-a scris Schiller. Ați vrut să spuneți, poate, *Agrippina,* nu-i așa?

— Desigur că da, o aveam pe limbă, se grăbi să confirme distinsa vizitatoare.

— Numai că *Agrippina* e opera lui Georg-Friedrich Haendel.

Domnul Dürer nu era un om răutăcios, dar pînă și urzicile, ca să nu mai vorbim de insectele cele mai mici, se apără atunci cînd sînt atinse de o mînă răufăcătoare.

„Omul acesta e nebun", gîndi în sinea ei doamna Simpson. „Am comandat un atlet tînăr cu părul blond, și dumnealor mi-au trimis un nebun." Deodată fu cuprinsă de o bănuială. Fruntea i se încreți toată.

— Spune-mi, te rog, întrebă cu un aer absent, să fi fost într-adevăr asta camera de lucru a lui Goethe?

Domnul Dürer tăcea, jignit, în timp ce doamna Simpson, cu agerimea-i înnăscută, făcu următoarea reflecție: „Europenii ăștia sînt niște primitivi. Sînt în stare să prezinte chiar camera de lucru autentică a lui Goethe. În definitiv, numai dumnezeu știe ce poate născoci un geniu; parcă pe Rita Hayworth [1] o poți convinge să nu se mute în fiecare luni în altă vilă? Bănuiesc că acest Goethe a avut nevoie de o asemenea cameră de lucru ca să-l impresioneze pe editor, mai știi, poate că aici semna și contractele. Cît să fi luat oare unul ca Goethe de un rînd dactilografiat? Dar,

---

[1] vedetă americană de cinema (n.r.).

de fapt, asta n-are nici o legătură cu ceea ce mă interesează."

— Spune-mi, te rog, începu din nou doamna Simpson, dar de data aceasta în vocea ei se simţi ceva ce aducea cu un revărsat de zori înceţoşat, dumneata ai putea să-mi garantezi că asta e într-adevăr camera lui Goethe şi că pe acest scaun a stat, să zicem, de cel puţin trei ori în viaţa lui?

— În fiecare zi, o asigură domnul Dürer, în fiecare zi, începînd din luna februarie a anului...

— Asta nu mă interesează, îi reteză vorba doamna Simpson. Pe scurt: e autentic sau nu?

Domnul Dürer îi garantă autenticitatea scaunului cu onoarea sa de om de ştiinţă, jură pe sănătatea fetiţei sale şi se blestemă de trei ori cu versuri albe din *Egmont*[1].

— În cazul acesta, interveni tranşant doamna Simpson, soţia legitimă a domnului T. D. Simpson Limited Co., eu cumpăr biroul ăsta aşa cum se vede. Pentru Danny va fi o lovitură clasa întîia. „McBimboo and Syn" or să crape de invidie. Ştii? ăştia sînt concurenţii noştri.

— Bine, spuse resemnat domnul Dürer; şi ce format doriţi: 24 pe 18 sau 30 pe 24?

— Cum aţi spus? întrebă mirată doamna Simpson.

— Avem şi serii întregi de ilustrate. Două mărci cincizeci seria.

Domnul Dürer era cercetător ştiinţific, goetheolog, descoperitorul a paisprezece desene necunoscute, dar semnate, ale Maestrului, şi nu avea nici în olin nici în mînecă cu vînzarea fotografiilor *Goethehaus*-ului. Ardea însă de nerăbdare să termine cît mai repede toată povestea.

[1] tragedie de Goethe (n.r.).

— Un moment, se grăbi să-l lămurească ilustra vizitatoare, am impresia că iar nu ne înțelegem. Eu vreau să cumpăr toată hardughia, eventual cu grădină cu tot.

— Cum ? izbuti să murmure domnul Dürer cu o voce străină, sugrumată de emoție.

— Cît cereți pe ea ? întrebă doamna Simpson.

Domnului Dürer i se cutremură sub picioare bunul și bătrînul pămînt al Weimar-ului ; ce n-ar fi dat să se fi deschis o dată și să fi înghițit creatura asta din fața lui !

— Casa aceasta ne este scumpă și nu e de vînzare, bîigui domnul Dürer.

— Nouă nu ni se va părea scumpă, replică prompt doamna Simpson, la ora actuală cursul mărcii față de dolar e cît se poate de favorabil...

— Casa aceasta este scumpă poporului german, ținu să precizeze domnul Dürer.

— Cred și eu, spuse cu multă înțelegere doamna Simpson, poporul german nu-și poate permite acum cheltuieli pentru asemenea inutilități. Ei, ce ziceți, facem tîrgul ? Pentru Danny, asta va însemna un reportaj pe toată pagina întîia. Ce ziceți de acest titlu cu litere de o șchioapă : „In *Texas-Miroir* articolele de fond se scriu cu pana lui J. W. Goethe !" ? Grozav, nu-i așa ?

Distinsa vizitatoare stătea acum între ușă și domnul Dürer. „Dacă îi spun că nu-i de vînzare, ar fi în stare să facă totul țăndări", gîndi în sinea lui docentul.

— Vindem, sigur că vindem, spuse pe neașteptate, vindem tot.

— Cît cereți pentru intermediere ? întrebă doamna Simpson și începu să cotrobăiască prin poșetă. Cinci la sută, e bine ?

— Zece, răspunse cinic domnul Dürer, ca să spulbere orice bănuială.

— Ce mai tura-vura, șapte jumătate și gata, hotărî foarte expeditiv doamna Simpson, ca un încercat om de afaceri. S-a făcut? Mergem la notar.

Deși învățase încă de pe vremea cînd frecventa școala de dans că, din motive bine întemeiate, bărbatul merge înainte atunci cînd se urcă scările, de astă dată domnul Dürer nu ar fi acceptat pentru nimic în lume s-o aibă în spate pe preadistinsa doamnă Simpson.

Dar, sus pe platformă, doamna Simpson se opri brusc și uitîndu-se bănuitoare la însoțitor, întrebă:

— Dacă nu mă înșel, adineauri ați spus că această casă a fost bombardată. Adevărat?

— Da, a fost bombardată, confirmă, plictisit, domnul Dürer, în timp ce în sinea lui își zicea: „Asta mi-ar mai lipsi acum, să mă angajez cu ea într-o discuție politică! Nu, în nici un caz!“

— Ha, făcu ironic doamna Simpson, așadar biroul de lucru nu-i autentic, tot eu am avut dreptate; e vorba de o restaurare, nu-i așa?

— Nu, răspunse domnul Dürer, și în clipa aceea își dădu seama că ridicase prea tare glasul, biroul e autentic; și *Goethehaus*-ul e autentic, și *Schillerhaus*-ul și Teatrul Național... Pe toate ni le-ați bombardat („gata, am intrat“ îi trecu prin minte), da, pe toate ni le-ați bombardat, și totuși, toate stau acum în picioare și sînt autentice. Rușii ne-au dat o mînă de ajutor și... și asta-i tot.

Dacă această convorbire n-ar fi avut loc pe treptele scării *Goethehaus*-ului din Weimar, ci într-o povestire fantastică, în clipa aceea ar fi trebuit să se dezlănțuie o furtună năprasnică, cu tunete și fulgere înfricoșătoare.

— V-au ajutat ruşii, spuse sec doamna Simpson, mda, ruşii...

„Situaţia e cît se poate de limpede. Am comandat un tînăr cu păr cîrlionţat şi dumnealor mi-au furnizat un provocator bolşevic."

— Dumneata eşti comunist? întrebă tăios preadistinsa doamnă şi în clipa aceea o cuprinse remuşcarea pentru cele şapte procente şi jumătate pe care le făgăduise.

— Da de unde, răspunse calm domnul Dürer, sînt credincios creştin şi adept al lui Kierkegaard [1].

— Eşti comunist şi basta, spuse sentenţios doamna Simpson şi, în sinea ei, vedea titlul senzaţional: *„Mrs. Simpson a descoperit în Europa cea mai periculoasă sectă bolşevică, adepţii lui Kierkegaard!"* Să vadă Danny ce soţie are! Cel puţin acum are să-i ierte aventura cu saxofonistul din Oklahoma.

— Eşti comunist, reluă pe acelaşi ton. Da, eşti comunist şi tot ce mi-ai spus pînă acum e minciună sfruntată. Camera de lucru a lui Goethe nu-i decît propagandă! Tot *Goethehaus*-ul e propagandă!

Trecură vreo douăzeci de secunde în tăcere.

— Intr-adevăr, spuse în cele din urmă domnul Albrecht Dürer, roşind uşor, aveţi dreptate; de fapt şi Goethe a făcut propagandă comunistă! Şi Schiller a fost agitator comunist, ca să nu mai vorbim de Beethoven!

Se întîmplă ceva nemaipomenit. Pupilele doamnei Simpson se făcură mari ca de pisică. Fără îndoială, de bucurie. Se învîrti o dată pe tocuri şi o porni glonţ spre poştă. Trebuie să-i telefoneze de urgenţă lui Danny!

---

[1] Filozof mistic şi teolog danez (1813—1855) (n.r.).

Dacă nici din asta nu va ieşi o ediţie specială, apoi nu mai ştie nici ea din ce! Goethe şi Schiller în slujba roşilor!

Domnul Dürer rămase pe loc, înmărmurit. Nu ştia ce să facă. Fără voie, se îndreptă spre camera de lucru a marelui poet. Avea sentimentul că trebuia să şteargă totul cu mîneca, şi asta fără întîrziere.

CUPRINSUL

Responsabil de carte: R. Joil
Tehnoredactor: I. Gheorghiu

Dat la cules 27.07.59. Bun de tipar 11.09.59. Tiraj 8150 ex. Hîrtie cărți școlare de 65 gr. m². Format 700×1000/32. Coli ed. 6,20. Coli de tipar 4,5. Ediția I. Comanda 3327. A. nr. 01064. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 885—32=R.

Tiparul executat sub com. nr. 90996 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", București — R.P.R.

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

